Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب پیژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کتاب نوم : د ارغنداب د څپو ژبه

ویناوال : د لوی کندهار شاعران

د چاپ کال : ۱۳۸۰ ل ــ ۲۰۰۱ م کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو يون

"پښتو يون" د پښتني هڅوب، پښتو ژبې او پښتني ارزښتونو د ځلولو، خپرولو او پاللو لپاره په مينه او تلوسه لېځې رانغښتي او د پښتو د زړو متنونو، نويو ادبي پنځونو، څېړنو او ځېرنو چار پرمخ بيايي او په دې لار کې درانه او شمېرلي ګامونه اخلي.

دا دي د څو زړو متنونو تر خپرولو او د څو څېړنيزو نښېرونو(اثارو) تر وړاندې کولو وروسته د لوی کندهار دځوانو رېشيانو(شاعرانو) ژونديانه چې ددوی ژوندليك او وينا په کې راغونډ شوي او د ځوان پښت روڼ انده او خواريکښ ليکوال ښاغلي صالح محمد صالح کار پرې کړی او پر راغونډولو يې زيار ګاللی، وړاندې کوي.

دا ځوان توکم د اورونو او لنبو په منځ کې رالوی شوی او د دردونو او کړاوونو ترخې کيسې يې د پاړکو په خولو کې دي.

هيله ده تاسې يې په مينه ولولئ، د دوی پر تلوسو، هيلو او خاورې شويو اميدونو ځان خبر کړئ او د يوه ګډ يون له لارې خپل هېواد او هېوادوال له دې کړاومن ژوند او چاپېر څخه راوباسئ.

زموږ له دردمنو او خوږمنو پښتنو څخه هيله ده چې له دې يون سره مله شي او په خپلو هراړخيزو مرستو مو ولمانځي.

په درنښت

لطيف جان بابی

د "پښتو يون" مشر

فراکوی، نيويارك، امريکا

2001م کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څپه_څپه ښايست

لوی کندهار که له يوې خوا د اروابناد علامه عبدالحی حبيبي، عبدالروف بېنوا، اکاډميسين پوهاند عبدالشکور رشاد او...په څېر د درنو پوهانو زانگو ده، نو له بله پلوه دشمس الدين کاکړ او عبدالرحيم هوتك په څېر د گڼو سندربولو توتيانو هغه ځاله هم ده، چې د همدې"ښايسته کندهار" په لرپوالي کې يې ډېرې سوې ترانې ويلې دي.

د اور او وينو توپان لکه د نور افغانستان په څېر د عبدالرحيم هوتك "ښايسته کندهار" هم لوټې لوټې کړ، خو " که کوټه وسوځېده نو دېوالونه يې پاخه شول."

څو کاله مخکې راته ښاغلي لال پاچاازمون په ننگرهار کې د کندهار د ځوانو شاعرانو دومره ستاينې وکړې، چې زه يې د دوی د ليدلو لېوال کړم او چې کله مې د دوی د څو تنو ځوانو شاعرانو وړه تذکره(پر للمه اوري بارانونه) ولوستله، نو پوه شوم چې دملالۍ دټپو په کلي کې لا د توري له شرنگ سره د نغمو نری ترنگ هم ملگری دی.

بيا چې يو وخت کندهار ته لاړم، نو د محمديار، هڅيال اوصالح په دېره کې مې په لسگونو ځوان او نوښتگر شاعران وپېژندل، دوی ټول له ظاهري بڼې ډېر ساده او کليوال معلومېدل، خو په باطن کې يې هر يو په معنوي سينگار ښکلی و، په سترگو کې يې سری له ورايه شاعرانه ولولې، مستې مينې او يو ډول ورکې مايوسۍ لوستلای شوې.

د لوی اختر پر لومړۍ ورځ په پېښور کې د هيلې مجلې دفتر ته لاړم، غوښتل مې چې ښاغلی صالح محمدصالح وگورم، نومړي هغه ورځ هم پر همدې تذکرې کار کاوه، تر اختر مبارکۍ وروسته سره کېنېناستو، هغه راته د دې تذکرې يو يو شعر په خوند خوند لوسته او ما ورته غوږ اېښی و، د شعرونو اورېدل دومره خوند راکړ که نور مېلمانه په دفتر نه وای راننوتي، نو نږدې ټوله تذکره به مو لوستله.

د دې تذکرې د شاعرانو يوه لويه ځانگړتيا دا ده چې ډېر يې د لمبو سيوري ته رالوی شوي او د خپل کور و کلي د ورانېدو غمجنوونکې ننداره يې له نږدې څخه کړې ده، د دوی په هنر کې صداقت او رښتينولي له ورايه برېښي او همدې توکي يې هنر ښکلی کړی، ځکه خو يې د افغاني ادب رښتيني استازي بللای شو.

صالح محمدصالح چې څښتن يې په گوتو کې ډېر ښکلي هنرونه ايښي دي، د همدې ځوانانو استازی هنرمند شاعر او ليکوال دی. د هغه هنرمندو گوتو که د ښکلو انځورونو، خوږو شعرونو او په زړه پورو ليکنو وړتيا درلوده ، نو اوس د کمپيوټر له ټنيو سره هم اشنا دي.

زه خپل دغه ملنگ هنرمند دوست ته ددې تذکرې د خپراوي له کبله مبارکي وايم، خدای￼دې دده په گوتو کې نور هم برکت کړي چې د "مست ارغند" د مستوڅپو په څېر ښکلاوې رامنځته کړي او ويې ځلوي.

گران صالح ته د يو روښانه راتلونکي په هيله خپلې خبرې رالنډوم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مینه او شاعرانه ولولو

اجمل اند

1380ل کال پسرلی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د دې غره خټك به واړه شاعران شي"

په دې وروستيو دوو درېيو کلونو کې کتاب خپرول او ليکل په بېساري ډول ډېر شوي دي. په پېښور کې به داسې اوونۍ نه وي چې دوه درې کتابه دې په کې خپاره نه شي، دا خپرنيز بهير دومره ګړندی دی چې څوك ډېرځل د کتابونو په مطالعې پسې هم نه شي رسېدی.

کله چې هېوادمېشتي ليکوال يو څه ذهني سکون او اروايي ډاډ تر لاسه کړل، نو د تېرو غميزو او پېښو دليکلو او خوندي کولو لپاره ورته ډېر خام مواد پراته وو او دې ته يې ډېره اړتيا نه درلوده چې خپله ټاکل شوې موضوع له هرې زاويې څخه په ژوره توګه وڅېړي، ځکه ګڼ شمېر تاريخ کښونکي همدا راز دسياسي پېښو ليکوال په عملي ډول په دې پېښو کې ورګډ وو او هر څه يې د سر په سترګو ليدل. د سياسي او نظامي خاطرو ليکوالان هم همداسې درواخله چې کتابونه يې د اوسمهالي خپرنيز بهير لويه او غوښنه برخه جوړوي، پر اوس مهال پښتو او درې سياسي کتابونه دومره ډېر شوي چې سلنه يې (70) ته اوچته شوې ده. ددې ترڅنګ پښتو شعري ټولګې هم ډېرې خپرېږي او په دې ټولګو کې ځينې داسې هم شته چې د زړه په زور به يې لولې. ځکه په اوس زمانه کې پيسو دومره زور او کمال پيدا کړی، چې هرې ببولالې او منظومې خبرې ته هم د کتاب بڼه ورکولای شي او اوس خو څوك ددې ډول شاعرانو مخنيوی هم نه کوي.

د کندهـار اطلاعاتو او کلتوررياست دوه درې کاله وړاندې په ټينګه پټيلې وه چې د لوی کندهار(زابل، کندهار، ارزګان او ...) د شاعرانو او اديبانو يوه لويه او بشپړه تذکره خپره کړي، نو په همدې موخه يې د يوه کال په ترځ کې څه له پاسه د 65-70 تنو شاعرانو ژونډليکونه، شعرونه او داثارو معرفي راټول کړل. موږ هم ددې کار په جريان کې وو چې ټول شعرونه به د کتنې او ټاکنې لپاره کله د يوه ليکوال کور ته وړل کېدل، کله دبل. داسې هم پېښېدل چې هېڅوا ته به نه وه څرګنده، نومونړي مواد له چا سره پراته دي؟

د همدې کار په بهير کې (د 1378ل کال په لړم مياشت کې) د ښاغلي لال پاچا ازمون (پر للمه اوري بارانونه) نومې وړه تذکره چې (11) تنه کندهارمېشتي ځوان شاعران په کې معرفي شوي وو، خپره شوه.

ځينو دا هڅه ښه وګڼله او ويې ستايله، خو ځينو ورباندې نيوکې درلودې چې يو شمېر به وروسته وشنو او ځينې يې دادي:

ځينو ويل د نومونړې تذکرې پر پښتۍ ليکل شوي" دسهيل لويديځ د ځوانو شاعرانو ګډه شعري ټولګه" حال دا چې دا ګډه شعري ټولګه نه، بلکې تذکره ده چې بايد توپير يې وشي.

د څرنګوالي او څومره والي له پلوه ددې تذکرې بڼه او کچه ددې وړ نه دي، چې تذکره ورته ووايو، بلکې د تذکره ليکنې دمعيار له مخې دا يوازې د تذکره ليکنې پر لورې يوه هـڅه ده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب په لاس خطاطي شوی او په دې کمپيوټري زمانه کې نه ښايېدل چې دا زړې مطبوعاتې چارې راغبرگې شوې وای.

سربېره پر دې يو نيم نورې لوېې او وړې گوتنيونې او نيوکې چې ځينې يې پر ځای او ځينې يې بېځايه وې.

دې وړې تذکرې په همدې ځرنگوالي او څومره والي سره د کندهار ادبي ټولنې راټولې شوې تذکرې ته سخت گوزار ورکړ، ځکه ويل کېدل په کندهار کې همدا (11) تنه شاعران(شاعران) وو چې هغه هم په دې تذکره کې راغلل. اوس نو موږ ته هم اړتيا نه شته چې د خپلې دې لويې تذکرې دبشپړولو او خپرولو لپاره نوره هڅه و هاند وکړو.

که چېرې د کندهار ادبي ټولنې له خوا د يوه منظم پلان له مخې دا چارې د يوې معياري او په ټول پوره تذکرې لپاره يوه مسلکي او لږ تر لږه داسې کس ته سپارل کېدای، چې دې کارته لېواله وای او په دې لارکې يې د منډو ترړو توان او وس درلودای، خپل ټول مصروفيتونه يې پرېښي وای او د څه مودې لپاره يې پر همدې تذکرې کار کړی وای، گټه به يې پاموړ ختله او له هره اړخه به ډېر غوره و. همدا ډول د پخو او کمزورو شاعرانو ډلبندۍ ته همغه وخت پاملرنه په کار وه.

تر دې تذکرې وروسته پر همدې مياشت د ښاغلي نوراحمدقرآنمل له خوا(ادبي ډېوه) نومې (66) مخيزه تذکره خپره شوه، چې په هغې کې هم (39) تنه مړه او ژوندي شاعران معرفي شوي وو، خو نوموړې تذکره د يوشمېر طباعتي او ځينو نورو نيمگړتياوو له کبله د ليکوال له خوا بېرته ټوله شوه.

لکه وړاندې مو چې د (پر للمه اوري بارانونه) پر تذکرې شويو نيوکو ته اشاره وکړه يو شمېر شاعرانو چې په دې کتاب کې راغلي وو، پر دې خبرې هم سخته نيوکه کوله چې زموږ د شعرونو سرليکونه وربدل شوي او يا هم زموږ خپله ځانگړې ژبه بدله کړل شوې، چې دا کار هم د تذکرې په نيمگړتيا کې شمېرل کېده او ډېر کسان ورته په غوسه وو.

وايي: خولې ډېرې دي خو د خبرو اترو ژبه يوه ده، نو که په ادبي ډگر کې هر څوك له ځانه يوليکدود او ليکلار راباسي او له اړتيا پرته يې پر نورو د منلو هڅه کوي، يا هم غواړي چې يوازې خپله لهجه د قلم په زور له کومو اصولو او ارزښت پرته پر نورو وروتپي، گومان کوم په ژبنۍ او بيا د يوې معياري لهجې د رامنځته کېدا او ځواکمنېدا په برخه کې به لويه ستونزه رامنځته کړي. څرنگه چې هره سيمه ځانته لهجې لري، که د همدې سيمو ليکوالان په ليکوالۍ کې خپلې خپلې لهجې وکاروي، بيا خو هر سړی دې ته مجبوربېږي چې يوازې د خپلې سيمې د ليکوالو ليکنې وگوري، چې دا لانجه او ربړه به د هرې ورځې په تېرېدو سره نورې هم اوږدې او لويې شي. له بده مرغه ددې ربړې د آوازۍ پر ځای ځينې ښاغلي د ژبې د ويونکو د "اکثريت" او "اقليت" خبره رابرسېره کوي، چې ددوی په اند بايد دهمدې معيار له مخې دې د لهجو په برخه کې پرېکړه وشي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې مې ددې تذکرې لپاره مواد برابرول، نو ځینو ښاغلو همدا ټینګار کاوه چې د شعرونو په: سو(شو)، د(له)، وکړ(وکړ) او داسې نورو تورو کې به لاس نه وهې، دا مې هم واورېدل چې ځینو لیکوالو له دې کبله له ځینو خپرونو سره خپله قلمي همکاري بنده کړې، چې د خپرونو د چلوونکو له خوا یې د لیکنې په ژبني جوړښت کې لاسوهنه کېږي او د هغوی سیمه ییزه لهجه معیاري کوي. د ډېرې خواشینۍ ځای دی چې داسې وړې خبرې مو د لویو لیکوالو له ګوتو څخه قلم راپرېباسي او له ادبي و فرهنګي ډګر څخه یې پردي کوي.

زه پرخپل وار له دې ښاغلو څخه عذر او بښنه غواړم چې ومې ونه کړای شول په دې تذکره کې د هغه معیار له برید څخه واوړم چې تر ما وړاندېنیو لویو لیکوالو ټاکلی، مراعات کړی او منلی دی.

په دې تذکره کې د ښاغلي لال پاچا ازمون(پر للمه اوري بارانونه) پر لسوتنو شاعرانو سربېره (41) تنه نور شاعران هم راغلي چې دا دي د لومړي ځل لپاره معرفي کېږي.

که څه هم په دې هڅه کې وم چې د نویو شاعرانو شمېره ډېره شي او په دې برخه کې مې ترخپله وسه او امکاناتو ډېر زیار هم وایست، خو ددې لپاره چې د کتاب دبېځایه لویوالي مخنیوی وشي، ځینې نوي شاعران مې بلې تذکرې ته پرېښودل، ځکه هغوی په ډېر ابتدایي حالت کې وو او لایې د خپل پرمختګ لومړني پړاوونه وهل.

په دې کتاب کې د "للمې" له شاعرانو څخه د ښاغلي عبدالله هنرمل شعرونه تکرار راغلي، ځکه نوموړي اوس له لیکوالۍ او شاعرۍ څخه لاس پر سر شوی او نوي پنځونې ورسره نه شته، نور نو هڅه شوې چې د ټولو شعرونه نوي وي.

د ښاغلو: امید، جرس، پتیال، صمیمیار، پېژاند، مین، څارن او ... په څېر نور تنکي او ځوان شاعران به هم وپېژنئ چې د عمرونو په انډول یې شاعري ډېره مشره او پخه ده، تاسې به یې په خپله هم وارزوئ.

ځینې داسې شعرونه به هم ولولئ چې د شاعرانو له لومړنیو تجربو څخه دي، خو کېدی شي دا شاعران تر پایه همداسې پاتې نه شي، ځکه، کله چې د (1377)ل کال د وري پر میاشت کندهار ادبي ټولنه پرانیستل شوه، تر دې مهاله یې د همدې ځوانو او هوډمنو شاعرانو په برکت اوږده پړاوونه ووهل، که ددې ټولنې د شاعرانو د لومړي سر شاعري له اوسنۍ هغې سره پرتله کړو، لوی بدلون په کې تر سترګو کېږي، چې دا په خپله ددې پرمختګ او بري پخلی کوي.

تر دې تذکرې وروسته په پام کې ده، ددې تذکرې په بل ټوک کې هم د لوی کندهار شاعران راشي.

په کندهار کې پردې شاعرانو سربېره ډېر نور پیاوړي ولسي شاعران هم شته یا وو، چې تر اوسه چا نه دي پېژندلي. د ځوانو، زړو، مړو او ژوندیو ولسي او نیمه ولسي شاعرانو ډلبندي او بېلول هم ډېرو امکاناتو او وخت ته اړتیا لري، نو پر اوس مهال مو لویه هڅه دا وه چې ددې سمیو شاعران یو ځل له هېرې او ورکاوي څخه وژغورل شي، منظمول،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوډون او ډلبندي يې په دويم چاپ کې ترسره کېدی شي. په کندهار ولايت کې له ډېرو شاعرانو او ادبپالو سره دګڼ شمېر ناپېژندل شويو لرغونو شاعرانو او ليکوالو ژونډليکونه، ناڅپاره شوي شعرونه او نور اثار خونديي دي، چې د همدې ښاغلو په واک کې دي او تر اوسه پورې نه دي رابرسېره شوي. کله چې مې له دغو ښاغلو سره وکتل او د ځينو شاعرانو د پېژندنې او ځينو شعري بېلګو غوښتنه مې ترې وکړه، له دې کار څخه يې معذرت وغوښت او نه يې هم راسره پر تبادلې موافقه وکړه. څکه دوی ويل: دا مواد په موږ پورې اړه لري او خپل ځاني مال مو دی. له دغو ښاغلو څخه يوه دا خبره هم ياده کړې وه چې :" ماڅوارلس کاله پوهنتون ويلی او په کتاب خپرولو او ليکلو کې ډېرې تجربې لرم. زه دا مواد څنګه يوه واړه هلك ته ورکړم؟."!!

د فرهنګي او ادبي برخو د پرمخيون او غوړېدو لپاره په فراه، نيمروز، هلمند، کندهار، ارزګان، زابل او... ولايتونو کې دادبي ټولنو جوړول، د راډيوګانو فعالول او دکتابتونونو پرانيستل ضروري ټکي دي. په فراه او نيمروز ولايتونو کې دا اړخونه ډېر کمزوري دي، د بيارغونې اوسمونې په برخه کې يې هڅو څه نتيجه نه ده ورکړې. په هلمندولايت کې (هلمند) مياشتنی اخبار خپرېږي، چې دڅرنګوالي له پلوه ډېر وروسته پاتې دی. کتابتون په کې شته چې تر(4-5) زرو ټوکو زيات بېلابېل کتابونه په کې خونديي دي، خو تر هغه ځايه چې ماته معلومات شته، په مياشتو مياشتو خلك نه ورځي او ورځي هم نو د څومره والي له پلوه ډېر لږ دي. راډيو يې په دې وروستيو مياشتو کې فعاله شوې چې د ورځې يو ساعت خپرونې کوي، خو بيا هم مسلکي کسان په کې لږ دي او دا يو ساعته خپرونه هم په ستونزو او کړاوونو سره ورته برابرېږي. په ارزګان کې هم دا ډګرونه ساړه دي او له نورو ولايتونو سره يې هم ادبي او فرهنګي اړيکي غوڅ دي. په زابل ولايت کې هم دا هڅې سړې دي، خو په نورو ولايتونو کې ددې سيمو ځينې مېشت فرهنګپال او فرهنګيال کرار نه دي ناست، بلکې ترخپله وسه کارکوي. که چېرې هر هېوادمينی شتمن افغان ددې ولايتونو فرهنګي بيارغونې او سمونې ته پام وکړي او په دې برخه کې خپله همکاري ونه سپموي، نو ډېر لوی مثبت بدلون به په کې رامنځته شي، چې نورو ولايتونو ته به يې هم ګټې ورسېږي.

څرنګه چې کندهار دخپل لرغونتوب له مخې په خپله زرغونه لمن کې ګڼ شمېر اوچت او پياوړي شاعران روزلي او ټولنې ته وړاندې کړي دي او طلوع افغان ورځپاڼه ددې ولايت دمېشتو ادبي او فرهنګي مينه والو په ذهني خړوب کې ډېر مثبت اغېز لرلی دی، خو دا خپرونه ددې ولايت په کچه وړه او نا څيزه ده، څکه دا خپرونه ټولې سيمې ته نه رسېږي او اړيکي هم محدود دي، د جګړو له کبله هم ددې ډول خپرونو وېش محدود پاتې شوی او تر مينه والو او لېوالو پورې نه دي وررسېدلې. کندهار مجله هم په لومړي سر کې ښه په خوند او درز سره خپرېده او په ادبي او فرهنګي ډګر کې يې لوی بدلون رامنځته کړی و، دې خپرونې هم ګڼ شمېر ليکوال او شاعران وروزل، خو کله چې دا خپرونه ودرېده دا راټوکېدلې هيلې هم نيمګړې پاتې شوې، ورو ورو د ولس له ذهنونو څخه هم د نومورو نويو راټوکېدلو شاعرانو دشعر ورمې ووتې، يو وخت داسې مهال راغی چې ټول شاعران پټ پاتې شول او هر يوه خپله شاعري يوازې له ځان سره خونديي کوله، په دې لړ کې له ځينو پرته ډېرو شاعرانو ديوانونه وکښل او په نثر کې يې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ډېر کتابونه ولیکل. له بده مرغه په کندهار کې یو بل دود دا دی: که په ډېرو کورنیو کې کوم لیکوال یا شاعر ومري، نو پاتې غړي یې ټول اثار ورته د قبر ترځنګ ښخوي او یا یې هم له بلې لارې له منځه وړي. د کندهاري شاعرانو او لیکوالو ډېر اثار په دې توګه له منځه لاړل او پاتې هغه هم دداسې کسانو لاسونو ته ورغلي چې د ولس شتمني یې نه، بلکې د ځان مال یې ګڼي او خپټه یې ورباندې اچولې ده. د یوه بل پیاوړي ولسي شاعر یو ژوندی دېوان او نور خواره واره شعرونه له یوې کورنۍ سره خوندي دیي چې نوموړې کورنۍ یې په بدل کې دلسو زور کلدارو غوښتنه کوي. خو باور لرم که دا روپۍ ورته وړاندې هم شي، بیا به یې هم له سپارلو څخه ډډه وکړي.

په کندهار کې تر پنځه لسو ډېروکسانو د تذکره لیکلو په موخه له شاعرانو او لیکوالو څخه شعرونه او ژوندلیکونه راټول کړي او ټولو په دې تمه دا کار کړی، چې یوه ورځ یې د خپرولو تر بریده ورسوي، خو دا نه ده څرګنده چې څنګه او څه وخت؟! تر دې څلور-پنځه کلن ځنډ وروسته څرګنده شوه چې ډېر ښاغلي یوازې په دې موخه داکار کړی چې دا توکي هم په ځان پورې اړوند کړي او یوازې یې دساتنې لپاره سره راغونډ کړي. نو اوسنۍ تذکره چې ستاسو پروړاندې پرته ده د هغو خواریو او زیار یوه نیمګړې او وړه پایله ده چې دوه کاله وخت او ډېرې منډې تړړې یې په پلو کې درلودل، هیله ده تاسو ته د منلو وړ وي.

نو دبلې تذکرې د بشپړتیا او سمون لپاره که نور هېوادمېشتي او بهرمګېشتي ملګري تر خپله وسه ددې سیمې د ژوندیو شاعرانو په راپېژندنه او یا هم د هغوی د یو انځور، ژوندلیك او شعرونو په رالېږلو سره راسره مرسته وکړي، ډېره لوربېنه او پېرزوېینه به یې وي، همداراز پر دې تذکرې باندې رغنده نیوکې او لارښوونې هم پر لېمو منم.

د خپلو خبرو تر غوڅاوي وړاندې به دا غوره وي له هغو دوستانو څخه مننه وکړم، چې خپله مرسته یې راڅخه نه ده سپمولې او ددوی هڅونو او مینې ددې کتاب په ستونزمنو چارو کې ډېره مرسته راسره کړې ده.

له ښاغلي لطیف جان بابي څخه چې له هغې لرې سیمې نه یې په دې برخه کې لاس راوغزاوه او خپله اورنۍ او لېونۍ مینه یې په زبات ورسوله.

له ښاغلي محمدسرورحُسنیار څخه چې خپله مرسته یې راڅخه نه ده سپمولې، له ښاغلي عبدالقدیم پتیال څخه چې تر خپله وسه یې زما لاسنیوی وکړ، له ښاغلي حلیم څخه چې د ځینو شاعرانو په راپېژندلو کې یې خپله فرهنګي مینه په زبات ورسوله، له ښاغلي مجیدخان بابي څخه چې ډېر یې هڅولی یم، له هغو دوستانو څخه چې پر دې کتاب یې یادښتونه ولیکل، همداراز له وفا الرحمن وفا څخه چې د ټینګې مرستې او همکارۍ برکت یې ډېرې لارې راته اوارې کړې.

او له هغو ښاغلو او اغلو څخه چې دا تذکره تر پایه لولي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ډېره مينه او ادب

صالح محمدصالح

/1380وری/19 ل کال

د هيلي مجلې دفتر

پېښور-پښتونخوا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ارغند د ځپو ژبه؛

یوه ښکلې ادبي تذکره

د چلزینو په سر کې درته ولاړ یم

که راته ونه خاندې، مدام به ژاړم

د ارغند د ځپو ژبه کتاب د ښاغلي صالح محمد صالح د دوه کلنو هڅو نتيجه ده، چې موږ ته د کندهار دوه پنځوس تنه شاعران او لیکوال راپېژني، کتاب د امریکا په نیویارك ښار کې د پښتویون خپرندویې ټولنې په مالي لګښت په 218 مخونو کې په ښکلې کچه په 2001م کال خپور شوی دی.

پر نوموړې تذکره د هېواد وتلي محقق او شاعر حبیب الله رفیع، همدارنګه د پښتویون ټولنې مشر لطیف جان بابي، لال پاچا ازمون او اجمل اند په زړه پورې لیکنې کړې دي. د تذکرې د خپرولو پر اړتیا دې ښاغلو ډېر تاکید کړی او دا یې د تذکرو په لړ کې یوه ښه هڅه ګڼلې ده.

د سریزې پرځای د لیکوال صالح محمد صالح یوه اوږده او په زړه پورې لیکنه راغلې، کندهار ادبي غورځنګ او هڅې یې ستایلې دي، د نویو ځوانانو ادبپالنې ته یې نغوته کړې ده، له دې سره – سره یې د سیمې ځینو افسوسناکو رواياتو ته هم اشاره کړې: "له بده مرغه په کندهار کې یو بل دود دا دی: که په ډېرو کورنیو کې لیکوال یا شاعر ومري، نو پاتې غړي یې ټول اثار ورته د قبر تر څنګ ښخوي او یا یې هم له بلې لارې له منځه وړي. د کندهاري شاعرانو او لیکوالو ډېر اثار په دې توګه له منځه لاړل او پاتې هغه هم د داسې کسانو لاسونو ته ورغلې، چې د ولس شتمني یې نه، بلکې د خپل ځان مال یې ګڼي او خېټه یې ورباندې اچولې ده..." زما په خیال دا یوه افسوسناکه عنعنه ده، چې تر اوسه پورې پالل کېږي.

او رښتیا د حیرت وړ هم ده، زه تر اوسه په دې خبره نه پوهېږم، چې داسې خلك ولې د یوه نارینه لیکوال د اثارو له خپرولو وېرېږي؟ که د کومې پښتنې خور اثار سوځول کېږي یا په قبر کې ورسره ښخېږي، نو دا تقریباً د ټول افغانستان ستونزه ده، چې د یوه منفي دود بڼه لري، خو د نارینه وو په هکله دا ډول کیسه د حیرانۍ وړ ده، خدای دې وکړي چې د صالح صیب دا لړزوونکی انکشاف زموږ د فرهنګ خدمتګارانو تر غوږونو وررسېدلی وي او په نژدې ورځو شپو کې مو د حیرتونو له نړۍ څخه راوباسي.

په تذکره کې د بېلابېلو عمرونو شاعران راپېژندل شوي دي، چې تر ټولو سپینږیری ژوندی شاعر یې حاجي صیب عبدالکریم دی، چې په 1300ل کال زېږېدلی دی، د حاجي صیب د بیوګرافۍ په برخه کې لیکوال په برجسته الفاظو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي: "د شهرت لېونی نه دی، له همدې کبله تراوسه پټ پاتې شوی او چا نه دی پېژندلی، ما ته یـې هم د خپلې پېژندګلوۍ له راسپارلو څخه ډېره کوله، خو بیا مې هم اړویست چې راویې سپارې."

د دې کرښو په لوستلو د سړي ذهن ته د عزت او وقار یوه نوراني څېره ودرېږي، زما د دې خبرې تمام ثبوت د حاجي صیب په یو دوو بیتونو کې شته. لکه:

د دنیا پرځای دې دوه سترګې څلور وي

دا د دین پرځای دې ولې شا ته زور وي

نه اودس سم، نه رکوع او نه سجده سم

راشې مخ کړې پر کعبه فکر دې نور وي

خدای دې وکړي چې حاجي صیب مو له خپلو حکیمانه وعظونو او نصیحتونو نه بې برخې نه کړي او په همدې هیله د تذکرې تر ټولو کشر شاعر ته راځو، هغه تاند او بااستعداده عزت الله امید دی، چې په 1368ل کال زېږېدلی دی، چې اوس د البېروني لېسې د پنځم ټولګي زده کوونکی دی، په دې حساب سره دا نوی غوړېدلی ګلاب د دوولسو کلونو دی.

خو شاعري باید یوځل بیا له مجبوریته په یوه کلیشه یي جمله کې ارزیابي کړم، هغه دا چې شاعري یـې واقعاً تر عمر ډېره مشره او پخه ده، د ګران عزت الله جان امید د شاعرۍ په هکله صالح صیب وایي: "شعري بیان یـې په عاطفه، اند او مترنم آهنګ کې رنګول شوی، چې راتلونکی هنري پرمختګ یـې تضمینوي. هغه په دې وړکتوب کې د خپل شعور له مخې د هېواد پر ملي مسایلو پوه دی او د هېواد ناخوالو ته یـې د شعر له زاویې کتلي او انځور کړي یـې دي"...

دا یـې هم څو بیتونه، تاسې یـې د ده له عمر سره مقایسه کړئ:

چې جنګې په کې ملنګې د وختونو ښکاري

ها کابل جان هم سره سپرغۍ د سرو اورونو ښکاري

ملګرو! داسې لېونی شوم، خو اوس څه وکړمه

ژوندون مې هسې د ناپایو امیدونو ښکاري

یا:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خـــپلواکـــه وو موږ خپله، چا کار نه رادرلوده

دې تور غليم ته ګوره خپلواکي ځان سره وړي

⊠⊠⊠

نـــن مـــو ګلبڼ کـــې غـــوړېدلـــي د انار ګلونـــه

چې په وربل کې نجونې ږدي کتار – کتار ګلونه

خدای دې وکړي چې عزت الله جان امید په راتلونکي کې زموږ له امیدونو دروند وخېژي.

زموږ ستونزې هم ډېرې دي، یوه یې دا ده چې په تفصیل سره د یوه کتاب پلټنه نه شو کولای او بیا چې کله تذکره وي، نو حیران شو چې اوس څه پرې ولیکو او پر چا؟ ځکه خو مو د عمر په مناسبت دوه کسه غوره کړل، د یادونې وړ بولـم چې په دې تذکره کې داسې تاندې ځوانۍ هم شته، چې د لوړ خیال او ژور فکر له مخې د ځوانو شاعرانو په لومړۍ لیکه کې راځي، لکه: عبدالاحمد محمدیار، عبدالوسع هڅیال، خلیل احمد څارن، عبدالقدیم پتیال... او نور ښاغلي.

د دې لپاره چې ځوك مو له یاده نه وي ایستلی او خپه شوي نه وي، نو یوه موضوع انتخابوو، په دې هکله بیا که هر شاعر کوم بیت ویلی وي، هغه د لوستونکو مخې ته ږدو، کله چې ما په دې هکله فکر وکړ، نو تر ټولو غوره موضوع راته د میوند د تاریخي سوبې ده. نو ځکه خو مې همدا موضوع انتخاب کړه او ستاسو په وړاندې پـــــه دې هکله د بېلابېلو شاعرانو خیالونه ګورو:

بـــس یـــوه ټپـــه چـې ورتـــه ووایـــم

دوی به خپل لښکر له یاده وباسي

حیات الله کاکړ

لا خومره درنه شي پښتنه پېغله

نـــنـــګ ټپه_ټپه پر غزا واړوي

⊠⊠⊠

شهلا مـــلالو سترګو نه یې اوري الهامونه

میوند_میوند ټپې مې پر احساس راواچوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالاحمد محمدیار

پېغــلـه مــــلالــــه مـــو پـــــردیـــو یووړه

څوك به د غاړې رنګین پسول ونیسي

عبدالواسع هڅیال

بـــیا یـــې خـــوره کـــړه د ملالې تپه هر مورچل کې

"زاهده" ګوره هر تاریخ چې مو نن ننګ واخیسته

عبدالولي زاهد

بیا یې میوند کې انګرېزي لښکرې وځپلې

پېغـــلې مــــلالــــې له غلیم څخه میدان ګټلی

ګلالی زهیر

او د خلیل احمد څارن ټول شعر چې سرلیك یې ټپه دی:

چې خوره شوم د میوند پر سپېره دښته

شاه زلــمو کـــړ ســــــر راپورته له بالښته

د دې تذکرې په هکله مې په یوه خپرونه کې لنډه معرفي ولوسته، چې د لیکوال کار یې په لومړي سر کې له یو لړ تشریفاتي ستاینو وروسته نیمګړی بللی و، ښاغلي معرفي کوونکي له بېړې څخه کار اخیستی، زما په خیال خو یې یوازې د تذکرې د نیولیك (فهرست) اخري نومرې ته کتلي، چې: "صالح صیب په دې تذکره کې (55) تنه شاعران راپېژندلي دي، چې ډېر ښه کار یې کړی، خو ځینې شاعران یې په دې ټولګه کې له یاده ایستلي دي، لکه: لطیف جان بابی، عبدالمالك همت او ... داسې به ډېر نور شاعران وي او مهمه خبره خو دا ده چې صالح محمدصالح په دې کتاب کې د ښځینه شاعرانو هېڅ ذکر نه دی کړی او موږ ډېرې تکړه شاعرانې لرو لکه: پروین فیضزاده ملال، مرحومه کریمه رسولي فیضزاده، بلقیس محبوبي اڅکزي او داسې نورې چې استعدادونه یې د ستایلو وړ دي."

په ډېر معذرت ښاغلي معرفي کوونکي ته دومره وایم لومړۍ خبره دا ده چې په تذکره کې (55) نه، بلکې (52) تنه راپېژندل شوي، د فهرست لومړۍ درې شمارې د خپرندویې ټولنې، اجمل اند یادښتونه او د لیکوال سریزه په ترتیب سره راغلي، دویم دا چې د تذکرې پر لومړۍ پښتۍ (لومړی ټوك) لیکل شوی او لیکوال په سریزه کې هم دې خبرې ته اشاره کړې ده، چې دا لړۍ به دوام لري او دویم او درېیم ټوك تذکره به هم له خیره سره خپرېږي. اوس که ټول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعران يوې ټولګې ته راغونډ شي، نو د کتاب د پنډوالي غم به يې بيا ښل وي او بل دا چې د خپرندويې ټولنې مشر لطيف جان بابي پر همدې تذکره يو لنډ يادښت کښلی، امکان لري ليکوال صالح د ده معرفي ترې غوښتې وي او هغه يې دا خواست نه وي منلی.

د ښځينه شاعرانو په هکله بايد ووايم چې لومړی خو صالح صيب د داسې ځای په هکله لګيا دی چې د نارينه وو اثار يې ورسره ښځېږي او يا هم سېزل کېږي، دا خو د مرګ ستونزه ده او د ژونديو نارينه وو په اړه خو يې په ډېر وضاحت او صراحت سره په سريزه کې کښلي چې دوه کاله مې په اخ و ډب ورسره تېر کړي او ايله مې دا دوه پنځوس ترې راوايستل، ښه خو چې داسې ده، بيا خو د صالح په هغه ... څه ورته وايي، هو! راپه ياد شول، بيا نو د صالح صيب په هغه حوصله آفرين چې دوه کاله يې مقاومت وکړ. دا ځکه وايم چې که خدای (ج) دې نه کوي داسې يو مسئوليت ما ته څوك راوسپاري، نو تر دوو مياشتو که خبره وځنډېده، نو بيا خو خدای خبر چې پسې وګرځم، ښه نو اوس که صالح صيب د لوی کندهار د دوو يا دريو ښځينه شاعرانو چې هملته دي او يا دلته، بيوګرافي رااخيستې وای، نو کتاب به څه لوی شوی و؟ نه، بلکې دا به يوه بله ستونزه ورته جوړه شوې وه او د کندهار بدي خو يې لا پرځای پرېږده.

زما موخه هېڅکله دا نه ده، چې د کندهار: د ښکلي کندهار او وياړلي کندهار د باهمته ولس زړه ازار کړم، خو نن سبا چې څومره حالات ترينګلي دي، نو د ټولو خلکو سترګې همغې خوا ته دي، ځکه کندهار د يوه داسې نظام مرکزيت ګرځېدلی، چې د ښځينه نوم اخيستل ورته ګناه ښکارېږي.

او بل دا چې زما په خپل نظر د يو دوو خويندو بيوګرافي راوړل ما ته يوه غير عادلانه خبره ښکاري، که دا ډېره ضروري وي، بيا خو بايد د شريعت له مخې سم نيمايي حق ورکړو او که ووايو چې دومره شاعرانې له کومه کړو؟ نو بيا خو بايد پنځه ويشت نه، بلکې (15) ښځې ضرور په کې وي، په داسې حال کې چې دوه پنځوس نارينه په دوو کلونو کې راوپېژندل شول، نو د دغو پنځلسو خويندو لپاره نو پنځلس کاله وخته ته ارو مرو ضرورت و، چې صالح صيب د اوسپنې څپلۍ پسې زړې کړې وای.

بله خبره دا ده چې دوه کاله وړاندې مېرمن ارين يون د ورمو بهير په نامه د ښځينه ليکوالو او شاعرانو يوه تذکره راټوله او چاپ کړه، چې د ښاغلي پروين فيضزاده ملال خور په ګډون د کندهار نورې شاعرانې هم په کې معرفي شوې دي. د يادونې وړ ده چې د ورمو بهير د افغانستان په کچه د (72) تنو ښځينه شاعرانو او ليکوالو لومړی ټوك تذکره ده، چې په داخل او بهر کې يې خورا تود هرکلی وشو. خو که دا تذکره د آغلې ارين يون پرځای بل چا، مثلاً محمد اسمعيل يون خپره کړې وای، نو زموږ د ډېرو نقادانو له ګوزارونو څخه به اوس هم په امان کې نه و، راځم خپلې اصلي خبرې ته، اوس که صالح صيب د يو_ دوو خويندو بيوګرافي او د کلام نمونې خپلې تذکرې ته وراچولې وای، نو دا به يې ډېره لويه غلطي ګڼل کېدله، هغه ځکه چې د کندهار هغه وتلې شاعرانې چې زموږ ښاغلي معرفي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوونکي ښوولي، هغه (د وړمو بهیر) کې راپېژندل شوې دي او کومې چې پاتې دي، هغه به د وړمو بهیر دویم ټوك ته سترګې په لارې وي او دا کار د خور ارین یون په څېر له یوې هوډمنې لیکوالې پرته د کوم نارینه د وس او توان خبره نه ده.

په پای کې صالح محمد صالح ته د دې کامیابۍ مبارکي ورکوم او له لوی خدای (ج) څخه یې راتلونکی د ادب په آسمان کې د یوه روښانه ستوري په څېر غواړم.

د کړاو محصول

په انسان کې هېڅ داسې یو ضعف نه لیدل کېږي، چې هغه د تعلیم له مخې له منځه لاړ نه شي، خو دا کار یوازې او یوازې په هاند او ربړو پورې اړه لري، ځکه تعلیم بې له زحمت څخه د سړي په زړه او دماغ کې ځای نه نیسي، تعلیم هغه وخت د سړي چې او مغزو کې تینګېږي، چې شپه او ورځ په دې لاره کې ربړ تکلیف وګالي، پرته له دې خوشې خیال او تصور دی او بس.

محمد الله کمال، پېښور

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله عارف

ملا احسان الله عارف د مولوي فیض الله زوی پر 1355ل کال د غزني ولایت په ناوې ولسوالۍ کې زوکړی دی. دیني زده کړې یې کړې او له شپږو کلونو راپه دېخوا شعرونه لیکي، چې یوه شعري ټولګه یې برابره کړې ده، نوموړی له ډېرو کلونو را په دېخوا په کندهار کې اوسي او پر اوس مهال د کندهار راډیو د اژانس مدیریت ور ترغاړې دی. وخت پروخت یې شعرونه او نثرونه په کندهار او خلافت مجلو او طلوع افغان ورځپاڼه کې خپاره شوي دي.

له هېواد او د هغه له ویاړلو خلکو سره ډېره مینه لري، د شعر ستره موضوع یې هم د همدې مینې بیانول او انځورول دي، چې همدغه ټکي یې لویه شعري پانګه ده، د دومره هنریت خاوند هم دی چې خپلو دغو خبرو ته مترنم او زړه راکښونکی جوړښت ورکړي، عارف یو هڅاند انځور ګر دی، چې د هېواد له پېښو څخه یې ډېره عکاسي کړې ده. داسې نه ده چې خپلې خبرې په وچ او کلك انداز کوي، ځکه ده ته څرګنده شوې یوازې ښې خبرې او ښه فکر د ښه او لوړ شعر معیار نه دی. که چېرې یې په دې برخه کې خپله مطالعه او هنري تجربې نورې هم ډېرې کړې، نو کېدی شي خیال یې اوچت او شعري ځواك یې نور هم پیاوړی شي.

دسیني داغ

چې مې ستا ورانې ویجاړې ولیدلې
ګران وطنه! له زړګي مې نه وتلې

په لیدو دا ستا ماتم راباندې جوړ شو
خدای دې وران کړي چې یې ته را ورانولې

ستا دننګ ځلي ټول رنګ وو ګران هېواده
پر ګرېوان مې ځکه اوښکې بهېدلې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره تیږه دې په وينو باندې سره وه

له درو څخه دې وينې څڅېدلې

نه هغه شور د بلبل او نه چمن و

بوراګانو سرې منګولې لګولې

د بلبل پر سينه داغ و پيدا شوی

دماتم کيسې يې هر چاته کولې

له دردونو او زخمونو سره مخ وو

د وفا په سترګو هېچا نه کتلې

نور عارف ته منور ښکلا ښکلا شوې

چې "د خړ کتاب شريك" را وکتلې.

ملنګي

چې مين تل دمعشوق په هجران سوځي

ديعقوب زړه بيا په غم د کنعان سوځي

کړاوونه ډېر زغمي عاشق دمينې

نم د سترګو د مجنون دی ګرېوان سوځي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې انځور د یار دحسن یې په زړه شي

فرهادي شمعه کړي بله سندان سوځي

لېونتوب ورته د مینې په بازار کې

ټولول دخوشحالیو خپګان سوځي

ملنګي ورته هېڅ عار و پېغور نه وي

ټولوي خیرات د مینې جهان سوځي

په بیدیاوو، دامانونو کې اوسېږي

د بهار په امیدونو خزان سوځي

هلته لرې دسپېرې جونګړې خوا کې

ارمانونه او اهونه یې ځان سوځي

چې ټول عمر دمعشوق په طلب ګرځي

ځکه ما عارف همدغه ارمان سوځي.

دالفت ډیوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اخلاص شمعې شوې بلې په وطن کې

د بلبلو مجلس جوړ شو په چمن کې

زموږ دهیلو غوټۍ وسپړل ګلونه

د نفاق کارغان چې ورك شول په ګلشن کې

غمځپلي څېرې خاندې او موسکا کړي

دخوښۍ نغمې غږېږي هرمسکن کې

چې نه چور، نه چپاول او نه جفا شته

د الفت ډېوې نما کا په هر تن کې

قرباني مو مېوه راوړه ښه په ډاګه

سرلوړي مو شوه ښکاره په سره کفن کې

چې اخلاص اوصداقت مو ښه څرګند شول

عارف ځکه شوم خوشحال په دې مېهن کې.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد صمیم

استاد احمد صمیم د شېخ حاجي عبدالغفور خروټي زوی پر1333لمریز کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زېږېدلی دی، خپلې زده کړې یې په کندهار دارالمعلمین کې تر څوارلسم ټولګي پورې رسولې دي. د 1365ل.کال د غویي(ثور) پرڅلورمه نېټه دځینو ستونزو که کبله کډوالۍ ته اړ شو او په کوټې ښار کې یې استوګنه غوره کړه، د 1378ل.کال د وږي(سنبلې) پراتمه نېټه بېرته خپل هېوادته راستون او په خپل پلرني ټاټوبي کې یې واړول.

په کډوالۍ کې یې دهغه مهال په بېلابېلو جهادي دفترونو او پوهنیزو مرکزونوکې دندې ترسره کړي او د خپل هېواد بچیو ته یې د ژوند سپېڅلې لار ورښودلې ده.سربېره پر دې یې د ښوونکي په توګه هم په بېلابېلو ښوونځیو کې دنده تر سره کړې. د وخت کړکېچنو حالاتو دومره وځوراوه چې تر1354ل.کال را په دېخوا یې د شعر ژبه روانه کړه او په لنډه موده کې یې دډېرو خلکو پام دځان خواته را واړاوه.

په شعر کې یې فکري پانګه ډېره او شاعرانه بغاوت یې په خپل ځانګړې اډانه کې ډېرراښکون لري، هره مسره یې دیو درد او کړاو انځور دی، چې د رحمن بابا، سعدي، الفت او داقبال د کلام اغېز نوره ښکلا هم وربښلې ده، ځینې نثرونه یې هم لیکلي چې یو شمېر یې ناچاپ او ځینې یې چاپ شوي دي، د لیکل شویو اثارو شمېر یې له (22) څخه هم اوړي، له بده مرغه د 1357ل. کال د غویي تر اوومې نېټې راوروسته یې دخه لیکلو تابیا نه ده کړې او دا ډګر ترېنه پاتې دی،خدایدې وکړي چې د ډېرو لیکنو اوسېله یې زیاته او قلم یې یو ځل بیا روان شي.

نوموړی شاغلی اوس د کندهار ابو حنیفه مدرسې سر ښوونکی دی.دا یې هم دشعر څو بېلګې:

د هیلو زخم

زما ترنم د زولنو موسیقي

زماپه اهنګ کې تحول نخښېږي

بیا مې مایوسو ورځو وخندله

نوره د فریب بوډۍ په مرګ غزېږي

زما په قلم کې قیامتونه پټ دي

زما په نغمو کې انقلاب بهېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما ترانې د بغاوت زېرى دى

د ميكدې خمونه بيا چړپيږي

زما تصور نور اسارت نه مني

لوى حركت مې له خوبونو زېږي

نن فطرتې سورخيانې ښكارې پرمخ

پټ د ورېځو شاته لمر نخښېږي

نوره ځولۍ د ارمان تشه نه ده

د هيلو زخم د صميم جوړېږي.

1378/2/1ل. كال، كوټه

☒☒☒☒☒☒☒☒☒

زه

زه د شپې خاموشه زړه يم

زه تور تم د خاطرو يم

زه يو ګروب ښار د فرهنګ يم

زه موزيم د حادثو يم

☒☒☒

زه يو برج د تحمل يم

زه رباط د انتظار يم

زه كلا د زاړه برم يم

زړه پاڼه د روز ګار يم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

☒☒☒

زه یو لوی خاموشه ځلی

د سکوت همسایه کېږم

زه یادګار د ګذشته وو

په ګونګۍ ژبه غږېږم

☒☒☒

زه د قهر تخم پروت یم

دتاریخ په خرابو کې

زه یوه ورکه وچه اوښکه

د تور بخت په ګرېوانو کې.

1377/1/28ل. کوټه

☒☒☒☒☒☒

ناشناسه هدیره

د فریاد په خړو اېښمو

ددې ښار اسمان خړېږي

یا دزړه دقهر عکس

پر افق باندې رسمېږي

☒☒☒

بیا د تورې تیارې دښت دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رڼا خېمه ټولېږي

بیا د لوی پاڼ له غارو نه

حشرات د خطر زېږي

☒☒☒

بیا قبرو خولې وازې کړې

بیا د مړو ګوله غواړي

بیا خزان وهلی کښت دی

نه وربځ ورسره ژاړي

☒☒☒

بیا هیبت د کنډوالو دی

د اجل چاړه تېره شوه

دسپاهیانو پته نه شته

ناشناسه هدیره شوه.

ناکامې اوښکې

بیا خندا تښتي له شونډو

بیا ولاړ تور ادمخور دی

بیا د مرګ لاسونه راغلل

سونوشت ورك کړی لور دی

☒☒☒

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځنګله زړه غلغله ده

زير و بم د فريادونو

د قفس د ﺟﭙﻞ مرغانو

نغمه سر کړه د يادونو

⊠⊠⊠

د شفق انګار بلېږي

دخونين سبا پيام دی

په کلتور مې سر ځړېږي

زوړ عظمت د چا غلام دی؟

⊠⊠⊠

د حزينو کونډو آه دی

د محزون ماښام سکوت دی

د حرمان په عذابځي کې

په ناکامو اوښکو قوت دی.

1378 /1/28ل کوټه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله جرس

ځوان شاعر احسان الله جرس دمحمد ترین زوی پر1363لمریز کال د وږي(سنبلې) پر شپږمه نېټه د کندهارښار د لویې ویالې د "ډبرو پله" په سیمه کې زوکړی دی ، اوس د الېېروني شوونځي په اتم ټولګي کې خپلې منځنۍ زده کړې پرمخ بیایي.

لومړنی شعر یې پر 1378ل لیکلی دی؛ له نېکه مرغه جرس په ډېر وړکتوب کې د ښو شاعرانه پنځونو لپاره پیاوړی مټ او لوړ استعداد لري، په لنډه موده کې یې ځان دهنرتوب او شعرتوب لویې نړۍ ته ورلنډ کړ.که څه هم دشعري استعداد غزېدو ته یې فضا ډېره تنګه وه او د پرمختګ زمینه یې ډېره نه وه برابره، خو بیاهم ډېر زیار یې وګاله او ډېر خنډونه یې له خپلې لارې څخه لرې کړل، خو یو شمېر یې لا پاتې دي. که د نورو ادبي او فرهنګي ملګرو هڅونې او په دې برخه کې مرستې نه وي، دی به ونه شي کړای د خپل کاله په تنګه فضا کې وده وکړي او یا یې څوك د هنر پر قدر وپوهېږي، د ملګرو په برکت پر ډېرو کرلېچونو او پېچومو راواوښت او خپل هنري او ادبي استعداد یې وځلاوه.

ده دقافیه وال تر څنګ ازاد شعرونه هم کښلي او اوس اوس یې د لنډو کیسو پر لیکلو هم پیل کړی دی.

غزلیزه ژبه او شعري توازن یې ډېر پاموړ دي،که له شعر سره یې مینه همداسې توده پاتې شوه، په راتلونکي کې به خپلې ویاړمنې ټولنې ته ډېرې ښې هنري بېلګې وړاندې کړي. د جرس ځینې شعرونه په طلوع افغان ورځپاڼه، ارغندجریده، هیله، ګندهارا، کندهار، خلافت او نورو مجلو کې خپاره شوي چې ډېرو خلکو ستایلي دي. جرس څه له پاسه د څو میاشتو په موده کې یوه ټولګه شاعري وکړه، خو په دې وروستیو کې یې دا اندازه لږه شوې، نو هیله ده جرس یو ځل بیا پرلیکلو پیل وکړي او په خپلو ښایسته شعرونو د مینه والو سترګې سړې او ذوقونه خړوب کړي.

شنې سترګې

پرزړګي مې له اسمانه را اورېږي الهامونه

هم له ستورو او سپوږمۍ نه را توییږي الهامونه

ته وا حسن یې سپرلی دی ،ته وا شونډې یې غوټۍ دي

په شنو سترګو دجانان کې را شنه کېږي الهامونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږغزل دومره جگ شوی ،خدای￼خبرکه بیا راټیټ شي

چې له څوکو دخیبرنه رابهېږي الهامونه

موږ ازل کې شاعران یو، شاگردي مو دخدای ￼ کړې

نو مو ځکه هر غزل کې معلومېږي الهامونه.

6\4\1379لمریز،کندهار

کوترې

بیا ولوېدې له خروشه او له تللو نه کوترې

ای حسنه! تا خو جوړې کړې له ښکلو نه کوترې

دې ښکلو چې د حسن وزرونه پر ځان سرېښ کړل

اوس موږهم په هوا کړې له غزلو نه کوترې.

16\3\1379هرات بازار،کندهار

د حسن کتاب

زما چې دزړگي رنگین کابل زخمي زخمي ښکاري

کوم یوه ظالم ورته خنجر په لاس کې ونیوه

نه درومي پېغلوټي اوس گودر ته دپخوا په شان

ښایي کوم غماز ترېنه گودر په لاس کې ونیوه

زما معصوم زړگی یې په سکروټو راته وریت کړ

ستا سرکښو سترگو چې نظر په لاس کې ونیوه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه پرځيګر درته دخيال څو ستوري وکرم

ځوان "محمديار"راته هنر په لاس کې ونيوه

ستورى چېرې نه وم، خو په ستورو يې حساب کړمه

کله چې دحسن کتاب، لمر په لاس کې ونيوه

څنګه به داستا دحسن ځل ته غزل نه ليکم

ستا دوصل شپو چې ژر سحر په لاس کې ونيوه

زما چې دغزل پرکندهار باندې سپرلى راغى

ژېړ ګل مې جانان ته نغمه ګر په لاس کې ونيوه.

1\2\ 1379لمريز – کندهار

دوصل عرش

خُمار – خُمار کتل مې د جانان، زړه تخنوي

په هغه دم مې اوښکې د ګرېوان زړه تخنوي

هروخت په غېږ کې نيسم دخيال چته سپينه پېغله

په ګوتو دغزل مې د "کاروان" زړه تخنوي

د وصل څو جامونه، اشنا! ماته را تيار کړه

زاهد وايي جامونه دشيطان زړه تخنوي

دميني هسك اسمان ته ځو، د وصل عرش ته خېژو

جانانه ! دا ارمان مې هر زمان زړه تخنوي

دميني په مکتب کې مې د ښکلو مينه زده کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

منم غزليز خيال مې د اسمان زړه تخنوي.

\1378سلواغه\12 كندهار

نېستي

اوس نه مستي او نه نازونه دي دنجونو په كې

ځكه په وينو سور ښكارېږي مازيگر دېپغلو

تش په خوبو او په خيالو مو زړه خوشحاله ساتو

نه سارنگۍ او نه سېتار شته،نه گودر دېپغلو.

بنگ

شرنگ چې د بنگړو شي له زخمي مړونده ولوېږي

جوخت مو سارنگۍ او هم سېتار له خونده ولوېږي

لا س د وچكالۍ ددېو شي، اوږد د گل غاړې ته

ښكلي ښاپېرۍ مو له رنگين ارغنده ولوېږي

خدايزده چې به بيا پيرنگ ته ماتې ور په برخه كړي

شور مو د ټپو چې له سركښ ميونده ولوېږي

ژوند مو دغمونو پر بستر باندې تېر كړى دى

اوښكې مو گرېوان ته د لېمو له بنده ولوېږي

څنگه به داستورې په دې شنه هسك كې نشه نه كړي

بنگ غوندې غزل چې د صالح له انده ولوېږي

پام كوئ ملگرو!چې "جرس" ته ښېرې ونه كړئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیر که څو څو ځلې یې نغمې له خونده ولوېږي.

28\3\1379پنځمه ناحیه،کندهار

د اوښکو څپېره

زما په سوي زړه کې

د یوې ښکلې، ماه جبینې پېغلې

د وصال خیال نخښېږي

ورسره زه هم ناڅم،

او په رښتیا شي راښکاره له لرې

او رانه حال وپوښتي

ورته خپل حال ووایم

ورته ګیلې وشیندم

او ورته ووایمه:

چې د جفا سپاهیان دې هره شېبه

زما نازك خیالونه

راته د اوښکو په څپېړه باندې

تغمه تغمه کړي ټوله

خیر دی که هر څومره مې ووهې ډېر

خو زه پرې نه پوهېږم

ځکه چې ذهن مې پوخ شوی یاره!

له دې څپېړو څخه

دا راته ووایې په ناز او ادا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې: خير دی صبر وکړه

او رانه لاړه شي د زړکي په تګ

راته يوازې خپل غمونه پرېږدي

راته يوازې خپل غمونه پرېږدي.

1378/12/10کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله غروب

احسان الله غروب د ښاغلي عبداللطیف زوی پر 1367لمریز کال د کندهار په نوي ښار کې زېږېدلی دی.

غروب د ګران هېواد پر ارته لمن هغه راټوکېدلي ګل ته ورته دی چې له ټوپکو،مردکیو،وینو او...څخه پرته یې پر بل څه سترګې سرې شوې نه وي، له 1378لمریز کال نه را په دېخوا شعرونه لیکي، د وروستیو خونړیو پېښو ځینې انځورونه یې په خپلو شعرونو کې کښلي دي؛ لا ډېرتنکی دی او ډېر مزلونه یې لار څاري، دده ذوق او استعداد دا په ډاګه کوي چې په نږدې کلونو کې به ښه شعرونه ولیکي. خو دشعر لیکلو تر څنګ مطالعه او ریاضت ته هم باید پاملرنه وکړي، ددې تر څنګ که هڅه وکړي چې خپل شعري بیان ته ځانګړې تګلار وټاکي غوره به وي، ځکه دشعر له رنګ او څرنګتیا څخه یې دا څرګندېږي، چې د ویلو لپاره ډېرې خبرې لري او غروب هڅه کوي خپلو دې ویناوو ته هنري بڼه ورکړي. د غروب شعرونه ډېر لږ دي، خو بیا یې هم همدا لږه هڅه ستایو او نورې بریاوې ورته غواړو.

نوموړی اوس په امام ابو حنیفه مدرسه کې پر خپلو زده کړو بوخت دی. طلوع افغان ورځپاڼه دده د شعري استعداد په غوړولو او ځلولو کې ډېره اغېزناکه تمامه شوې ده، چې دده لومړنۍ تجربې په کې خوندي دي.

د غروب فکري او ذهني بلوغ ته ډېر وخت پاتې دی او ډېره موده په کار ده چې هنري او ادبي نبوغ یې هم وځلېږي.

خال

زه دلمر غوندې جانان د خیال ارمان یم

پرښایسته تنې یې ځان نه ورتېمه

د یو حسن او رڼاوو لاروی یم

دښکلا دپسرلي ارمان لرمه

دهر ستوري بدرګې ته اوښکې نغاړم

پر لمن یې نوراني ګرېوان کرمه

ته مې مه ګرځوه مخ له خپل شنه خاله

لا تراوسه قسمونه پرې زه خورمه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارمان

یو ځوك مې وژني هره شپه ټولې خېمې لټوي

لکه رڼا، ده ځراغونه او لمبې لټوي

کاشکې د لمر په خوا مې کور وای ما به نور پېژنده

زما لېمې د تورو شپوپه غېږکې شپې لټوي

د باد سره ځپه مې ودرېده پر ځيري گرېوان

زما دهيلود ارمان هغه شپبې لټوي.

سرابي ښايست

اوس نو ستوري په کې نه شته

څه کمزوري په کې نه شته

دا د لمر په تاو کې گرځي

که يې گورې په کې نه شته

ها خوا دا خوا خو مې چاڼ کړل

هورې دورې په کې نه شته

هر گلاب له شعره جوړ دی

خو بيا تورې په کې نه شته

بس همدا غزل يې بس دی

خدای شته نورې په کې شته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1379لمريز، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمدالله وثیق

احمدالله وثیق د مولوي نقیب زوی پر 1356 ل.کال د زابل ولایت په خروټو کلي کې زېږېدلی دی.نوموړي پر دیني زده کړو سربېره تر اتم ټولګي پورې ښوونځی هم لوستی دی، په هېوادکې یې په یو شمېر ادارو کې هم دندې ترسره کړې او د څه مودې لپاره د طلوع افغان ورځپاڼې مسوول چلوونکی او دکندهار راډیو نطاق و، اوس هم پر فرهنګي چارو بوخت دی، د هر کړېدلي افغان په څېر یې د خپل ژوند په بهیر کې څو څو ځلې هجرتونه هم کړي دي.

شعر یې عاطفي رنګ لري، چې لوستونکو ته ځینې نوي ټکي هم ورلېږدوي.د شعر په ژبه یې ځینې انځورونه هم پنځولي چې د انځورګر خیال ځواك یې په ګوته کوي، له تکلف او وچې تصنع څخه لرې ګرځي، خو په دومره سادګۍ کې هم نه دی ډوب چې خپلو خبروته د هنر جامه ورنه کړای شي،بلکې دده انځورګري داسې ده چې ډېرې کیسې په کې اخښل شوې وي، هغه که د "زاڼو د اتڼونو" نشت احساسوي او دبې شورو چینو یادونه کوي په خپله له انسانانو څخه د یوه تش او ړنګ کلي کیسه ده چې پر بل څه یې راغبرګه کړې ده. هغه ورځ به هم راشي چې نوموړی تر څه ریاضت او د تجربو تر ترلاسه کولو وروسته له ښو شاعرانو څخه وي. ځکه هنري ژبه او ادبي ځراکت یې ښه دي او دا ډاډ راکوي چې په راتلونکي وخت کې به نور پرمختګ هم وکړي.

زاڼې

زخمي ده زخمي ده، پر وزر زخمي ده

د الوتو په ځان کې شور نه لري

وچ دي لاسونه شه ښکاري زلمیه!

څومره ظالم یې، هډو شور نه لري

هغوی ساده دي د مین په کتاب

څوك چې په تن د مینې اور نه لري

ولې وېربېږي ترې د ځواك ښېښتنه

دی مساپر دی، دلته کور نه لري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پرې د زاڼو اتڼونه نه شته

ارام بهېږي، ټنګ ټکور نه لري

پلار د مرمۍ، مورېې د بم خوراکه

غریب یتیم دی دلته کور نه لري.

اوښکې

دې، تودې تروې اوبه پرمخ بهېږي

پر ګرېوان تریوه ځنډه بیا ورکېږي

دا چینې کله مستېږي له خوښۍ نه

کله بیا له ډېره غمه را خوټېږي

کله چاته د زاریو چوپ بیان شي

چې د سترګو له کاسو نه راتویېږي

کله جوړ له څاڅکو- څاڅکو نه سېلاب شي

د نږۍ واړه رندان په کې ډوبېږي

دا چینې هم کله وچې بې اوبو شي

سر پر سګر چې پرې غمونه رارسېږي

دومره زور په دې تروو اوبو کې شته چې

پورته شوې توره ببرته پرې کوزېږي

وثیق اوښکې ورته څکه څخومه

پر دربار یې سوال په اوښکو ښه قبلېږي.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سورغر

تېر مو پسرلي شول له خنجر ځني

وپوښته غیرت مو له "سورغر"ځني

پڅه شوله توره د بزدل مغول

ورکه يې شوه لاره له لښکر ځني

ښه بېدرېغه ګل يې رانه يووړلو

ماتې يې کړې څانګې له نښتر ځني

خاورې دې پر سر شولې ښکارې اشنا!

بندې شولې زانې له ګودر ځني

زړې د غمونو مې په برخه دي

پاتې شوم بې برخې له اختر ځني.

اوبه

ښکاره ويلای نه شم "ستا به خوښه شي که نه" شي

پر زړه مې ستا لپاره ښه خبره ګرځي ګرځي

له خدايه د همته د"همت" کوي سوالونه

زما مين زړګی لکه سوالګره ګرځي ګرځي

لوی خدايه! جل وهلي دې په خپل رحمت اوبه کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلي پر ګودر مو شنه لوخړه ګرځي ګرځي.

کندهار

مین

په لوړو سردرو کې چې خوږې سندرې بولي

شپېلۍ سره مې مینه ده، شپونکي باندې مین یم

چې ډول د غزا ووهي او ځي په تکبیرونو

د جنګ تېزو اسونو پر دربي باندې مین یم

چې راشي له اسمانه او د کب په خوله کې پرېوځي

پر هغه لوړ قیمته سره غمي باندې مین یم

چې هر مازیګرې یې نجونې لمانځي په سندرو

ګودر مې د زړه سر دی، پر منګي باندې مین یم

لرې ځواني ګلرنګه، چناري ونه یې دنګه

دګل په څېرې ښکلي، یو سړي باندې مین یم

غمجن د بل پر غم وي، زړه یې ډك له پاکې مینې

پر هسې سالم فکر او زړګي باندې مین یم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد فاني

احمدفاني پر1353 ل.کال د کندهارښار په پنځمه ناحیه کې د شهید نوراحمد کره زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې په غازي محمد ایوب خان ښوونځي کې پیل کړې،خو د ځینو ستونزو له کبله له ښاره کلېوال شول او زده کړې یې نیمگړې پاتې شوې خو یو څه موده یې په غازي عبدالصمد خان اڅکزي ښوونځي کې خپلو زده کړو ته دوام ورکړ،کله چې بېرته ښار ته را کډه شول یوولسم ټولگی یې په نساجي ښوونځي کې ولوست،تر هغه وروسته نورې زده کړې ترې پاتې شوې، پر دې سربېره یې دیني زده کړه هم کړې ده.

کله چې یې وحشي روسانو پر 1365 ل.پلار ور شهید کړ، کورنۍ ټولې چارې ده ته ور تر غاړې شولې، پردې ستونزو او کړاوونو سر بېره یې له شعر سره هم خپله مینه اېشنده ساتلې ده؛ غزلیزه شوخه مستي یې شعر ته ډېره ښکلا ښښي. د لرغونو شاعرانو اغېز یې ډېر منلی، چې په دې برخه کې یې د پیرمحمد کاکړ، حمیدبابا او شیدا له شعري مزاج سره خپل شاعرانه خیال همغاړې کړی دی.

شاعري یې پخه او ښکلې ده خو که ددې وروستیو وختونو په څېر ریاضت او لیکلو ته شا کړې نو دا وېره کېدی شي، چې شاعري یې په هنري لحاظ ټیټه یا کمزورې شي. د احمدفاني په شعر کې ځینې داسې ټکي هم شته چې لوستونکو ته بشپړه مانا نه شي رسولی، کله کله دا ستونزه په لفظي جوړښتونو کې وي کله هم په همدې لفظي پېچلتیا کې چې تر غور وروسته غوڅېدی شي.

شرنگ

کاکل دې د چشمانو ښایسته زُحل وژلی

یوسف لکه چې نن د خپلې لارې مل وژلی

د زلفو جادوِ گرو یې د کوډو غشي جوړ کړل

په سرو وینو شهید یمه، ما ځان په بل وژلی

ورمو د صبحدم یې د سپین مخ زلفې کړې ماتې

د گلو په گلشن کې یې تنها سنبل وژلی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوښ د اننګو خو یې د زړونو پیالې توی کړې

روسانو په ظلمونو کې زما کابل وژلی

نغمې- نغمې بلبلو په اواز کې سره لمبه کړې

یا ښکارې چې احمد فاني په حرف غزل وژلی.

کندهار، پنځمه ناحیه

مستي

خیال یې جادو غوندې یو برید دی د نیولو په کار

څومره ماهر دی لکه سترګې د وژلو په کار

تل د سهار د وړانګو مخ ته د ژوند لاس غزوم

نه یم عادت لکه شبنم د ویدېدلو په کار

ښایې افغان یم،په لویې کې هم ځان لوی ګڼمه

لکه یو لمر پوهېږم، بیا د رالوېدلو په کار

ما ته یې نه و زده، لومړی باب یې هم دلته پیل شو

اوس پوره پوه دی هر روسی د تښتېدلو په کار

دا خو منم چې ټپي شوي یو، هم زه هم وطن

ژوبل زمری لا قهرجن شي د خېرلو په کار

احمدفاني بې دډاګونو په توصیف موړ نه شي

نور بې ماړه شي د ګلونو د ستایلو په کار.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد

درد د پرهارو شوم ،د کابل پر طرف لاړمه

شپه شوم د زلفینو د چارګل پر طرف لاړمه

پوځ شومه د وربځو د شفق څمکې مې لاندې کړې

ویر شوم د مرمیو، د منګګول پرطرف لاړمه

شر شومه، فساد شوم، د سندرو ملا مې ماته کړه

ستوني ته رانجه شوم، د بلبل پر طرف لاړمه

اه و اسوېلی شوم، د مظلوم د کعبې بت شومه

مینې ته ګناه شوم، د ازل پر طرف لاړمه

تندر د هجران یم د ګودر پر منګو پرېوتم

تبر د فرهاد شوم، د جبل پر طرف لاړمه

ما د ارمانونو د کوثر جام چپه واخیسته

چپ له خپله اصله د بدل پر طرف لاړمه

مایې له رخساره تورې څنې په لاس واخیستې

ځانه ته شوم پرېشانه، د سنبل پر طرف لاړمه

اور شوم د سندرو د احمد فاني د زړه پر سر

لمګر د تصور شوم د غزل پر طرف لاړمه.

سرې سینې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تل پسې را وځم، لکه لمر چېرې يې نه پرېږدم

هسې له تيارو سره مې خدای طبيعت نه کړ خوښ

ځان لکه باڼه غونډې په لمر سوځم، ازاد دې يم

ژوند مې لکه سترګه د بل چا په زحمت نه کړ خوښ

سوځم د وطن محفل ته ځان قر بانولای شم

شمعه غونډې ځان ته مې يو لږ څه راحت نه کړ خوښ

څوك چې مې په سيل سرې سينې ته مازيګر راځي

ما لکه شفق د ماښامونو ذلت نه کړ خوښ

سر کې به دې وروست شي، د افغان د غلامۍ فکر

لوړ اسمان له سره د ټيټوالي عادت نه کړ خوښ

نوره ګناه نه لرم احمدفاني تورن په دې

چاته مې په مړو سترګو هېڅکله خدمت نه کړ خوښ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله سحر

ارواښاد بسم الله سحر د جان محمد زوی پر 1352ل کال د زابل ولایت په نوبهار کې زوکړی دی. زده کړې یې په زابل ولایت کې پیل کړې او د کوټې او پېښور ښارونو په ځینو دیني مدرسو کې یې هم لوست کړی دی، کله چې له طالبانو سره یو ځای شو نو دشعر ویلو ځواك یې نور هم پیاوړی او غښتلی شو. ځکه دشعر ډېره برخه یې حماسه ده او چې کله یې د هېوادوالو ناخوالې له نږدې نه ولیدلې نو واړه یې په خپلو شعرونو کې انځور کړې او نورو مینه والو ته یې وړاندې کړې. په شعر کې یې د حماسي بیان ترڅنګ د مینې او ښکلا انځورونه هم کښل شوي، چې د شاعر د زړه غوښتنې او هیلې رابرسېره کوي. هغه یو دلګۍ مشر و او له خپلې دندې سره یې ډېره مینه درلوده، خو پر 1377ل کال د تخارولایت د خواجه غار په سیمه کې د یوې جګړې په ترڅ کې په شهادت ورسېد. دوه کاله وړاندې یې د کندهار اطلاعاتو او کلتور ریاست له خوا شعري ټولګه چې (سحر) نومېده خپره شوه، سحر په خپله ژوندی نه و چې پردې کار یې خوشحالي ښودلې وای.

ارواښاد سحر په ادبي ډګر کې د (سحر) نومي شعري ټولګې په خپرېدو سره مطرح شو او خلك یې له ذهني او فکري تګلورې څخه خبر شول. خو دا مهال ډېر ناوخته و؛ هغه په خپلو بوختیاوو او کارونو کې دومره ورك و چې دې چارو یې پر ادبي او فرهنګي هڅو سیوری اچولی و، کله چې یې شعرونه لیکل نو یوازې یې خپلو ملګرو ته اورول او د هغوی لارښوونو ته به یې غوږ نیوه.

محبت

د زړه په وینو مې غزل لیکمه

نازك تصویر دلاله ګل لیکمه

په وینو لیك سره توري تور اوړې

سوځند آهونه د بلبل لیکمه

په سوي سکور او دا ټوټې قلم مې

توري دیار زلفې سنبل لیکمه

چې کله یې او کله نه یې سحر

دا اوس د ځان ژوند ته اجل لیکمه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه شوه

ديدن ته په تلوار چې به راتلله هغه څه شوه

چې زما د زړه ژړا يې اورېدله هغه څه شوه

کوڅه کې چې به زما د اسوېليو شور اوچت شو

له ميني به لمبه لمبه کېدله هغه څه شوه

سپوږمۍ د ځوارلسم چې شي دغره پر سر اوچته

همداسې چې پر بام به راختله هغه څه شوه

وفا يې چې فطرت و د پتنګ د عشق و تاو ته

چې تل به لکه شمعه سوځېدله هغه څه شوه

دا لاره ترې په کومه، دلته اوس راغلی څوك دی

بېديا کې چې د زړه مې اوسېدله هغه څه شوه

له وېرې چې سحره! په کلو ورته خاموش وم

غوسه يې چې لېمو کې تاوېدله هغه څه شوه.

د نيران کوڅه

ذرې ذرې مې د جانان کوڅه کې وغورځوئ

ډېر مې بېقدره د خپل ځان کوڅه کې وغورځوئ

د زړه زخمو کې مې دردونه په لړزان خوشې کړئ

خو يو ګړی مې د درمان کوڅه کې وغورځوئ

د زړه پرهر باندې مې نورې مالګې هم واچوئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رقيبو! بيا مې د ارمان کوڅه کې وغورځوئ

لاسو اوپښو ته مې راواچوئ کړۍ د ظلم

هسې مظلوم مې د زندان کوڅه کې وغورځوئ

پت او عزت قاتلو ای د محبت دښمنو!

پت او ابرو مې د بهتان کوڅه کې وغورځوئ

که ديار ديد کړې لږ و ډېر خو هېڅ پروا نه لري

سحر په ژوند کې د نيران کوڅه وغورځوئ.

1993/3/7م کال، کندهار

ټکور

ستا له يادونو سره لوبې کوم

ښکلو فکرونو سره لوبې کوم

چې د جنت ژوند يې تصوير غوندې دی

هسې خيالونو سره لوبې کوم

چې ستا بې سترګو بل ټکور نه لري

هسې دردونو سره لوبې کوم

چې نه يې دود، نه يې لمبې ويني ځوك

هغو اورونو سره لوبې کوم

د قسمت لوبې دي له تندې مرمه

کومو خمونو سره لوبې کوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور مې د چا فکر او خيال نه شته دي

ستا له خيالونو سره لوبې کوم

سحر پر غم يم ددنيا ناخبر

د يار غمونو سره لوبې کوم.

1377ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشیراحمد بشارت

بشیراحمد بشارت د ښاغلي محمد موسی زوی پر1356لمریز کال د کندهار ښار په څلورمه ناحیه کې زېږېدلی دی،ترمنځنۍ زده کړو وروسته نورې هغه ترې نیمګړې پاتې شوې او د خپل کمزوري اقتصاد له کبله پر ورځنیو دندو بوخت دی. درې کاله وړاندې د شعر میناتورې دنیا ته راننووت.کله چې يې د خپلو ادبي ملګرو له تاندو بنډارونو سره اشنايي ومونده، د شعر وږمې يې نورهم په ذهن کې غزونې وکړې،که شعرونه يې لږهم دي په خپله سادګۍ کې یو شمېر راڼه انځورونه را برسيره کوي ،د وروستيو ناخوالو سیورو يې هم د اند یوه برخه نیولې ده، ورسره ترڅنګ د شعرونو تغزلي ښکلا يې هم زړونو ته لار پرانیزي. بشارت پر خپل شعري استعداد باندې ډېر باور نه لري کله کله خو ځان له ادبي او هنري دايرې څخه بهر احساسوي، کېدی شي په دې برخه کې يې خپل مات نفس هم وربانديې زورور وي، خو بشارت بیا دومره بېغوري کوي چې ګرد سره د شعر مطالعې ته هم" هغسې چې ښايي" ډېره لېوالتیا نه ښيي او که ښيي يې هم، پر له پسې ریاضت نه کوي، چې داکار يې شعر او هنر ته زيان رسوي.

بشارت ښکلې هنري ژبه لري، که يې خپله فکري پانګه نوره هم ډېره کړه او نوښت ته يې ډېره پاملرنه وکړه، نو دا تمه ترې کېګډی شي چې نور پرمختګ هم وکړي.

څپانده

اوښکه چې څرګنده شي، ځلانده شي

جوړه د وير سيند شي را څپانده شي

څه شېبه بڼو کې غلې – غلې شي

راشي اننګو ته راغړانده شي

تم شي یو ځل سپینه مرغلره شي

درومي و هر لوري ته بهانده شي

هار شي بیا پر سپینه سینه وزانګې

لاړه شي ګرېوان کې لالهانده شي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هارونه

پردېسي اوښکې مې روانې، د ګرېوان پر لوري

رنځور زړګی مې په نڅا شو، د جانان پر لوري

عقل مې پرېښودله لاره په جنون کې ګډ شوم

اوس ورېم په پښو کې زولنې، ځم د زندان پر لوري

شولې راپورې سرې لمبې د بېلتانه په ښار کې

لوګی – لوګی رانه خوځېږي، د اسمان پر لوري

چې مې را وناځي په زړه کې اندېښنې د هجر

ورېمه د اوښکو جوړ هارونه، د ارمان پر لوري

راته يو ديد يې قيامتي شو بشارته د يار

سر به ور لېږمه ډالۍ کې ددې ګران پر لوري.

1379لمريز،کندهار

کرښه

څوك دعقل په بېړۍ کې د جنون پر لارو درومي

چاته کلې زنداني شي، زنځيرونه را پارېږي

دبدۍ کاروان روان دی، د زمان پر کړلېچونو

نفاق خپل منزل ته رسي، پسادونه را پارېږي

اسمان ټوله زلزله دی، د قسمت بدلول غواړي

د تقدير پر کرښه ګام ږدي، تدبيرونه را پارېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ دهیلو سمندر کې، لا نیمګړې ببړی لامبي

کله بیا راشي ځپو کې، نهنګونه را پاریږي

د سمون پر سمه لاره، بشارته سم قدم ږده

هسې نه بېلتون راغلی، هجګرانونه را پاریږي.

کندهار، دویمه ناحیه

ویر

بیا دې په ځیګر کې د سرو وینو لښتي توی شول

بیا مې د نمجنې سترګې اوښکه توپاني شوه

بیا دې په ګرېوان کې د سکروټو باران وشو

بیا دې په ګوګل کې یوه چغه اسماني شوه

بیا دې په لمن کې د پردیو اور راشین شو

نن دې له لېمو څخه رودونه ولاړېږي

بیا پرې سپېلني شول د اسمان ځلانده ستوري

خوځې دې له ټنډې نه ګردونه ولاړېږي

☒☒☒

سترې کاروانونه دې د هیلو شول لارورکي

غاړې ته دې ولوېدل د سرو لمبو هارونه

شنې شولې تناکې دې پرسپینو مړوندونو

تاو دې شوله غېږکې د لوخړو بهیرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپرلیه!

دمودو پردېس سپرلیه! راشه زموږشاړو مېرو ته

په پسته رنګینه غېږکې ګلان راوړه دې دښتو ته

دژوندون په نامه ژوند دی، د زندان په څېر قفس کې

ټولې هیلې زندۍ شوې دي، د ظلم په محبس کې

د تیارو کړۍ ور لوېږي، د مظلومو لاس و پښو ته

هر محفل سور رنګ اخیستی، د حنا رنګ بېګانه دی

د مطرب لاس کې رباب دی، ایښی سر پر زنګانه دی

نه نڅا شته، نه موسکا شته،نه خوښي شته د چا زړو ته

دخزان ترخې سېلۍ مې رژوي راته ګلخانګې

د یاغي توپان څپو کې مې ډوبېږي د عشق مراندې

د امید د بېړۍ تله دي، د هدف و رسېدو ته

په ګردونو ډك اسمان کې د کرګسو شور ما شور دی

د بېوسو په انګړ کې د لوخړو اتڼ خپور دی

د وحشت په تاریکو کې لاره پرانیزه وړانګو ته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بها الدین الهام

ښاغلی بهاالدین الهام د ارواښاد حاجي فتح محمد زوی پر 1335ل.کال د کندهار په درېيمه ناحیه کې زېږېدلی دی، د ځینو اقتصادي ستونزو له کبله له عصري زده کړو څخه بې برخې پاتې شو، خو دیني هغه يې له خپلو سیمه ییزو ښوونکو څخه تر سره کړي، چې په دې ترڅ کې يې د خصوصي زده کړو لپاره پېښور، هلمند او چمن ته هم سفرونه کړي اود پوهې لمن يې نه ده پرې ایښې. کله چې سروپوځونو پر هېواد باندې یرغل راوړ نو ښاغلی الهام له خپلې کورنۍ سره په پاکستان کې استوګن شو، نوموړی تر پنځو عنوانو ډېر شعري او نثري اثار لري چې لا خپاره شوي نه دي.

څرنګه چې لرغوني کندهار په خپله تانده لمن کې ولسي شاعران روزلي او پالي، نو په دې سیمه کې همدې ولسي شاعرانو تر ډېرې مودې پورې د شعر جنډه هسکه ساتلې ده. د ولسي شاعرانو شعري څرنګتیا يو له بل څخه توپير لري، یانې د ځینو شاعرانو شعرونه له ورایه پېژندل کېږي، په دې شاعرانو کې ځینو له دیني زده کړو څخه پرته نورې زده کړې نه دي کړي، ښاغلی الهام هم له هغو شاعرانو څخه دی چې له اوسمهالي شعري بهیر سره يې هېڅ ډول اشنايي او بلدتیا نه ده موندلې، اوس هڅه کوي چې معاصر شعر هم ولولي او په خپل اند يې تول اړخونه وارزوي.

ولسي شعرونه يې ډېر لوستي چې اغېز يې دده په خپلو په شعرونو کې څرګندېږي. دده په ذهن او زړه کې د هېواد مینه په څپو ده، چې ددې مینې او خواخوږۍ څرک يې په شعرونو کې کتای شو.

مه راځه سپرلیه

دلته مه راځه سپرلیه دلته، اوښکې نه دربېږي

دلته جوړه کربلا ده، دلته سرې وينې بهېږي

د لته هره ورځ تاوېږي، د غمو د کېږدۍ مراندې

د لته پلار و زوی ته ژاړي، زوی د پلار پر ژړا خاندي

دلته ګرځي بې ادبه، د ادب پرځکمه باندې

دلته توره تاریکه ده، سباوون نه معلومېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته خاورې ارمانونه، دلته مرګ پر مخ روان دی

دلته شا ته ارادې دي، دلته جوړ د وير جهان دی

دلته هر ګلبوټی ژاړي، دلته هر ګلبڼ خزان دی

دلته غبرګې زولنې دي، په هېڅ ډول نه ماتېږي

دلته بڼ د تقوا لاښ دی، دلته نه شته همتونه

دلته ولې په ډېرو، ښایسته ښکلي لالونه

د لته پښې دنورو خلکو، موږ پرې اخلو قدمونه

دلته داسې جامعه ده، د تزویر ناوې نڅېږي

دلته لګي تېره غشي، پر سینه د بلبلانو

دلته قدر و عزت ډېر دی، په دې بڼ کې د زاغانو

دلته ګام پر ګام نېشونه، د وژونکو لړمانو

دلته خوار بهاالدین دی، د پردو په لاس خرڅېږي.

1375ل. کوټه

زموږ ټاټوبی

دا ټاټوبی د زمرو دی، داسنګر د مسلمان دی

هره لوټه یې سره زر ده، هره بچی یې مسلمان دی

دا نارنج چې موږ یې وینو، دتاریخ ستر یادګار دی

دمیرویس نیکه کورګی دی، اصلي دغه کندهار دی

دا سمبول د ازادۍ دی، پر خپل ځای باندې ولاړ دی

زرټوپونه یې خوړلي، اوس هم ټینګ پر خپل پیمان دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم د وخت بوډا دی، زړه يې ډك دی له رڼا نه

د مجاز نغمې ته غوږدی، ديثرب باد پرې چالانه

په لمن کې يې راوړي، سرې غونچې دي له عرفانه

په مثال د رود نيل دی، هر دښمن لره توپانه

دلته "مياصاحب" او نور ډېر عارفان دي اوسېدلي

ډېرې سترګې و الله ته په دې ځای کې ژړېدلي

د رڼا وو بارانونه پر دې ځمکه اورېدلي

دلته پوځ د فيضاتو، دلته بحر د عرفان دی

دا مرکز دی داسرارو، خانقا د نقش بند ده

د ادب ډېرې ويالې دي، په دې رود پورې پيونده

جام د جم ورته عاجزه، خزانه د علم و فن ده

دا د سرو ګلونو باغ دی، پرې خوشحاله هر افغان دی

ملاترِلی مجاهد دی، د انارنج چې معلومېږي

پولادي توره ورڅخه، له دښمن نه نه وېرېږي

ښکېلاکګر د زمانې يې په ليدلو چپه کېږي

دی مخکښ دی د برياوو، لوی فاتح د اصفهان دی

دلته پټه خزانه ده محمد هوتك ليکلې

د ادب زانګو په بيړه، پر دې ځمکه زنګېدلې

چا چې بد ورته کتلي پر هغه مور ژړېدلې

ای الـــــــــــهامـه! ليکل بس کړه، ډېر ارت دغه ميدان دی.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورنپال بابی

ښاغلی تورنپال بابی د ارواښاد شهیدمحمداسحق خان زوی دی، چې په کندهار کې زوکړی دی. د کورنۍ لړۍ یې د میرویس خان نیکه تورزن، پښتوپال او ادبپال" بابوجان بابي" ته رسېږي. ښاغلی تورنپال د ستر او زلمي ټولواك شاه حسین هوتك په ښوونځې کې خپلې لومړنۍ زده کړې پیل کړې، د هېواد د دښمنانو د ورانکاریو او ظلمونو له کبله ونه توانېد چې خپلې زده کړې بشپړې کړي، له دې امله یې ددې جګړو ډېرې صحنې او پېښې په ذهن کې غزونې وکړې چې اوس یې هم هر مهال سترګو ته نېغې نېغې کېږي، نوموړی کډوال شو، سختۍ یې وګاللې او د ژوند ترخې او خوږې یې وڅکلې، د ملي محاذ په فرهنګي څانګه کې یې دنده پیل کړه، له ډېرو نورو شخصیتونو او څېرو سره اشنا شو، د خپل ملي او افغاني شعور له مخې یې د هېواد د لویو او ویاړمنو شخصیتونو د ویناوو د دودونې او ځلونې په موخه یې هم ښایسته هڅې وکړې، خو د ناسمو شرایطو د لا اوروربنېدو له کبله امریکا ته کډوال شو، نوموړي هلته د لطیف جان بابي او غرځنیخان بابي په مرسته د افغانستان د ملي ژبې د غوړېدو او ځلېدو لپاره فرهنګي او کلتوري هڅې پیل کړې، د دووکلونو لپاره یې په خپل لګښت او مېړانې پښتو مجله خپره کړه، سربېره پردې یې پښتو کلیز، خبري پاڼې او خبرتیاوې یې په خوږه پښتو وژباړلې او خپرې کړې.

د کورنۍ له مشر"بابو خان بابي" څخه شاعري او لیکوالي په ورثه ورپاتې دي، چې تر دې مهاله ددې کورنۍ په فضا کې غوړېدلي او تاندې دي، همدراز یې کورني مشران رحمت الله خان بابی، سلیمخان بابی او دین محمدبابی د شعري دېوانونو خاوندان وو، د کورنۍ لرغوني اثار په تېره بیا د شاه حسین هوتك د مهال قلمي اثار یې د ببېاکو واکمنانو او ناسیالو پښتنو له خوا لوټ شول، همدراز کورني شتمني او جایدادونه یې هم تالان شول، د کورنۍ سپینږیرو یې خرقې شریفې مبارك زیارت ته پناه یووړه او پر ځوانانو په تېره بیاغلام حیدرخان بابي او ابراهیمخان بابي د ټپلداغۍ حکم وشو، درې سوه کسیزه درنه کورنۍ یې هر مهال د مړینې له ګواښ سره مخامخه وه، خو د نادري پېر(دورې) په پای کې یې مشران له زندانونو څخه خوشې شول او په کندهار کې یې د ژوند کولو حق تر لاسه کړ.

بابی یو هېواد مینی او پر ملي ویاړونو او ارزښتونو مین شاعر دی، لړه شاعر هم کوي ښه یې کوي.

غوښتنه

زه به څه غواړمه خاونده چې ته دا را

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته باندې پوه یې یو د ګل غوندې اشنا را

چې د ژوندون ترخې تیارې مې پرې روښانې وي

یوه ډېوه په تور زړګي کې د رڼا را

ښکلا او خپلواکي

تا د نامه په ښکلا د لمر وړانګې

خپرې وې هر لورې ته،

خو،

زه یې په سیورې کې وم؛

دا ولې! دا ځکه

چې زما مینه ستا تر ښکلا لویه ده،

او ستا ښکلا زما د تور، سوړ او ژوړ زړګي

اوږده دالانونه نه شول پوره رڼا کولای؛

نو زه هم ځکه ستا ښکلا نه لمانځم

ته مې هېر کړه

او ما هم د وروستي ځل لپاره هېره کړلې

واخله!

دا راکړی احسان دې بېرته واخله،

زه د مینې ړوند یم، ما ته یوازې احساس بس دی

بیا زما و تیاره ګور ته هم ډېوې مه بلوه،

ما تا ته رښتیا نه شوای ویلای

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دروغجن مه بوله

زه روغ ښکارم، خو ړوند يم، په دې چې تا نه وينم،

هغه يادونه چې زما پر زړه را اوري

روغې سترګې خز هم هغه نه ويني،

نو پرېږده چې زه ځم

پرېږده ما په ابدي خاموشي او تياره کې يو او يوازې

خو خپلواک!

نو

پرېږده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حميد الله حميد

مولوي حميدالله حميد د مولوي دين محمد زوی پر 1352ل کال دکندهار ښار په پنجوايي ولسوالۍ کې زېږېدلی دی. د پلار په مرسته او ځارنه یې تر لسم ټولګي پورې په کور کې زده کړه کړې، تر هغه وروسته یې منځنۍ زده کړې په کوټې ښار او نورې ديني زده کړې په پېښور کې له مولوي عنايت الله غبرګي او شېخ عبدالمنان مفتي فريد څخه کړې دي. له 1366ل کال را په دېخوا شعر ليکي، چې اوسني شعرونه يې يوه ټولګه کېږي. سربېره پر دې يوه ژباړه يې هم چاپ ته تياره ده.

ښاغلی حميد وايي چې دمجبوريت له مخې يې يو ځل خپل ټول شعرونه وسوځول او بيا يې هم په ناشعوري ډول يوه ټولګه تياره کړه او ورڅخه له منځه لاړه، اوسنۍ ټولګه يې هم په خطر کې ده. ډېر ځوانان عادت شوي چې خپلې لومړنۍ تجربې ډېرې ټيټې او کمزورې ګڼي، پر همدې بنسټ خپله لومړنۍ شاعري له منځه وړي، خو که ديوې شېبې احساساتي کېدو پرځای له څه زغم څخه کار واخلي، ګټه به يې نوره هم ډېره وي، يو خو به دا نوي ځوانان خپل لومړني شعرونه او ليکنې له اوسنيو هغو سره پرتله کړي او خپل پرمختګ به ورته ځرګند شي، بل د نوموړيو توکو خوندي کول يوه اړتيا ده چې بايد ورته پاملرنه وشي. د حميد شاعري په يوه غلي چاپېريال کې د شپېلۍ هغې نغمې ته ورته ده، چې د يوه ماهر شپانه په لاس وغږول شي.

نوموړی اوس د يوه مدرس په توګه په يوه جومات کې بوخت دی او د هېواد بچيو زړونه او ذهنونه د پوهې په رڼا روښانوي.

د مينې پور

چېرته چې د لمر ياغې وړانګې رسي

چېرې چې کاروان د مينې واړوي

ووايي بلبل په ترانو دعشق

وسوځي، ايرې شي په لمبو د عشق

زور ورکړه شپونکيه و شپېليو ته

وايه د سارا و لېونيو ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشئ چې د مينې له مجنون سره

وخاندو په زوره له جنون سره

دادی پور د مينې ستاسو غاړه کې

دا دی اور د مينې ستاسو غاړو کې.

بارانونه

تر سترګو مې دردونه، سېلابونه را اورېږي

پرمخ مې شولې لارې ارمانونه را اورېږي

و مخ ته مې بندونه د لېمو ورته تړلي

پرې مات شولو ماتېږي توپانونه را اورېږي

د هجر باد د مينې انګارونه سره لمبه کړل

د زړه کور مې سوزان شو هجرانونه را اورېږي

ورځم د شاه خوبانو و هغې ښکلې هوجرې ته

روضه کې چې يې کښېنم رحمتونه را اورېږي

معشوقه استسقا رانه د سترګو پردې يووړې

که يو وار نظر وکړې بارانونه را اورېږي

د هيلو باغ مې ګوره د اميد غوټۍ نيولي

پر هغه لار مې تش کړه چې نازونه را اورېږي

غوښتنه کې منظور شوه بيا هلته حميد ګوره

ارمان څه چې له خولې به يې سازونه را اورېږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1378/5/28ل کال

کندهار

د کوڅې خاورې

ستا د کوڅې خاورې مې ښکل کړې د وفا په هیله
لارې د کلي مې پل پل کړې د وفا په هیله
ستا په درګاه کې یم سرټیټی، خړې سترګې ولاړ
سترګې د سوال مې درته ول کړې د وفا په هیله
اوښکې غوټې پر اننګو لاړې ګرېوان ته لاړې
د ګرېوان کور کې مې ځل بل کړې د وفا په هیله
یوه رښتیني هدف راوستمه ستا و در ته
ما وېل له زړه نه که ما ښکل کړې د وفا په هیله
ستا ښکلي مخ ته ګورم یاره خو حمید ته ګوره
شمعې حمید ما درته بل کړې د وفا په هیله.

1379ل کال- کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي عبدالكريم

حاجي عبدالكريم د ملا غلام محمد زوی پر 1300ل کال په کندهار ښار کې زیږېدلی دی. زده کړې یې په خصوصي ډول د خپل کلي او د سیمې جوماتونو له ملایانو او دیني پوهانو څخه کړې او له ډېرو کلونو را په دېخوا په کندهار کې د یوه حکیم په توګه دنده ترسره کوي اوله دې لارې خپل اقتصاد خړوبوي.

که څه هم پر اوس مهال سپینږیری شوی، خو په زړه کې یې د هېواد او هېوادوالو مینه هماغسې تانده او تپانده ده، کله چې د هېواد د روانو حالاتو او اخ وډب په هکله غږېږي نو ډېرې کیسې یې له سترګو څخه اوښکې بهوي، دا په خپله ددې څرګندوی دی چې ښاغلی عبدالکریم دردېدلی او ځورېدلی انسان دی، له خپل هېواد سره ډېره مینه او خواخوږي لري، داسې سخته ورځ هم پرې راغلې چې نوموړی یې د خپلو ډېرو ارزښتمنو کتابونو خرڅلاو ته اړوېستی دی، خو هغه بیا هم دا ترخې ورځې او شپې په سړه سینه زغملې او زغمې یې.

د شهرت لېونی نه دی، له همدې کبله تر اوسه پټ پاتې شوی او چا نه دی پېژندلی، ماته یې هم د خپلې پېژندګلوۍ له سپارلو څخه ډېره کوله خو بیا مې هم اړوېست چې راویې سپاري.

نوموړی د ټولنې او چاپېریال یو انځورګر شاعر دی، د شعر ډېره برخه یې نصیحت او پند دی، خلك اخرت او د دنیا پایلې ته ځیروي او دا اواز اوچتول غواړي چې له مادیاتو څخه باید سترګې پټې کړو او مانیزو توکو ته په درنه سترګه وګورو.

د ښاغلي عبدالکریم په زړه کې د هېواد سپېڅلې مینه او لېوالتیا همداسې تانده غواړو او د هغې ورځې دعا ورته کوو چې نوموړی خپل هېواد او هېواد سمسور ووینې او بیا یې یوه پېښه او صحنه هم پر ګرېوانه اوښکې راتویې نه کړي.

دنیا

د دنیا پرځای دې دوه سترګې څلور وي

دا ددین پر ځای دې ولې شا ته زور وي؟

نه اودس سم، نه رکوع او نه سجده

راشې مخ کړې پر کعبه، فکر دې نور وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه باغ به تاته څه ثمر در وکړي

چې له تخم او نهالانو څخه تور وي

که ایمان و، اخرت ځي باك پرې نه کړې

که دنیا ځي هغه ورځ ستا غم په کور وي

د دنیا مینې دې هسې زړگی وریت کړ

لکه نغښتی چې پر تورو ایرو سکور وي

عاقلان هېڅ د دنیا طلبگار نه دي

نادانان يې په طلب ځي ناصبور وي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حيات الله کاکړ

ښاغلی حيات الله کاکړ د حاجي محمد عطا زوی پر 1358ل کال د کندهار درېيمې ناحيې د کاکړو په کوڅه کې زوکړی دی. تر پنځم ټولګي پورې يې (د چوك مدد سيمې) په سردارمدد ښوونځي کې او درې کاله يې په ديني مدرسو کې زده کړې کړې دي، چې اوس هم لګيا دی او دا لړۍ پرمخ بيايي. له دوو کلونو را په دېخوا يې له شعر و شاعرۍ سره مينه پيدا شوې او د شعر مطالعه يې پيل کړې ده، د نوموړي لوست تر دې کچې دی چې په ډېر کړاو سره کتاب لولي او په دې توګه هڅه کوي چې د کتاب پر ټولې منځپانګې ځان پوه کړي او ګټه ترې واخلي، د هېواد پر روانو پېښو کښل شوي کتابونه هم په مينه لولي او تر يوه حده په تاريخ کې يې هم خپل معلومات لا زيات کړي دي. تر دې مهاله يې په ادبي غونډو او بنډارونو کې ډېر لږ ګډون کړی او شعر يې هم له خپل ذهن او کتابچې څخه بهر ولس او ټولنې ته نه دی رسېدلی، پر لومړنيو شعرونو يې د سياسي پېښو او ناخوالو سيوری ډېر و، خو کاکړ اوس په دې هڅه کې دی چې دغو پېښو ته هنري بڼه ورکړي او دغو انځورونو ته داسې رنګ ورپه برخه کړي چې په خپله ځان ته مينه وال را مات کړي. دشعر هنري جوړښت او ذاتي ارزښتونه يې پرخپل ځای اوچت او خوندي پاتې شي. کله چې يې شعر لولو، نو دا راته جوتېږي چې ښاغلی کاکړ خپل شعر دتکلف له لومو څخه راخلاصوي او د سادګۍ و روانۍ پر لوري يې بيايي.

بنديز

اور يې پر سندرو لګولی دی

بريد دی زور ورو لګولی دی

نن دباز تر سيوري په سلګو ښکاري

تور يې پر کوترو لګولی دی

اوس د طلايي شغلو په کلي کې

غر يې د نشترو لګولی دی

نه شي الوتلای د لمر کې ته

مېخ يې پر وزرو لګولی دی

هره بزدلي له ښاره کډه شوه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شور دی برېتورو لگولی دی.

کندهار

لار

ورکړې ده ګلځانګو چې ګلونو لره لار

د باد پر کلي تېره شوه عطرونو لره لار

اسانه دومره نه ده چې يې واګي کړي ترلاسه

مشکله ده چې وکړي څوك دې زړونو لره لار

اخر به په زاريو د غرور له هسکه راشي

ختلې ده حتمي اشنا! دې غرونو لره لار

زموږ د خرما ونې به په ملا کې کړي را ماتې

ور نه کړئ خدای لپاره و بادونو لره لار

خاکسار وجود له خپله ذاته مومي لوړ مقام

څوك نه کاږي له هسك څخه کورونو لره لار.

هېر

ما نه مې نظر له ياده وباسي

ښکلي چې خپل ور له ياده وباسي

اوس هغه معصوم ستوري ويده ښکاري

کوز به هم دا بر له ياده وباسي

سوځي ټول چاپېره شتمني د ژوند

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اور چې خپل شرر له ياده وباسي

ما نه مې د کسيو رڼا واخلي او

دا د حسن لمر له ياده وباسي

اوس يې په سندرو راولمه خو

نن که هغه شر له ياده وباسي

بس يوه ټپه چې ورته ووايم

دوی به خپل لښکر له ياده وباسي

هلته پاچايي که وي د عشق د خدای

ټولو نه به زر له ياده

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خالد احمدحیدري

خالد احمد حیدري چې اصل نوم یې بهاالدین دی، د جنرال سید نجم الدین حیدري زوی د1359لمریز کال د غبرگولي پر18 مه نېټه په کابل ښارکې زېږېدلی دی، پلرنی ټاټوبی یې د کندهار ښار د ارغنداو سیمه ده. له نهو کلونو را په دېخوا شعرونه لیکي او یوه ټولگه یې برابره کړې ده.

دی هڅه کوي چې د شعر په ژبه نوي موضوعگانې بیان کړي او د نوښت پر لورې گامونه واخلي، یو نیم ځای یې د نورو پر پله د تلو هڅه کړې ده؛کېدی شي په راتلونکي کې دشعر اّر جوهر ته په پام سره خپل شعر ته د نوښت او شعر توب رنگ وبښي، له ساده بیان او عاطفي شخه یې څرگندېږي چې په غزل کې به تر څه هڅې وروسته خپله لار هم بېله کړي او هغه بري ته به ور لنډ شي چې د لړو کسانو لاسونه وررسېږي.

دښاغلي حیدري لپاره دا غوره کار دی چې په خپل شعر کې ځان ته دریځ ولري، هېڅکله د بل چا په خوښه څه ونه لیکي، خو مورږ پر دې باندې باور لرو چې حیدري صیب هنر ته ارزښت ورکوي او خپل شعر به د هنر په جوهر نور هم ښکلی کړي، که له تکراري ترکیبونو، سمبولونو، استعارو او تشبیه گانو څخه یې خپله فاصله نوره هم ډېره کړه او نوښت ته یې پاملرنه وکړه، شعر به یې نور هنري او ادبي ارزښت هم خپل کړي.

ملنگ

فاني دیدار ته مې سودا شوه، چې د غرو ملنگ شوم

خیالي کېږدی مې پوپناه، شوه چې د غرو ملنگ شوم

دلبره !بیا د زړه چاودلي کورته څه راپاشې؟

معصوم زخمونه په ژړا شوه، چې د غرو ملنگ شوم

بیا د اسمان پر کټ پراته دا لرې – لرې ستورې

ولې سپوږمۍ ته په نڅا شوه، چې د غرو ملنگ شوم

خدای مې شاهد دی چې د شپو کلی مې ولړزاوه

شمعه له سوزه په ژړا شوه، چې د غرو ملنگ شوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیدري بیا د پاڼې-پاڼې جانان زړه ته کتل

خیالي مې مینه وه، ربښتیا شوه، چې د غرو ملنګ شوم.

/1378جوزا/6 /لمریز

کندهار

لټون

د حسن پوځ به ستا په یاد پسې جهان لټوي

ځکه ټول عمر مې هر اه مست بلبلان لټګوي

سپېره شمال دې، په مړه خوله د مرګي زېرى راوړ

چې تصور مې په یو وار ستا هر داستان لټوي

کوټلو وینو مې ماشوم زړه کړ په جبر خپه

ځکه احساس مې کړاوونه او زندان لټوي

د روح ښیښه به مې په ګوتو د تقدیر شي ماته

چې ستا انځور مې هر ګړی خیرى ګرېوان لټوي

ستا پر پالنګ مې ګوهرناکې او ښکې ورکې شولې

ځکه لیمې مې له سینې د خون باران لټوي

چې حیدري پټ زنګوي ستا د فاني هیلو ټال

خود به ځیګر په راڼه عقل د اسمان لټوي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

\1378قوس\4 ل-کندهار

څپه

چې يو شور د تاندو هيلو د وختو پر پلونو څارم

څو څپه – څپه خيالونه د نغمو پر پلونو څارم

چې زخمونه د ځوانۍ يې د طبيب سترګې ړندې کړي

نن هغه چاودلی زړه، د ارمانو پر پلونو څارم

چې به شمعې ورته توی کړې هديره –هديره اوښکې

هغه شپې، هغه تيارې نن د سپېدو پر پلونو څارم

چې فلك د وينو جام يې د شفق په لېچو واخيست

حيدري هغه دلبر به د غمو پر پلونو څارم.

1378جوزا\6 ل

کندهار

بغاوت

قلم پورته کړه شاعره!

ويده زړونه رابيدار کړه

د ازل په زولنو کې

شعر د زړه په خون سينګار کړه

د ولس سپېڅلې وينه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رګو کې په رفتار کړه

د غوټۍ له سره لړمونه

جوړ دفکر نو بهار کړه

تصور کې جهان جوړ کړه

تل ایجاد نوي افکار کړه

د اغیار غاړې ته دار نن

د بیتونو ښکلی هار کړه

د صهبا پیاله بیا راوړه

زوړ خمار پرې کرار کړه

له فطرته سبق واخله

حیدري! ځان دې هوښیار کړه.

\1378جدي\24 ل.کابل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیل احمد څارن

ښاغلی خلیل احمدڅارن د عبدالباقي زوی پر 1352ل کال د کندهار ولایت په پنجوایي ولسوالۍ کې زېږېدلی دی. خپلې زده کړې یې په نسیم اخندزاده عالي ښوونځي کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولي او د ځینو ستونزو له کبله لوړې هغه ترې پاتې شوې دي. اوس په یوه موسسه کې دښوونکي په توګه دنده ترسره کوي.

له اتو کلونو راپه دېخوا شعرونه لیکي، چې په دې ډګر کې د پیاوړي هنري مټ خاوند دی. شعر یې روان، ښکلی او شوخ دی.

څارن په پښتو، دري او انګرېزي ژبو خبرې کولای شي، یوازېنۍ هیله یې دا ده چې د خپلو بېوزلو او کموزلو هېوادوالو لپاره په خپله سیمه کې د "ځلاندخراغ" په نوم یو لوی کتابتون جوړ کړي، چې هیله ده دا ملي او افغاني ارمان یې پوره شي. د ښاغلي څارن شاعري دده دعمر په انډول ډېره اوچته او پخه ده. که له ځینو سولېدلو خبرو څخه یې نوره فاصله هم واخیسته، نو شعر به یې نور هم هنري ښکلا او ادبي ارزښتونه خپل کړي، د ښاغلي درویش دُراني په څېرېې په شاعرۍ کې د ژوند او هنر ټول اړخونه رابرسېره شوي، چې دژوند پګېښنو ته یې د هنر جوهر ورکړی او د یوې ښکلې میناتورۍ په څېر یې د لوستونکو مخې ته ایښې ده.

د ستورو خوی

سهاره! ورو ورو قدم ږده یوه دنیا ویده ده

د زړه په غېږ کې په خواږه خوب مې لیلا ویده ده

لکه سپوږمۍ چې د اسمان پر مخ ښکاره ولاړه

هسې بېدرېغه، بې پروني برملا ویده ده

شبنمه! پام کړه چې بارخو یې زخمي نه کړې ګوره

نوې غوټۍ په نوې هیلې د سبا ویده ده

د پېغورونو له دنیا څخه ده ډېره لرې

ځکه په غېږ کې په هوس د خپل اشنا ویده ده

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وصل شپې! د هجر لمر مخې ته ودرېږه

ليلا د ستورو خوی لري له لمر په غلا ويده ده

څوك به يې خوب، څوك حقيقت، څوك به يې خيال بولي ادا

څارنه! ستاپه دغه شعر کې معما ويده ده.

☒☒☒☒☒☒☒☒☒

☒☒☒☒☒☒☒

☒☒☒

☒

نه وه!!

هسې خو نه چې دا راغلې له بهاره نه وه

زړګيه! ستا د ځوانيمرګ زړګي غمخواره نه وه

ما د يارانو له نېستۍ نه څنې کډه وکړه

خو دغه کلي کې يوه نجلۍ بې ياره نه وه

اسمان پر ښکلي مخ د هرچا بخت ته ستوري راوړل

هر سړي خپله برخه يووړه، زما لپاره نه وه

ما د ديدن په تمه ووهل اوږده مزلونه

افسوس د يار منزل ته تللې دغه لاره نه وه

ما ته خو ډېر وې قدرمن، ما خونکار نه بللې

د سترګو سپينه! ستا سورخي خو له خماره نه وه

د هجر شپه وه، تروږمۍ وه، ګرنګينې کوڅې

سپوږمۍ و لمر تر لاس نيولې تر سهاره نه وه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې زما ماشوم زړګی په وینو ولمباوه

زما بېتابي ستا له جفا وه، له پرهاره نه وه

خپله يې مړ کړم، خپله ښخ، څارن پر ځان يم شاهد

د سترګو تور زما لوېدلې لا له څاره نه وه.

تپه

چې خوره شوم د میوند پر سپېره دښته

شاه زلمو کړ سر راپورته له بالښته

پېغله وم چې شوم له پېغلې خوله بهره

بېشماره پر میدان سرونه رغښته

د غلیم وینو شېلې وبهولې

لکه جوړ شي سېلابونه له اورښته

د انګرېز مانۍ تراوسه په لړزه ده

ځکه ما يې وایسته بنیادي خښته

دلته ډېرو د بقا تخمونه ښخ کړل

خو چا نه یووړه مېوه له دغه کښته

چې پرون ومه نن هم يم، سبا هم يم

زه مېراث يمه ورپاتې پښت پر پښته

د هر عصر يرغلګره! ښه غوږ خلاص کړه

زه ټپه د ملالۍ يم رانه تښته

د ویاړ څلي مې میوند جوړ شو څارنه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پند، عبرت دي يرغلگر لره زيات زښته.

کندهار، پنجوايي ولسوالي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواجه محمد رغبت

حاجي خواجه محمد رغبت دښاغلي حاجي ګل محمد زوی د 1322 ل کال د لړم پر څلورمه نېټه په کندهار کې زېږېدلی دی، زده کړې يې په چکسواکيا کې په انجنيرۍ څانګه کې ترسره کړي او له پراګ څخه يې ډپلومه اخيستې ده، نوموړی د کندهار په بېلابېلو ادارو کې دندې ترسره کړي او اوس هم له المان څخه افغانستان ته د پرزه جاتو پر سوداګرۍ بوخت دی. د کندهار په ورځپاڼو او نورو خپرونو کې يې ليکنې او شعرونه خپاره شوي دي، يوه شعري ټولګه(د مينې سوز) يې د چاپ لار څاري، (انسان او انسانيت) يې هم د نظم و نثر بله ټولګه ده چې دا هم لا خپره شوې نه ده. د رحمن بابا، خوشالخان ختك، ملايحيی، مولوي عبدالغفار بريالي ، ملاعبدالمنان ، ملاعبدالسلام او ملامحمدعيسی له شعرونو سره بې کچه مينه لري، له دوولسو کلونو راپه دېخوا په امريکا کې د کډوالۍ ترخې شپې ورځې سبا کوي. پر دې بوختياوو سربېره يې له شعر و شاعرۍ سره هم خپله مينه تانده ساتلې، له نورو فرهنګپالو او ادبپالو سره ادبي او کلتوري مرستې کوي، په فرهنګي غونډو کې ګډون کوي او د هېواد له فرهنګي او ادبي بيارغونې سره ډېره مينه او لېوالتيا لري. شعر يې د خپلې ودې او پرمختيا لومړني پړاوونه وهي او د هنريت او شعريت ټول ارزښتونه او اړخونه خپلوي.

په ځينو شعرونو کې يې د وزن نيمګړتيا ترسترګو کېږي چې دا ستونزه هم ترڅه رياضت او زيار وروسته غوڅېدی شي.

خوبونه

تېرې د عمرونو يم ساقي د شونډو بنګ را

سترې د کلو يم ښه خوبونه د پالنګ را

د مينې يو بيماريم ميخانې لره درځمه

د ميو يم خمار ډکې پيالې لره درځمه

د حسن ډك جامونه په هر ان کې رنګ په رنګ را

سترې د کلو يم ښه خوبونه دپالنګ را

ساقي وايمه تاته چې نصيب زما خراب دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخت يمه ترټلی داخپل ژوندون مې لوی عذاب دی

خوار يم له ازله رانه ورك ښار د ګلاب دی

زه يو مست فقير يم د کوځو،کچکول په ځنګ را

سترې د وختو يم ښه خوبونه د پالنګ را

اخته دې تور بېلتون له ډېره درده په نشو کړم

د وصل په ارزو دې يم يوازې تورو شپو کې

خپلو او پرديو دې محتاجه د پردو کړم

ستومانه يم راغلی هغه برخه د ملنګ را

سترې د کلو يم ښه خوبونه د پالنګ را

مجلس ته مې دښکلو درخبره کړه

په ليدو مې د هغه يار منور کړه

بدله دنياګۍ مې په اخترکړه

لرې له غمازه ځای د سرو ګلو تر ځنګ را

سترې د وختو يم ښه خوبونه د پالنګ را.

د هېواد مينه

پاځه له خوبه ای افغانه چې هېواد دې بربادېږي

ترځو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي

ای زلميه! ته خبر يې چې خپلو ورور مو بېګانه شو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمسون او چال او فرېب د همسايه شو

په قدرت پسې له سده دېوانه شو

ايمان غيرت يې دښمن يووړل بېگانه شو

ناست مدهوش په بازارو کې کور مو يو پر بل خر څېږي

ترڅو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي

تماشه کړو هره ورځ چې وطن کې مو څه کړه دي

په وينو د ځوانانو دظالم لاسونه سره دي

د عقل پوه قلم او احساس ټول راڅخه مړه دي

يو ناست موږ په غرب کې ښه مو کور، ښه مو خواړه دي

څه همت راته په کار دی چې هېواد مو ليلامېږي

تر څو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي

لټې مه کوئ افغانانو! څه غيرت او همت وکړئ

له سره به کړو روغه دا جونگړه خدمت وکړئ

راټول له لر او بر شئ، يو اواز او وحدت وکړئ

وشړئ ظالم له پاکې خاورې صداقت وکړئ

که يو نه شو واړه گران وطن مو تباه کېږي

زما ورونو! ځان خبر کړئ د وطن په يتيمانو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو تور قيامت په هره شپه تېرېږي پر خوارانو

لاهو دی څوك په سرو وينو، څوك غم خوري د بچيانو

څوك ښخېږي څوك ناست پر فاتحه دعزيزانو

قسم دی ای رغبته كه يو نه شو نابودېږي

تر څو به پروت يې په غفلت كې سپينه ورځ دې تياره كېږي.

1995/10/20م كال

امريكا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواخان مینه پال

دوا خان مینه پال د ښاغلي شاه باران زوی پر1356لمریز کال د زابل ولایت په شاه جوی ولسوالۍ پورې اړوند د کوچیانو په کلي کې زیږېدلی دی؛ په هېواد کې د سیاسي اخ و ډب له تودېدو سره جوخت کوزې پښتونخوا ته کډوال شول او هلته يې استوګنه غوره کړه، نوموړي خپلې زده کړې په ساینس او تقوا عالي لېسه کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولي او اوس په کابل کې د حقوقو پوهنځي د دویم کال محصل دی، له 1377لمریز کال نه را په دېخوا شعرونه ليکي، چې د وروستيو دوو کلونو شعري ظګرافت يې ډېر پاموړ دی او دا هيله ترې کېدی شي چې د راتلونکي لپاره ښې هنري بېلګې وپنځوي او نور هم پر مخ لاړ شي.

نوموړی د شعر تر څنګ لنډې کيسې هم ليکي او په هر ځای کې چې وي هڅه کوي ادبي او فرهنګي غونډې ورڅخه قضا نه شي، د مطالعې مینه وال دی، چې دهمدې مینې په برکت به دلوړتيا پر لوري د پرمختګ اوږده مزلونه ووهي، که له شعر و شاعرۍ سره يې خپله مینه نوره هم وپالله، نورې برياوې به هم ترلاسه کړي. مينه پال د ژوند په بوختياوو کې راښکېل دی، کله په کندهار، کله زابل او کله په کابل کې وي.

نوموړی فرهنګپال او ادبپال ځوان دی، که له نورو فرهنګي او ادبي ملګرو سره يې خپل اړيکي نور هم ټينګ کړل او د تخليق ترڅنګ يې مطالعه له پامه ونه غورځوله، نو د غوړېدو او ځلېدو هيله ترې کېدی شي.

د ستورو کېده

ستورو له مدار کېده وکړله

ښکلو له دې ښاره کېده وکړله

جوړ چې يې پر مخ راته زخمونه کړل

اوښکو په دې لاره کېده وکړله

ها څو بلبلان چې ښکاري وويشتل

مات وزر يې خپاره کېده وکړله

شونډې دې ټکور شوې و زخمونوته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څړيکو له پرهاره کېږه وکړله

نه شته ها ښکلا هغه زينت په کې

څو غمو له هاره کېږه وکړله

اوس له لاس نيوه تر وره واته دي تش

مينې له بازاره کېږه وکړله

نو نو مينه پال زابل کې څه لري

تاهم ځنې ياره کېږه وکړله.

پاڼه

د گل پر پاڼه دی دلبر ليکلی

هم پر چنار هم پر نښتر ليکلی

که څوك نظر وکړي پر سمه او غره

په هر يو کاڼي او پر سخر ليکلی

دا راڼه ستوري هم سجدې کړي ورته

هم پر سپوږمۍ او هم پر لمر ليکلی

په ترنم يې بلبلان يادوي

د هر مرغه دی پر وزر ليکلی.

ښامار

جانانه! تا چې دی له سپينې غړۍ هار تاو کړی

ماهم له غاړې نه يو ټينگ مزی ددار تاو کړی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دې اشنا له دغو مړاووکتو شم سپېلنی

څومره په ناز دې هر باڼو ترې پیره دار تاو کړی

چې دې پر تورو زلفو سپینه لوپټه خپره کړه

ډېر دې په خوند له تورو شپو ځنې سهار تاو کړی

پرون دې لید چې پر سپېره بېدیا، سپېره ولاړ و

نن بیا زرغون کمیس له ځانه برچنار تاو کړی

چې پر دنیا یې له غیرته کهکشان لړزېده

نن یې له ځانه د سپېرو خاورو مزار تاو کړی

نور مینه پاله اننګې مې ښکلولای نه شې

بیا مې له سپین مخ نه د زلفو تور ښامار تاو کړی.

1379/7/1لمریز

پرې منګولې

چې یې نیولې دې خورې منګولې

زما په وینو یې دې سرې منګولې

د زړه په وینو مې شفق سور شوی

دې باندې ښخې خونخورې منګولې

بیا یې په زهرو دې نوکان ډك کړې

چې یې نیولې دې کړې منګولې

په مینه – مینه ور کتلای نه شم

د کوم ظالم دې پرې پرتې منګولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور به دې نه کړي په شعرونو انځور

له مينه پاله دي اوس پرې منګولې.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

روح الله ساقیبار

ښاغلی روح الله ساقیبار چې اوس(نامراد) تخلص کوي، د ښاغلي سیف الله زوی پر 1340ل کال د کندهار په پنځمه ناحیه کې زېږېدلی دی. خپلې زده کړې یې تر لسانسه رسولي او اوس دیوه بااحساسه ډاکټر په توګه دنده ترسره کوي، له څو کلونو را په دېخوا په چمن کې استوګن دی او خپلو فرهنګي او ادبي هڅو ته دوام ورکوي.

تر دې مهاله یې دغه اثار خپاره شوي دي: د مینې زمزمې، رڼا

اوښکلا او زخمي یادونه. همداراز پښتو فارماکولوژي او ناوړه دودونه نومي دوه کتابونه یې چاپ ته چمتو دي. دښاغلي ساقیبار په شعر کې د عرفاني ښکلا یو څرک هم ځان څرګندوي چې دا په خپله دده په شعر کې د ځینو لرغونو شاعرانو اغېز جوتوي، قافیې او ردیف یې ښایسته دي. ددې ترڅنګ یې دشعر هنري جوړښت ته هم سترګې ور اوړي. ښاغلی ساقیبار د ښکلا او مینې په اړه هم ډېر بحثونه کوي او هڅه کوي چې ددې فلسفې او ستر راز پر مانا پوه شي او په دې دوو مسایلو کې ډوب او ژور لاړ شي، چې دا په خپله دده مینه او ذوق څرګندوي. د کندهار ځوانو شاعرانو یې شعرونه لوستي او خوند یې ورڅخه اخیستی دی. هیله ده شاعري یې نوره هم وځلېږي او نثر و نظم دواړو کې پوره برې ترلاسه کړي.

رڼا او ښکلا

زما د مینې په جهان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

زما د زړه په کهکشان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د بلبل وینا په تاده، د سره ګل ښکلا له تا ده

په بهار او ګلستان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د ګلرخو په څېرو کې ستا د حسن عکس ښکاري

د خوبانو په کاروان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د افق سپینه وړانګه یې، په شفق کې ستا سرخي ده

د سپېدو په روڼ ګرېوان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه په کوه طور کې انوار ستا د تجلو دي

د جمال په دې عرفان کې رڼا ته يې ښکلا ته يې

هر طرف ته چې نظر کړم، ستا رڼا ده، ستا ښکلا ده

د هر مصر په کنعان کې رڼا ته يې ښکلا ته يې

ساقييار پر تا شيدا يم، ستا وصال زما ارزو ده

زما دهيلو په اسمان کې رڼا ته يې ښکلا ته يې.

ته هم ژاړې زه هم ژاړم

شمعې! بيا د چا لپاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

په سرو اوښکو تر سهاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

ته سوځېږې زه سوځېږم، ته ويلېږې زه ويلېږم

اوس مو نه شته بله چاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

نور تمام جهان خاموشه، د سکون په خوب ويده دی

زه او ته ناست يو بيداره، ته هم ژاړې زه هم ژاړم

د هجران له درد وغمه د يار ياد دی په سرو اوښکو

په هجران کې بې له ياره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

لاله! ومې گوره زړه ته ستا په شان داغ او خونين دی

پر سارا بهر له ښاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

دا د مينې سر انجام دی زموږ نصيب واړه ژړا ده

شمعه وايي ساقيياره! ته هم ژاړې زه هم ژاړم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جمال وړانگې

زما د عشق سبا سبا دی ستا جمال وړانگه وړانگه شو

هر طرف ښکلا ښکلا ده ټول جهان ډېوه ډېوه شو

زما د ژوند اغاز و یاره ستا په مینه مینه

زما ارمان گلاب گلاب و ستا خواب غونچه غونچه شو

ستا لیلا لیلا نظر و زه یې هم مجنون مجنون کړم

تا زلفان گیسو گیسو کړه زما گرېوان پاره پاره شو

زما د زړه په لوی جهان کې دا ستا خیال خیام دی

زما هوس زخمي زخمي دی ستا غرور نغمه نغمه شو

د ساغر مستي مستي ده د کوثر پر خنده خنده

دلته جام خمار خمار دی، هلته خم پیاله پیاله شو.

د ژوندون کاروان

د دنیا پر کړو لارو د ژوندون کاروان تېرېږي

د حالاتو ننداره ده له وختو سره بدلېږي

د تقدیر په حواله دي د جهان واړه کارونه

د قسمت په حکم شلېږي ټول د عقل زنځیرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لار کې دې ناکامه ارادې او تدبيرونه

له هر چانه پټ جهان دی عواقب يې نه ښکارېږي

له عدمه دې جهان ته ډېرې کډې دې راغلي

له هر څه نه نا خبره څو شپې دلته اوسېدلي

په اميد ورته راغلي په ارمان ورڅخه تللي

انسانان له دنيا درومي ارمانونه يې پاتېږي.

اور

پرې ولوېدې ستا د خولې د انعکاس سکروټې

زما په زړه کې ستا د مينې شرر او واخيسته

له دغه اوره مې اوس ټوله ځيگر اور واخيسته

زما په لاس کې د شرابو ساغر اور واخيسته

د يوه ځاځکي توان يې نه و د مينوش په نوش کې

ساقي د جام له سرشاريه کوثر اور واخيسته

چې پلوشو دې را ايسار کړه د اسمان لمنه

له ډېر جوشه پر اسمان باندې لمر اور واخيسته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ښکلي مخ دې له نقابه راښکاره کړ شهلا

ستا په نظر دښکلو مخو منظر اور واخيسته

نه پروانه يم نه د چا اتشکدو ته عابد

دا ستا لپاره مې جانانه پر سر اور واخيسته

د نوراني شمعې بوسې ته چې يې شوه تلوسه

پر پروانه باندې دستي خپل وزر اور واخيسته

د سپين بارخو د خولې ځاڅکی بې اثره نه و

شبنم د ګلو په بستر کې سحر اور واخيسته

زه ساقييار شومه نامراد هيلې مې شوې نيمه خوا

زما د وصال د ارمانونو ثمر اور واخيسته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید عبدالخالق صادق

سید عبدالخالق صادق داروانباد میرا آغا زوی پر 1320 ل کال دې نړۍ ته سترګې رڼې کړې دي. ښاغلي صادق تر دوولسم ټولګي پورې په بېلابېلو ښوونځیو کې زده کړې کړي، دوديز علوم یې دکندهار په جوماتونو او ديني مدرسو کې ترسره کړي دي. له اته کلنۍ څخه شعرونه لیکي چې تر دې مهال یې شل ټولګې خپرې کړي او ګڼ شمېر سندرغاړو يې هم شعرونه په ترنم کې ویلي دي. په دې توګه یې په کندهار ولایت کې يو ملي ريکارډ ټینګ کړی او په دې ولایت کې بل داسې شاعر نه شته چې دده تر کچې یې شعرونه ترنم کې ویل شوي وي. صادق په ولس کې يو محبوب شاعر دی، د شعر اکثر مینه وال یې نالوستي کسان دي، ځکه د ده شعرونه د سندرغاړو په اوازونو او د موسیقۍ په سرو تال کې رانغاړل شوي او په ټول ولس کې حل شوي دي. په کندهار کې به دلوستو او نالوستو کسانو په ګډون داسې څوك نه وي چې ددې ښاغلي یو-دوه شعره یې په یاد نه وي، که څه هم تکړه او برلاسي شاعران ډېر وو او اوس هم شته، خو د صادق ذهني او فکري اړيکي له سندرو سره ډېر دي او وو، چې اوس يې هم د پخوا په شان په ډېرو مجلسونو او ناستو کې شعرونه پر ژبو ګرځي، د همدې محبوبیت له مخې د کندهار ټول خلك ورته درناوی کوي او په درنه سترګه ورته ګوري.

ډېر نالوستي شاعران چې پر شعر لیکلو پیل کوي، نو په لومړي سر کې د صادق له شاعرۍ څخه مرسته غواړي او دده شعر تر اغېز لاندې شعرونه لیکي. د صادق شاعري د پند او نصیحت شاعري او د ټولنې رښتيني انځورګري ده، چې دولس رښتينې هیلې او نیمګړتیاوې رابرسېره کوي.

ملامت

چې پیر نه وي کامله مریدان ملامت نه دي

تقصیر چې د استاد وي شاګردان ملامت نه دي

پر سپین لباس ښيخي ژر توره ټپله معلومېږي

مُلا چې د نیا خوښه کړي امیان ملامت نه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کار د عاقلانو، چې ترمخ ځي تر شا ګوري

بینا سړی چې غوځار شي، نو ړندیان1 ملامت نه دي

شرف د هر انسان مدام په علم و په ادب دی

هوښيار چې کار ويران کړي، لېونيان ملامت نه دي.

کندهار

ځاله

ستا په هجر کې امیدم کړم د وصاله

بدلومه دا زړه شړی په شاله

بې له تا زما په مینه کې دا حال دی

لکه و چې کړي مکتب کې مرغۍ ځاله

چې لذت يې د چينې ليدلی نه وي

خود به خوښ په کنډولي وي د کلاله

د بې سترګو که هرڅو قران په ياد شي

پيژندلای نه شي حرف د دال و ذاله

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښایست خریداران تر حساب تېر دي

لږ قیمت پر یوسف مه ایږده دلاله!

زما د مینې ابادي له ډېره وخته

ای رقیبه ځان ساته له زوړ دېواله

لکه ژړو ته چې اب د زرو ورکړي

ظاهري جمال هم داسې بې کماله

ستاد ورزو د هلال له برکته

پر عبدالخالق اختر دی سرو کاله.

غلط

د هوښیار پر خپل اقرار بېرته انکار بولم غلط

تر حساب تېرې خبرې او لږ کار بولم غلط

چې په خپله شي څوك بد یا د بل مل ګناه د چا ده

ته بې زوی ملامت بولې، زه یې پلار بولم غلط

د پردو لاسونه چې زموږ له وطنه کوتاه نه کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې مشر او سپينږيرى او واكدار بولم غلط

چې يې موږكړو د ځان مشر دى ځان كړي د نوروكشر
دارقم ځوكۍ نشين سياستمدار بولم غلط

هغه غوټه چې په لاس خلاصيږي غاښ ته څه حاجت
جنګ جدل دا ډېر قتلونه او كشتار بولم غلط

يواسلام، يومو وطن، ټول يو ورونه يو د بل
يو پر دې لار، بل رهي پر بله لار بولم غلط

چې يې جوړ له هره بيته يو متل د پښتو نه شي
زه سيد عبدالخالق هغه اشعار بولم غلط.

مياشت

ما ليدلې په ابرو كې د دلبر مياشت
چې و ځنګ ته راختلې وه د لمر مياشت

دازل نقاش چې دا هلال دى كښلى
د بخت په شپه كې يې ويني بختور مياشت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د شپول پوړنی ایسته کړي له مخه

راښکاره به شي په دې ژېړ مازيګر مياشت

چې جلوه د بام پر سر وکړي محبوبه

سلامي ورته کوي د غره پر سر مياشت

دا لنډی برات د هجر خدایه تېر کړې

پر سید عبدالخالق کړې د اختر مياشت.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریف الله شرافت

ځوان شاعر شریف الله شرافت د ښاغلي محمدرفیق پوپلزي زوی پر 1362ل کال په پاکستان کې سترګې رڼې کړې دي، له اّره د کندهار ولایت د پاشمول سیمې د اخندزاده خېلو جومات ته ورڅېرمه په یوې کلیوالې او ساده کورنۍ پورې اړوند دی. پر اوس مهال تر ښکارپور دروازې بهر د پوپلزو په نوې کلاچه کې استوګن دی.

په پاکستان او کندهار کې یې په بېلابېلو مدرسو کې، همدا راز له خپل پلار څخه زده کړې کړې دي، له درېګیو کلونو راهیسې شعرونه لیکي چې اوس یې هم دا لار نه ده پرې ایښې، که خدای کول د هنري او ادبي تجربو په لاسته راوړلو سره به وتوانېږي خپل اصلي منزل ته ورسېږي، ځکه د کندهار ادبي ټولنې په ډېرو ادبي او فرهنګي غونډو کې ګډون کوي، خپل شعرونه چې اکثر یې لومړنۍ تجربې دي لولي او د ځینو ادبي شخصیتونو له لارښوونو او کره کتنو څخه هم ګټه اوچتوي، چې دده په روزنه او پالنه کې ډېره مرسته کوي. شرافت هم په پیل کې د سیدعبدالخالق صادق ولسي شاعري اورېدلې او یا هم لوستې ده، له دې کبله د نوموړي اغېز ورباندې پروت و، خو اوس چې یې نورې شعرې ټولګې او کتابونه هم ولوستل او په خپل اند یې وارزول، نو په دې هڅه کوي شو چې په دې ډګر کې خپله لار بېله کړي، اوس ولسي شعرونه هم لولي او له نویو شعرونو څخه هم ګټه اوچتوي، ځکه د اوسمهالي شعر مطالعه دا مانا نه لري چې ولسي هغه دې هېر کړو، د دواړو پالل او لوستل ضروري دي، دا هم د تنکي شاعر شرافت څو شعري بېلګې:

د غم ستوري

چا به لیدلي لکه لمر وي دا رقم ستوري

ماخولیدلي په رښتیا دي ای صنم ستوري

دا چې د مینې هسك اسمان کې هسې ستوري لرو

خود بې تابع شي ددې ښکلو د عالم ستوري

څومره رڼا یې خپره شوې لا خپرېږي پسې

د هغو نورو په څېر نه دي دغه سم ستوري

ستوري د ستورو و وړانګو ته تېروي تورې شپې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه پرې وياړي ورته ډېر دي محترم ستوري

چې سپك نظرورباندې نه کړي شرافت لري ډېر

دا غمشريکه، غمځپلي دي دغم ستوري.

1379/6/10ل کال

کندهار

خيمې

د ورځې چېرې يې د شپې راشې

زما و سر ته څو شېبې راشې

ښکلا د حسن دې منو محبوبې

لکه ها پيغلې د خېمې راشې.

1379/5/12ل کال

زخمي احساس

پښتنه پېغله يم کومه په پښتو خبرې

ځکه مې خوښې دي د پاکو پښتنو خبرې

د ښکلا ميره يمه غواړمه سالو د مينې

خاونده مې يې را ته نيسې د هغو خبرې

زخمي احساس مې نه لري د ژوند کولو تمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې مې زړه راته کوي د امیدو خبرې.

کندهار

مینه !!؟

مینه کوو خو زده مو نه دی هغه چم د مینې

واړه لوېدلي یو له کیفه او له برم د مینې

بس دومره پېژنو چې دا ده بله نه شته قبله

نور مو د تورو ګردو ډك د زړه حرم د مینې.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالستار کمين

ښاغلی عبدالستار کمين د حاجي عبدالحليم زوی پر 1343ل کال دکندهار شپږمې ناحيې په سرپوزې (داماني) کې دې نړۍ ته سترګې وغړولې. تر اتم ټولګي پورې يې ښوونځی ولوست، چې د اقتصادي ستونزو له کبله نورې زده کړې ورڅخه پاتې شوې او د کورنۍ ټولو کړاوونو اوستونزو ته يې اوږه ورکړه، سره له دې چې دکورنۍ د اقتصادي خروب لپاره کار کوي، خو بيا هم لس کاله کېږي چې شعر ليکي، ددې تر څنګ په ترنم کې هم لوی لاس لري.

شعر يې ولسي رنګ او خوند لري. د ارواښاد بريالي او ګلبيدار له شاعرۍ څخه اغېزمن ښکاري. ښاغلی کمين کله کله دکندهار ادبي او فرهنګي ټولنې په ځينو غونډو کې هم ګډون کوي، که دې برخې ته يې نوره پاملرنه هم وکړه او دنورو شاعرانو له شعري تجربو څخه يې نوره ګټه هم اوچته کړه، پايله به يې ګټوره وخېژي. شعر يې ولسي څرنګتيا لري او ددې سيمې د ځينو ولسي شاعرانو اغېز په کې ترسترګو کېږي چې کېدی شي د وخت په تېرېدو سره دا اغېز لږ شي. همدا راز د اوسمهالې پښتو شاعرۍ مطالعه هم ورته ضروري ده، ځکه د لرغونو او اوسمهالو شاعرانو د فکري، ذهني او هنري کچ ارزونه او شننه هم ډېر نور اړخونه رابرسېره کوي، چې هرڅوک بايد په دې کار کې برخه واخلي، ښاغلی کمين ډېر شعرونه د ترنم لپاره د موسيقۍ پر مقامونو جوړوي، هيله ده چې له خپل ذهن او فکر څخه دا چوکاټ لرې کړي او داسې شاعرۍ ته دې مخه کړي چې د زړه او ضمير هيلې او غوښتنې يې په رښتيني ډول انځور کړي.

نه واى

خپل بدن بلبل افګار ليدلی نه وای

د ګل څنګ سره مې خار ليدلی نه وای

سپين لباس پر تور صورت چوخه اغوستی

بې عمله مې ګفتار ليدلی نه وای

مينان له معشوقو سره خوشحال وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يافرهاد د تېښې وار ليدلی نه وای

د ازل برخه تقسيم کړه تقديرونو
د يوسف مې خريدار ليدلی نه وای

د معراج پر شپه چې لاړ و لامکان ته
دڅو شپو مې يو سهار ليدلی نه وای

چې په اور کې يې ګلزار دمينې جوړ کړ
ما خليل پر سره انګار ليدلی نه وای

د سهار تر کوره شپې د وزخ دوزخ شي
د يار مخ ته مې اغيار ليدلی نه وای

چې و هر چمن بوستان ته کمين ورشي
په سرو وينو مې بهار ليدلی نه وای.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله خیال

ځوان شاعر عبدالله خیال د ښاغلي حبیب الله زوی د کندهار ښار پنجوایي ولسوالۍ دصالحانو په کلي کې زېږېدلی دی، تر اتم ټولګي پورې یې د کوټې ښار په ابوذرغفار مدرسه کې زده کړه کړې او وروسته یې په یو شمېر کلیوالي ښوونځیو کې هم لوست کړی دی، خو د زده کړو بشپړېدو ته وخت پرې نه ښود، اوس د ډنډ ولسوالۍ د حاجي عربو په کلي کې استوګن دی.

دوولس کاله کېږي چې شعر لیکي اوپه دې ډګر کې د ښې تجربې خاوند دی، که څه هم په خپلو ورځنیو دندو او کړاوونو کې دومره بوخت دی چې څه لیکلو ته ډېر لږ وخت پیدا کوي، خو بیا یې هم خپله هنري ښکلا د ځلښت تر بریده رسولې ده. فکري لېږد او شاعرانه ترکیبونه یې ښکلي دي، خپل احساسات په بشپړ ډول په ساده ژبه بیانوي، له تکلف څخه به ځکه لرې وي چې په زوره یې د شعر لیکلو تابیا نه ده کړې. سپین شعر ته ورته ځینې ټوټې یې هم لیکلي چې په هغو کې یې هم ځینې انځوریزې ورې پېښې را اخیستې دي. نوموړی ډېرې مطالعې ته هم اړتیا نه ویني ځکه وایي په ادبي ډګر کې د بل چا اغېز منل هم ډېر غوره کار نه دی. سړی دې لږ ولیکي ښه دې ولیکي، د خیال صیب(وېره) نومی شعر د ښاغلي محمداسمعیل یون د(شعر حجاب) نوي شعر ته ورته دی، چې لومړی بیت یې داسې دی:

د ژوند مراوې سندره مې رباب کې راولم

د ویښو شپو کیسه دعشق کتاب کې راولم

خو زه پر دې ډاډمن یم چې خیال به د یون صیب شعر نه وي لوستی یا که لوستی یې هم وي او په شعوري ډول د هغه تر اغېزې لاندې نه دی راغلی، ځکه چې ده هغه نوي کتابونه ډېر نه دي کتلي چې تر هېواد بهر خپرېږي.

د خیال شعر روان او اغېزناك دی، که دا ډګر یې پرې نه ښود او همداسې پرمخ لاړ، نو ډېره هیله شته چې دښو شاعرانو په لیکه کې ودرېږي.

تنده

سپور په نیلي یم روانېږم ،بیا ارمان ونه کړې

سترګې را واړوه ستنېږم ،بیا ارمان ونه کړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه له توپانه زېږېدلی، د موجونو غر یم

په رپ د سترګو کې ورانېږم ،بیا ارمان ونه کړې

اوس لا راغاړې وځه پلنګ د ګلاب زما و ستا دی

لکه شبنم درنه ورکېږم، بیا ارمان ونه کړې

یم د اوبو د مخ هنداره، وربل ژر سموه

په یوه پوه سره ورانېږم، بیا ارمان ونه کړې

په بیړه ونځېږه شکلیه ! مهال پاتې نه دی

د مجلس شمعه یم ویلېږم، بیا ارمان ونه کړې

دا تورې څڼې دې په مستو ځاځکو ولمبوه

د سپرلي اېښمه یم، تېرېږم، بیا ارمان ونه کړې

یوه شېبه مې پر زنګون باندې سر وزنګوه

یو سیلانی یم روانېږم، بیا ارمان ونه کړې

ژوند دخوبونو سلسله ده، په باور خو نه دی

لکه ویده هسې ویښېږم، بیا ارمان ونه کړې

قلم راواخله یو انځور مې پر کاغذ ولیکه

"خیال" د شاعر یم ترې هېرېږم ،بیا ارمان ونه کړې.

کندهار

د تقصیر ایینه

زما دسوي زړه ناره ده ،څوک بې واوري فریادونه

دامې خپل بخت مرور دی، شول کانه د وخت غوږونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ملیار د هسې بڼ شوم، هر څه ورك، هر څه یې وران وو

پاڼو، بوټو سر اخیستی، سر نګون ښایسته ګلان وو

دا ګلبڼ نه و،ځنګل و، په کې پټ وږي ماران وو

هر نوروز یې خُمپرست و، ورکول یې سره ګلونه

نصیب هسې ځای ته راوړم، په کې ورك خپل او پردي وه

بس شرنګې د زولنو و،له قانونه سرکشي وه

هر یو خپل پر ځان مین و، ټول مجذوب وو،لېوني وو

ټولو وخندل راباندې ما چې وپوښتل نومونه

زه پر داسې کور مېلمه شوم، کوربانه ټول مرور وو

زه او دوی، نه دوی په خپله، خپل تر منځ په یو نظر وو

عقل وویل جنون ته :درنه غواړم کومکونه

تر قلم مې اوښکې ځاځي "خیال"به جوړ څنګه دیوان کړم

قسمت ژبه راترلې، حال د زړه څنګه بیان کړم

د تقصیر په ایینه کې پټ انځور څنګه عیان کوم

لا په ګونګه خوله د خپل زړه رانه غواړي تعبیرونه.

وېره

توصیف د ښایستو په دې وختو کې پټوم

سپوږمۍ د تخیل په حجابو کې پټوم

پېغور د زماني شوه پر باړخو نښه د هجر

سېلاب د ترمو اوښکو په لېمو کې پټوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شپې په لړمانه کې مې تقدیر خېمه وهلې

انځور د سباوون په امیدو کې پټوم

قسمت راته بلا شو، سوابق مې د ژوند خېږي

جانانه! زاړه پلونه دې کوڅو کې پټوم

نصیب مې محتسب شو، تېره توره یې په لاس کې

د نظم ښایسته پیغله په پردو کې پټوم

کچکول او چلتار دواړه په دې ښار کې تومتي شول

کمیس د ملنګۍ مې په بوخڅو کې پټوم

اسمانه! عواطف مې په زړګي کې زنداني شول

براس د سوي زړه په اسوېلو کې پټوم

سبا را څخه وپوښتئ وعدې د پرون خلکو!

د وخت له وېرې هر څه په شیفرو کې پټوم

ماشوم فکرونه وايي چې د "خیال" غاړه کړه ده

یارانو!خپل غرور مې په سجدو کې پټوم.

کندهار

مست ژوند

ساقي ځار دې شم تر سترګو، سر پر سر پیالې ډکېږي

اوس یو ښکلی جام تیار کړه، چې نوبت مې رارسېږي

زما له مرګ نه وېره نه شته، زه د مست ژوندون ملنګ یم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ژوند نيم اورې شمعه هسې هم خاموشه کېږي

شېخه ځه و خپل خلوت ته، د مستانو سيالي مه کړه

زموږ په وينو اور ګډ شوی، شاه رګونه مو نڅېږي

دا محفل د لېونو دی، دلته عقل بېګانه دی

هر يو جام د ژوند په بيه دلته مړي ژوندي کېږي

د دوزخ په کروندو کې، جنتي تخمونه پاشي

د جنون انګازې کښت دی، په کوثر سره اوبېږي

ټول رندان سره راټول دي، هوش يې تللی دی له سره

هر مريد کامل مجنون دی، عقل کله پرې رسېږي.

1376/10/10نيمروز

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت الله امید

تاند او بااستعداده شاعر عزت الله امید د ښاغلي اغاجان(رحمت الله) زوی پر1368 ل کال د کندهار په پنځمه ناحیه کې زیږېدلی دی، نوموړی اوس دالبېروني ښوونځي دپنځم ټولګي زده کوونکی دی.

ګران امید په ډېره لنډه موده (څه له پاسه د څو میاشتو په موده کې) وتوکېد او و غوړېد، هغه په دې لنډه موده کې د پرمختګونو بلا ډېر مزلونه ووهل، چې ډېر لوی کسان به هم په کې پاتې راشي، دا په زغرده ویلای شو چې امید د ښو استعدادونو له کتاره هغه زرغونه څانګه ده که یې د غګوټیو بارونه لا پر اوږ و وږي نه دي، ددې جوګه دی چې د سرو او ژېړو غوټیو درمندونه راوټوکوي او ډېر خلك ګوته پر غاښ کښېنوي، که له یوې خوا د مشر ورور هڅیال شاعرانه طبیعت ورته دشعر لپاره ډېر څه ورکړي، له بلې خوا یو مرموز شور یې هم په تاند ذهن کې اېښي، چې انعکاس یې دده په شعرونو کې کتای شو، امید هغه د چا خبره لا په ذهني و فکري لحاظ بلوغ ته نه دی رسېدلی او ډېر مسایل شته چې دده ذهن یې نه شي راجذبولای، خو دنېکمرغۍ ځای دا دی چې امید د اوچت خیال او ویښ ذهن خاوند دی.

شعري بیان یې په عاطفه، اند او مترنم اهنګ کې رنګول شوی، چې راتلونکی هنري پرمختګ یې تضمینوي. هغه په دې ورکتوب کې د خپل شعور له مخې د هېواد پر ملي مسایلو پوه دی او هېواد ناخوالو ته یې دشعر له زاویې څخه کتلي او انځور کړي یې دي.

هغه وخت به لرې نه وي چې "امید" پر "ډاډ" بدل شي او د کندهار شاعرانه سیمه نوره هم ښکلې کړي.

توتي

شینکی توتي و، د همزولو له کتاره پرېووت

لکه ژېړ ګل چې دګلونو له ګلزاره پرېووت

قسمته! څه شوي لا د هیلو ارمانونه ګوره

ښکلی بلبل خو د وختونو له ښاماره پرېووت

د زړه هوسۍ پسې مې څله دا ځنګل لټوي

ماشوم غرڅه و، له خپل اه او له پرهاره پرېووت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيامو نيمګړي ارمانونه نيمه لار کې پاتې

د يار ديدن راته د سترګو تر انګاره پرېووت

بيا مې زړګی راته ټکور کړئ چې رنځور يمه لا

نا"اميد" ناست، زړه مې له ښکلي کندهاره پرېووت.

1378/61لمريز

کندهار

انارګل

نن مو ګلبڼ کې غوړېدلي د بهار ګلونه

ځکه وربل کې نجونې ږدي کتار-کتار ګلونه

سپرلی راغلی، هر ګلشن کې غوټۍ وسپړېدې

دا چې منګول کې يې نن وينم د ملیار ګلونه

بلبل د ګل خوا کې له نازه داستانونه وايي

د ترنم نغمو کې نغاړي د"غفار" ګلونه

ښوال د ګلو خواکې وينمه خندېږي ورته

چې غوړېدلي يې کاله کې د انار ګلونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دې له ډېره وخته لار څارله، دا ومنه

ځکه چې شپې غېږ کې راوړي د سهار ګلونه

"امیده" ! یمه د ګلونو د کاروان لاروی

ځان سره وړم یو څو تنکي د کندهار ګلونه.

1378/1/15ل. کال، نوی ښار

کندهار

ملنګې

چې جنګې په کې ملنګې د وختونو ښکاري

ها کابل جان هم سره سپرغۍ د سرو اورونو ښکاري

د فریاد اوښکې یې په سترګو کې څپه څپه شي

د هیلو ناوې مې انګړ کې د اهونو ښکاري

د ویر نغمه بیا غږوي د چا پر حسن باندې

شور او غوغا نن په کې بیا د څو غمونو ښکاري

چې ترنم کې لوستل کېږي ستا د مینې په نوم

زما د عشق څو غزلونه د وختونو ښکاري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملگرو! داسې لېونی شوم، خو اوس څه وکړمه

ژوندون مې هسې د ناپایو امیدونو ښکاري.

خپې

د وخت یاغي خپې زموږ کښتۍ څان سره وړي

بدمرغه پړانګ راغلی دی، هوسۍ څان سره وړي

ټول عمر مو تېر کړی، په خندا او په هوس

اوس غم راته راغلی خوشحالۍ څان سره وړي

خپلواکه وو، موږ خپله، چا کار نه رادرلوده

دې تور غلیم ته ګوره خپلواکۍ څان سره وړي

توپان راباندې راشي ما ته وایي چې دې وړمه

خزان راباندې راشي ښې ځوانۍ څان سره وړي

پردېس او مساپر له خپل وطنه نا امید یم

رقیب ظالم ته ګوره نېکمرغۍ څان سره وړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت الله پېژاند

ښاغلی عزت الله پېژاند پر 1356 لمريزکال د کندهار په زرغونه غېږ کې دې نړۍ ته سترګې غړولې دي، ښاغلي پلار يې "احمد شاه" د خپل تنکي ارمان د زېري په اورېدو سره په زړه کې ډېرې داسې هيلې وروزلې چې د ژوند ډېر سپېره اړخونه يې پرې ښکلي شول.

پېژاند اوس خپلې منځنۍ زده کړې پر مخ بيايي، ددې تر څنګ د يوه بااحساسه نرس په توګه په ميرويس روغتون کې دنده تر سره کوي، له دريو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي؛ ددې وروستيو وختونو شعري بيان ته يې د هيلو سترګې وراوړي، د ازاد شعر پر ډګر هم د خپل آندوخيال نيلی په ښه برياليتوب سره ځغلوي.

په لفظي انځورونو کې ځانګړې عاطفه او آند سره ګډوي، چې خوږلني او ظرافت يې هر زړه ته لار پرانيزي. هنري جوړښت او د انځورونو راڼه توب ته ډېره پاملرنه کوي، همداراز يې د هېواد د وروستيو هغو غميزو او ناخوالو ځينې برخې انځور کړي چې د هر افغان زړه ترېنه شين شوی دی، د کندهار او نورو ځايونو په خورو ورو خپرونو کې يې شعرونه او نورې ليکنې خپرې شوې او په دې وروستيو مياشتو کې يې يو شمېر لنډې کيسې هم ليکلې دي.

د پېژاندصيب ازاده شاعري تر قافيه والې هغې ډېره ده، چې په ازاد شعر کې ښه په بري سره روان دی، يو وروستي ازاد شعر يې په کندهار کې د لومړۍ درجې جايزه وګټله.

قافيه واله شاعري يې هم ښکلې ده، پر لړو بيتونو ډېره خوار کوي او هڅه کوي چې شعر يې بېځايه اوږد نه شي، هغه خبره چې په لنډو ټکو کې کېږي يې په ډېرو الفاظو کې يې نه پېچي.

زريني پاڼې

ورليکم يې پر سترګو ،پر لېمو زريني پاڼې

اشنا چې رانه غوښتي دغه څو زريني پاڼې

سپوږمۍ بېګا د بام تر سره پټه – پټه راغله

راتويې کړې د ورېځو له درځو زريني پاڼې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې رانه واخلي ،بس هر څه راځنې هېر شي

چې تاو کړي رانه ښکلي د لاسو زرينې پاڼې

يو دنگ او شازاده شپانه شپېلۍ کې راته ووې:

باروتو کړې لوگۍ زموږ د زړو زرينې پاڼې

دې شېخ ته که يو څه د کلي خلکو مخه وركړه

په ډيره به کړي ښکل د اننگو زرينې پاڼې.

\1379سلواغه\10 ل.دويمه ناحيه ،کندهار

تمه

زه چې ماښام تنها له ځانه سره

د تېر سهار د غم سکې وشمېرم

او دخپل خيال په گوتو

يې د زړگي په تل کې ښخې کړمه،

د اومه ذهن نړۍ

مې ټوله ولړزېږي

او د لېمو له کليو

داوښکو سپينې پېغلې

له خوبه وپاڅېږي،

کتار-کتار شي، دگرېوان ښار ته پناوې يوسي

لکه زموږ دکلي

پېغلې چې ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تورو تورو شپو کې

ځي تر پردیو ښارو

او هلته ورکې شي، ترۍ شي د سبا په تمه.

\1378سلواغه\12ل.کندهار

مانۍ

د اسوېلیو، د دردونو او زخمونو مانۍ

څوك به را جوړې کړي زموږ د ماتو زړونو مانۍ؟

ټوپکه! ستا بدمرغه خوله چې ترینه واوښتله

په دغه ښار کې شولې جوړې په سلګونو مانۍ

جانانه لږ نظر پرې وکړه ورنه مه تېرېږه

دي جوړې کړې مې ستا لار کې د سوالونو مانۍ

که نورې هم دا د باروتو لمبې مرې کړې ربه

سرېبه شي جوړې پاس د غرونو پر سرونو مانۍ

ورته لوګې کړې د لویدیځ د نجونو لوڅ سرونه

څومره دي ښکلې د حیا په پلوونو مانۍ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا یو موسکی انځور مې یاره د زړه مخې ته پروت

پرې جوړوم د خیال په ګوتو د رنګونو ماڼۍ

ستا پیکه شعر ته به پېژانده څوك ښه ونه وایي

چې په کې نه شته د رنګونو،هنرونو ماڼۍ.

\1379وری\12 ل.میرویس روغتون،کندهار

اوښکې او یادونه

یو وخت به ما او اشنا

جوړه-جوړه او لاس تر غاړې تللو

د پورې غره لمن ته

هلته به لاره کې د کلي نجونو

راته پټ – پټ له دریڅو کتله،

بیا به یې ښکلې شیر چایي شونډکۍ

ورو شانته وموسېدې،

لکه د ښکلي کنداري ګل ګلاب

غوټۍ چې وغوړېږي؛

بیابه د غره لمن کې

پر هغه غټه ګاره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې پرې ليکلي به وو، زما او د اشنا نومونه

دواړه جوړه کېناستو

او زموږ د کلي د رمو شپونکي به

راته پسته خوږه شپېلۍ وهله،

ما او اشنا به مې په غبرګو او جوړه غړو کې

ښکلې تپې ويلې

او د ژېړ لمر ښاپېرۍ

به په نڅا لاړله

د هاغه غره ترڅوکې.

☒☒☒

وروسته تر ډېرو مودو

لاړمه ها د پورې غره لمن ته

هغه د کلي ددرڅو په منځ کې

دنګې ښايسته جنکۍ نه ښکارېدې

او نه د غره لمن کې

راته دکلي شپونکي

ژېړه شپېلۍ شونډو کې ونيوله،

د پورې غره له سره

بس د باروتو شنې لوخړې تللې؛

باد په پستو لاسونو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخې ته لرې یوه سپینه جنډه

راښوروله ورو ورو

لکه له لوړه چې یوه دنګه پېغله

د جنګ ډګر ته تلله؛

د لو نګینو برېتورو زلمو لارې څارې

او تورې څنې یې پر سپین ټیکري وې باد شیندلې؛

جنډې ته څو ګامه ور وړاندې شومه،

د مازیګر د زرین لمر وړانګو مې

پر دواړو سترګو باندې

زرین شال وغوړاوه،

ورو مې د لاس په سیورې

شال رااوچت کړ د لېمو له مخ نه

پر هغې دنګې ،هغې سپینې جنډې

مې په تور لیك لیکلې،

دا تورې ولوستله:

"چې مې د قبر خوا ته راشې

دیدن به نه وې نو دې پورته کړه لاسونه."

/1378سلواغه/10ل.دویمه ناحیه،کندهار

باز

ولې پوښتئ ښکلو نه د شپو کیسې ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی خو په لېمو کې زده کړه کړې ده

زه هم اخر یمه ددې غرونو باز

ما هم په دې غرو کې زده کړه کړې ده

هر څه باندې پوه یو خو څه نه وایو

موږهم پټ په زړو کې زده کړه کړې ده

دا چې هر اټکل په ټوپکونو کړو

دا مو په جګړو کې زده کړه کړې ده

مه سپارئ هغه ته څوك د مینې کار

چاچې په تسپو کې زده کړه کړې ده

دا دځان لپاره کوه نور ګنم

ما چې په پښتو کې زده کړه کړې ده.

/1379غویی/30 ل.دویمه ناحیه ،کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالباري حيرت

ښاغلی عبدالباري حيرت د حيات الله کاکړ زوی پر1356لمريزکال د زابل ولايت په "دارې"کلي کې زېږېدلی دی ،د جګړو تور ښامار کډوالۍ ته اړويست، په کډوالۍ کې يې تر اتم ټولګي پورې د لورلايي په "زنګيواله" کې زده کړه وکړه.

پر1376ل. له "ګورنمنټ ډګري کالج" څخه ددوولسم ټولګي په برياليو زده کوونکو کې و،پر همدې کال د کانکور تر ازموينې وروسته کندهار پوهنتون ته بريالی شو او اوس د کندهار پوهنتون د طب پوهنځي ددرېيم کال محصل دی ،له پنځو کلونو راپه دېخوا شعرونه ليکي.حيرت د خپل شعري پر مخيون په برې کې د"پښتو ادبي جرګې " مشر خير محمد عارف ډېرې هڅونې ستايي، چې دده په اند ډېر څه يې ترې زده کړي دي.

شعري بيان يې ساده او عاطفي دی، که يې ډېر څه ولوستل د راتلونکي لپاره دډېرو ښو هنري پنځونو لپاره به د پياوړې مګټ ښنبتن شي، که د وزن او څپو په برخه کې يې هم له لږ څه غور څخه کار واخيست شعري بيان به يې لا ښکلی شي، د نويو غورو شعري ټولګو لوستل هم په دې کار کې ورسره مرسته کولای شي. د کندهار پوهنتون فرهنګي څانګې په مياشتنيو غونډېو کې هم ګډون کوي، همدا راز کله کله کندهار ادبي ټولنې ته هم ورځي او خپله ادبي تنده په کې ماتوي، د پوهنتون د درسونو تر څنګ ادبي او فرهنګي هڅې رواني ساتي.

سترګې

په خوب ليدلي ما د ګران سترګې دي

اوس راته ګرانې د جهان سترګې دي

ژوندون دغه دی، که نور هم غزېږي؟

زما په تمه د وجدان سترګې دي

چې يې فطرت پر سينه چورلي-چورلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دداسې خلکو پر ګرېوان سترګې دي

په هر قانون باندې پیسې اوربېږي

ځکه ړندې د هر انسان سترګې دي

که ددنیا کونجونه ولټوې

ما ته خوږې د خپل جانان سترګې دي.

1376ل.لورلايي

لپه

پر ټولو دا یوه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

نوځکه داخوږه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

ګیله څه په کار نه ده، اوس له خپلو له پردیو

دنیا کږه وږه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

ستا چم سور او زرغون شو،زما جونګړه شوه لوګی

عجیبه ننداره ده، چې ته هم ژاړې زه هم

د تمې لپې نه شته، د سرونو تجارت دی

ددوی دا فیصله ده، چې ته هم ژاړې زه هم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګیه یوه ورځ خو د حیرت په رضا راشه

ژوند کله یوه شپه ده، چې ته هم ژاړې زه هم.

1377لمریز

مړی

دخپل عشق په لمبو سوی مړی پروت دی

د اجل انتظار وړی مړی پروت دی

بیا د غم سترې شپېلۍ ورته په شور کړئ

داد عشق تورو ځپلی مړی پروت دی

مینه لاړه دوی هم نورو ته تکیه شول

هغه مست د وجدان کلی مړی پروت دی

سرې منګولې غبرګې ښکارې د یار خوا ته

د دېوال سیورې ته تللی مړی پروت دی

خود به تل داسې حیرت په غم کې ښکېل وي

بخت یې ځنګ ته لګه سترې مړی پروت دی.

/1379غويي/30 ل.دویمه ناحیه ،کندهار

لاهو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يمه حيران چې زه خپل ځان لاهو کړم

دا ټول ګرېوان، که ټول جهان لاهو کړم؟

که د ډېوې اوښکې کړې وچې سبا

نن به زه هغه پتنګان لاهو کړم

چې يې ايستلی وم د پام له کوره

هغه د عمر په زندان لا هو کړم

که د پښتو قلم په ګوتو راشي

زه به د وخت ټول جابران لاهو کړم

په ټول ژوندون مې د خوب خيال نه درلود

حيرته تا غوندې انسان لا هو کړم.

هنداره

په سمولو ستا د څنړو او کمڅو يمه زه

کابله ستا پر سينه بيا په ګڼېدو يمه زه

زه چې په سپينو جامو نغښتی وم تا خپل ګڼلم

نن په ساده جامو کې ولې د پردو يمه زه

ددومره وخت په تېرېدو سره سمسور نه شوې ته

بخته ظالمه تل له تا په اسوېلو يمه زه

هغه هنداره يم چې څوك راکې ځېرې لټوي

بدرنګي ډېره شوه اشنا په ما تېدو يمه زه

هېواده ! ستا د خپلواکۍ لاره له کومه کړمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر دغو ډېرو کړلېچو په ورکېدو یمه زه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنافع صميميار

ښاغلی عبدالنافع صميميار د ولي محمد پردېس زوی پر 1359 ل کال دکندهار په شپږمه ناحيه کې زېږېدلی دی. شپږ کاله يې په ځينو ديني مدرسو او جوماتونو کې زده کړې وکړې چې اوس هم پر ديني او ادبي زده کړو بوخت دی.

صميميار په شعر ليکلو کې د ښه هنري او ادبي ځواك او ذوق څښتن دی. که څه هم ډېر تنکی دی، خو ژور فکر او اوچت خيال يې ددې خبرې پخلی کوي، چې نومورې د سبا ورځې په ښو شاعرانو کې راتلای شي. که ځينې سولېدلې شعري ترکيبونه، استعارې او تشبېهات يې پرېښودل او دټولنې او وخت نوي انځورونه يې راواخيستل، لنډه دا چې د نوښت لار يې ونيوله هنرمنده او شاعرانه ژبه به يې دده هنري او فکري پانګه نوره هم بډايه کړي.

صميميار صيب په خپلو شعرونو کې له اخلاقي او ادبي جرئت څخه کار اخيستی او تل يې هغه څه ليکلي چې په ذهن کې ورته الهام شوي دي. د ډېرو لرغونو شاعرانو له کلام څخه يې خوند اخيستی او مينه ورسره لري. په دې وروستيو وختونو کې يې بوختياوې ډېرې شوې، له همدې کبله له ادبي چاپېريال څخه يو څه لرې شوی دی. خو بيا يې هم له قلم او کتاب سره خپله مينه اېشنده ساتلې ده.

ساقي

ساقي زړه واخلې، پر سکرتو مو لېمې خپرې شي

له خُمه اور څاڅي مستۍ کې مو نشې خپرې شي

شيدا او عقل سره ورك کړي د جنون پر اسمان

سترګې را واړوي هی هی شي غلبلې خپرې شي

اوښکې شوې وچې د بڼو ريښې مې سرې په وينو

لمن کې وينې ورم چې ستا د جام جلوې خپرې شي

تندی پر خاورو ږدې په اوښکو يې اغزي اوبه شي

چې ستا په ياد د لېونيو سجدې1خپرې شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زخمونه سرې جامې په تن کې روح د وینو مل شي

لا به دې عشق لره هم نورې جنازې خپرې شي

په وینو ولمبېږي مات شي، ډبرين فکرونه

چې د غرور رخسار دې شمعې بړدې لمبې خپرې شي

شيدا خو هغه ستا زخمونه چې په تيږو څيرې

زما له ناکامه تش پر زړه د اور جوپې خپرې شي

سينې انګار شي ستاله عشقه د شراب په نور کې

ذکر په رقص کړو پر خوب مو لطيفې خپرې شي

ستا د نوم زور دی چې د تېښتې په غبار کې شي ورک

د مجاهدو پر دښمن چې قافلې خپرې شي.

/1379تله/29 ل کال، کندهار

د سترګو معراج

بيا دې د سترګو پر معراج د کيف جلوې پرتې دي

څکه منظر کې مې د وینو سرې لمبې پرتې دي

د اوښکو بوی مو ستا له عشقه دی خمار تود کړی

زړونه نرګس شول د شرابو پرې شغلې پرتې دي

تندې يې يوورل پر سکروټو د سجدو محل ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر د جنون دی بې مداره یې لېمې پرتې دي

بانه دې غبرګ کړل په سینو کې بیا سپرغۍ راښندي
راج د رخسار سره دې یاره زولنې پرتې دي

تا اورولي دي زمین ته نورسي اورونه
مکتب د حورو دی د خال و خط ډېوې پرتې دي

د ځنکدن سلګۍ چې ستا په یاد شهیدې وځي
پر هغو زړو د ابدي ژوند ننداري پرتې دي

چې رابطې به د ایوب وي ستا د زلفو په ننګ
وار د نیزو ته یې تر اوسه لاسینې پرتې دي.

/1380جوزا/21ل کال، کندهار

د عشق مستي

زما چې د خیال سلسلې سرته راغلې
واړه افکار مې وو هم ستا د مینې
سر مې دی کښته ستا مغرور حسن ته
ویني کرم پر کربلا د مینې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه يو عاجزه د جنون مسله

دا ستا د کبر پر اسمان غوړوم

ستا و رخسار او مستغني صورت ته

درته په خاورو کې لېمې ټیټوم

که ستا فرمان پر کایناتو نه وي

له تورو خاورو نغمې څوك پاروي؟

بیا تر لحد تجلي څوك روښوي

په تورو شپو کې ورځې څوك ويښوي؟

که دې ازل په عشق پرېولای نه وای

که دې د مینې انځور کښلای نه وای

او محبت دې د معراج سراج کې

په سرو شرابو لمبولای نه وای

دلته به نه وای د اشنا خوبونه

نه د منصور رنګه رسوا یادونه

نه د مجنون او د لیلا لېونتوب

نه د یوسف او زلیخا خوبونه

نن مې مستۍ هم ستا له عشقه بولم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په دوزخ کې جنتونه کرم

او له غماز سره به یو غمازان

د حسن اور کې دې صورت نځوم.

/1379جوزا/11ل کال، کندهار

داغ

په ضمیر کې مې ژړېږي یو پرېشان داغ

له فراق څخه را زېږي د نیران داغ

رقیبانو مې په وینو ګوتې سرې کړې

له ځیګر څنې مې کاږي د جانان داغ

رنځور زړه رنځورې وینې په لېمو کې

تر محشره یې راکړی د هجران داغ

چې هرڅو مې رابطې پرې مرتب کړې

درد را تود نه کړ ټټر کې د یزدان داغ

د لحد شپې مې سینګار غواړي د وینو

شهادته را نصیب کړ یو روښان داغ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

/1379جوزا/21ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد ابراهیم مشرقي

ښاغلی محمد ابراهیم مشرقي د ارواښاد شهید ګل محمود خان مشرقي زوی پر 1339ل کال په کندهار کې زېږېدلی دی، لومړنی زده کړې یې په فاضل کندهاري ښوونځي کې ترسره کړې چې وروسته له احمدشاه بابا لېسې څخه په ښو نومرو فارغ شوی دی، د کابل پوهنتون په کرنې پوهنځي کې یې خپلې زده کړې تر درېیم ټولګي پورې رسولې وې چې د غویي کرغېړنې کودتا توپان راوالوت اونوموړی هم پر1362 ل کال د خپلو زرګونو او لکونو کړېدلو هېوادوالو په څېر پاکستان ته کډوال شو، تر یوه کال وروسته امریکا ته لاړ او اوس د همدې هېواد په نیویارك ښار کې استوګن دی. نوموړی دخپلو ورځنیو ستونزو د غوڅاوي لپاره پرسوداګرۍ بوخت دی، له موسیقۍ سره بې کچه مینه لري چې دهمدې مینې او دپاك خدای ﷻد یوه نعمت(خوږ غږ او له سوزه ډك ترنم) په برکت یې په هنري دنیا کې ځان ته ځانګړی ځای په نښه کړی دی، سربېره پردې د کډوالۍ په هغه ستونزمن چاپېریال کې افغاني ماشومانو ته د یوه ښه لارښود او مهربانه ښوونکي په توګه د هېواد تاریخ او پښتو ژبه په وړیا ډول تدریسوي، چې تر پنځه دېرشو زیات زده کوونکي لري، دوه ناچاپې شعري ټولګې لري او اوس هم لګیا دی شعرونه او نور مضامین لیکي.

شعر یې روان او ساده دی چې هڅه کوي نوي مضامین په کې راونغاړل شي، په هغه پردي چاپېریال کې یې د هېواد مینه په زړه کې تانده او ځپانده ساتلې او هر مهال دخپل هېواد ویاړونه او دخپلو سرلوړو هېوادوالو مېړانه او سرښندنې ستایي او دا د ځان لپاره ستر ویاړ او لویه شتمني ګڼي.

ژړا

نن بیا پر هېواد راغلم تېر یادونه دي ژړېږي

سپېره ماحول ته ګورم، ځیږ مخونه دي ژړېږي

امید د پسرلي ته پرېشان خلك هېښ ګوري

ګل نه شته، هوس نه شته، خزانونه دي ژړېږي

سېلۍ دي د ټګیو نړیوال راته په دروه شول؟

ګلبڼ مو خپل پرې لوټ کړ، لاړ ګلونه دي ژړېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ظلم تیارې راغلې دافغان فضا یې ګیر کړه

وربځ د وچکالۍ شوې بارانونه دي ژړېږي

قلم د خوشال څه شوې؟ حقیقت پر ژبه راوړه

نفاق پر مورږ نسکور شو، وحدتونه دي ژړېږي

په چل د پردو جنګ دی، پرګنې یې په تنګ کړي

ورور، خور د افغان ویر کړي ماتمونه دي ژړېږي

رڼا به خدای کړي کله؟ سباوون ته انتظار دي

افغان د تیارو مېشت شو، ارمانونه دي ژړېږي

یو دین دی، یو یې ملك دی، مشرقي کشکې تړل یوواى

پښتون که هزاره، تاجك قومونه دي ژړېږي.

خپله خاوره

شم به قربان تر خپله خاوره

دښمنه غورږ شه له مانه واوره

که بې پروا شولم یارانو

سرمې په دار کړئ بس وار له واره

زما د بابا میراث راکړه راته

ساتل یې فرض دی ترهر څه ماته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورې، ټوپك ته لاس كومه

غليمه! خوله به كړم درماته

هېواد مې مور، هېواد مې كور دی

هېواد مې پلار، هېواد مې ګور دی

زه توريالی، سرتېر افغان يم

دشهيد نوم راباندې پور دی

دا پښتانه دي چې كړېږي

دا پښتانه دي چې مړه كېږي

د پښتنو مېړنی زور دی

انګرېز او روس پرې ښه پوهېږي

څوك دې برباد غواړي وطنه!

سر بې ورپرې كړمه له تنه

زه مشرقي وايم په ډاګه

نه به شي ورك له مادښمنه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدظاهر رشيد افغان

ښاغلی ډاکټرمحمدظاهررشيدافغان د حيات الله خان زوی پر1351ل کال دزابل ولايت د شملزو ولسوالۍ په قلعهءرشيد کلي کې زوکړی دی.

لومړنۍ زده کړې يې په شهيدعبدالمتين مدرسه کې او منځنۍ يې د پاکستان په کوټې ښار کې په شهيدغلام محمدنيازي لېسه کې ترسره کړې دي. پر1373ل کال د کابل پوهنتون طب پوهنځي ته بريالی شو او پر1380ل ترېنه بريالی راووت او اوس په روغتيايي برخه کې خپله دنده پرمخ بيايي، نوموړي له نهم ټولګي څخه شعرونه ليکل، چې د جهاد دورې ډېر شعرونه يې اوس هم خوندي ساتلي دي. ګڼ شمېر منثور و منظوم اثار لري، خو د کمزوري اقتصاد له کبله يې پر خپرولو نه دی بريالی شوی، د ترتيب شويو اثار شمېر يې اتو ته رسېږي، چې څلوريې شعرې ټولګې او څلور نور يې نثرونه دي. رشيد افغان په نورو ادبي او فرهنګي خپرونو کې هم نه دی راڅرګند شوی دی. که څه هم ناسته ولاړه يې له فرهنګيالو او ادبپالو سره ده، خو دی په خپله هڅه کوي چې خپلې هڅې په خپلواک ډول رواني وساتي او هغه څه چې ليکي يوازې هېوداني ملي ارزښتونه او وياړونه په کې بيان شوي او شنل شوي وي. په شعر کې يې يو ډول بغاوت او له ځينو بريدونو او پولو څخه تېښته تر سترګو کېږي، چې د شاعر ذهني تمايل او د زړه غوښتنه انځوروي. د رنځورو هېوادوالو د پالنې او لاسنيوي تر څنګ ادبي هڅې هم رواني ساتي.

ساز

که راشي شين زاهد يو ځل و ساز ته د رباب

تسبې به کړي راځوړندې شهباز ته درباب

دا يو ته محتسبه! نه پوهېږې پر ښه بد

محمود ټينګېدی نه شي و اياز ته د رباب

ورځه، ورشه قاصده! وړه پيغام پيغمبري

سلام زما له خوا وايه غفار ته د رباب

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړي زړونه د تنکيو ماشومکو کوترکو

ورکړی خدای پنجې عقابي، باز ته د رباب

ورځه زاهده پرېږده د رشيد دا شين خمار

والله که ټينګېدلای شم تناز ته د رباب.

تږی

دا چارې د تقدير زه په تدبير تړلای نه شم

د وخت و فرعونيانو ته ضمير تړلای نه شم

مجنون ناروغ، ليلا غوندې طبيب غواړي يارانو!

دسرو شونډو پر تږو دا اکسير تړلای نه شم

ګېډۍ د ژېړو ګلو چې راټول کړم د يار مخ ته

ترې ښکلې دی، اشنا زه يې نظير تړلای نه شم

په تن يم د زاهدو د ټوليو په محفل کې

خو زړه نه د اشنا ښکلې تصوير تړلای نه شم

له وينو به غاټول د خپل هېواد ميرو ته جوړ کړم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښايسته به پښتونخوا کړم ترې کشمير تړلای نه شم

قلم به له انکار نه وقبول ته کړم راکښته
خو عقل لېونی مې په زنځير تړلای نه شم

زما رشيد پر زړه د ښکلو خال حکمراني کا
عسکر به وتړمه خو امير تړلای نه شم.

خوب

ښکلی کابل پر لوګر تور ويده دی
د ګل په غېږه کې اوس اور ويده دی
چېرې به وګټې ميدان د تورې
رستمه! ستړو کې دې زور ويده دی

په دې محراب کې څنګه وکړم سجدې
چې تور شيطان په کې نسکور ويده دی
د زاغ منګولې تر غوټۍ راتاو شوې
بلبله ژبه کې دې شور ويده دی
هېواده! ستا په دې کړو کوڅو کې
هغه خندا هغه ټکور ويده دی
نه ځې رشيد، له هر بېسره سره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه خو غلی په خپل کور ویده دی.

مات تکل

تقدیر تېره کولنګ دی، د تکل د ماتېدو
کنه نن مې و قصد د تور وربل د ماتېدو
ږنګ کړی به په هسك کې وای ما خپل سپېره لیکلي
خو نه راځي په لاس چم، د ازل د ماتېدو
دا پوري پښتنه چې د ملالې تپه وایي
ده وېره له ما خواره د تامبل دماتېدو
روح واخله عزرائیله! خو اشنا ته په سجده کې
نېته بدلېدی نه شي د اجل د ماتېدو
رشیده! د خولګیو د زکات پر ورځ ویده وي
ګیله کوي له چا تندی دی خپل د ماتېدو.

یوازې

نه محتسب، نه مې ملا دی اشنا
د میخانې پیر مې رښتیا دی اشنا
د شېخ، زاهد له نومه بد ورمه زه
مست خرابات مرشد زما دی اشنا
رشید خاوند د سرو او سپینو ګنم
یو ستا له وصله بېنوا دی اشنا.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدمعصوم هوتك

الحاج محمدمعصوم هوتك د حاجي محمود زوی پر 1326ل کال د کندهار په کابل بازار سیمه کې زېږېدلی دی، لومړنی زده کړې یې د خپلې کورنۍ له مشرانو څخه ترسره کړې او تر دوولسم ټولګي پورې یې په میرویس لېسه کې زده کړې کړې او لوړې هغه یې له حقوقو پوهنځي څخه پیل کړې او بیا یې د کابل پولیتخنیك د ساختماني انجنیرۍ څانګه ولوسته او تر هغه وروسته یې د کندهار عالي دارالمعلمین او کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځی ولوست، ددې ترڅنګ یې دیني زده کړې هم کړې دي. په تاریخ کې هم د ډېرې مطالعې خاوند دی.

رسمي دنده یې د کندهار په مشرقي لېسه کې د ښوونکي په توګه پیل کړې، سربېره پردې یې په نورو څانګو کې هم یو لړ دندې درلودلې دي. لومړنی شعر یې پر 1343ل کال په طلوع افغان ورځپاڼه کې خپور شوی دی، د ښاغلي هوتك ځیني شعرونه د "څرك" په نامه هم خپاره شوي دي.

د هوتك صیب شعر پر ټولنیزو مسایلو راڅرخي، د مانا له مخې یې په خپل شعر کې یو لړ ملي او افغاني ارزښتونه رابرسېره کړې او هڅه کوي چې هنري معیارونه هم اوچت وساتي.

په جلا وطن چاپېریال کې د فرهنګپالو او فرهنګیالو افغانانو ترڅنګ د ښاغلي هوتك هڅې هم د ستاینې او منني وړ دي، چې د همدې مینې په برکت یې د نورو فرهنګیالو او قلموالو لاسنیوی هم کړی او خپله دغه مینه یې په زبات رسولې ده. په خپله هم خپلو ادبي او فرهنګي کارونو ته دوام ورکوي، چې په دې برخه کې یې په هماغه پردي او اغزن چاپېریال کې هم څو کتابونه لیکلي او خپاره کړي دي.

جګه غاړه

څه ارزوګانې دګور بندي شوې

څومره ککرۍ کام د مرګي شوې

ځارتر ها سترګو قربان تر خولو یې

چې نه شوې ټیټې نه په زاري شوې.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يثربي مينه

چې تور تندی مې د حرم پر سپينه ژۍ لګاوه

يثربي عشق مې اور د زړه پر ودانۍ لګاوه

د سپين کفنو له لښکر سره چې مل شوم خلکو

ما چې ويل تاج مې پر سر د سلطانۍ لګاوه

ښامار د نفس ترخوله اورونه غورځول له خښمه

بخته درځار شم، ماېې غاښ پر ککرۍ لګاوه

ما د مزله د شهسوارو رفتار وليدلو

يو ګام يې دلته بل يې هلته پر سپوږمۍ لګاوه

د توپانونو له څپو راژغورل شوي مانو

په ډاډه زړه يې مېخ په خپل لاس پر بېړۍ لګاوه

د کفنپوشو د سيلاب څپې چې وخروښېدې

رقيب مې کوت، اور يې په خپل کور و ماڼۍ لګاوه

د ډېرين مورچل ترشامې دښمن وليدلو

د ماتې داغ يې پر تندي په مايوسۍ لګاوه

په ښادنامو يې ستوني وچ کړل د سفر ملګرو

چې د عشق مهر مې پر دفتر د زندګۍ لګاوه

قاصده زېرى ځغلوه زما تر کوره پورې

چې معصوم ګول د محبت لکه هوسۍ لګاوه.

/2001مارچ/12م کال، منوره مدينه

د "استاد" هڅونه)1(

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد مې له کابله نوشتو ته هڅوي

مرغۍ په مات وزرو الوتو ته هڅوي

د ليك په هره کرښه کې فيضونه راته خاندي

دشعر هره مسره مې ترانو ته هڅوي

خبر نه يم چې زما په تور تندي کې څه ليدلي

چې مات زړه مې و لويو کارنامو ته هڅوي

که هر څو راخبر چې پردېسی يم سخت ځپلی

بيا هم مې تورې ژبه ګړېدو ته هڅوي

د خيلو قافله مې له سکون څخه راباسي

پر لوري د سبا يې خوځېدوته هڅوي

يوسف د اميدونو مې د ياس له څاه راکاږي

تولې د ارزوګانو کنعانو ته هڅوي

ښاخونه د لاښ بڼ مې نه پرېږدي و وچېدو ته

غوټۍ د قريحو مې غوړېدو ته هڅوي

تهنه د عقاب د الوتلو مينه نه ده

بازان مې د خيالونو سردرو ته هڅوي.

د خولګۍ ټکور

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سر ټيټېدو لرم نه ژبه د زارو

جنون ټکورومه په اورونو د خولګيو

يو ښکلوته تسليم يم بل عشوې د خوبانو

ځواني راغږوم لښکر وهمه د پېړيو

شبابه توره ډال سمبالوه بيداره اوسه

زړښت نغم کيندي و قلمرو ته د ځوانيو

سبا ځم اجاره د ګلاب پاڼو ټوله اخلم

سرې اوښکې د شبنم پيوندوم په خوشحاليو

غالبه باندې مينه د ليلا چې مچول يې

که نه مجنون و پوه، چې خولې مردارې دي د سپيو

قصور مې دی د ختې چې په مينه کې يم پاتې

غرور دې په ميراث راپاتې شوی د پېړيو

تيارې دي، ترورږمی دي تېرې تيرې دي پښې لوڅې

قدم ږدم پر سکروټو لار وهمه پر اغزيو

محتاجه، سرګردانه، لالهانده، وږی تږی

نه لاس د مرستې شته، نه اراده د مرستندويو

داړو راته نيولی دی کمين په لويه لار کې

پر هر ګام واهمې دي راته پټې د غديو

نېستۍ دې بې ازارې دي ديدنۍ دي، نامينډۍ دي

پر سر راسره دورمې لکه چتر د ژليو

خو:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سينه مې کوه قاف ده، حوادث په کې ورکېږي

لمن کې مې اوسېږي پرګنې د ښاپېريو

ډېوې به مې شي بلې د ماضي په مستقبل کې

که پاك خدايج وژغورم له فتنو نه د پرديو.

/1998اپرېل/23م کال

اوکويل، کاناډا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهدي خليق

استاد محمد مهدي خليق دمیزا محمدرفیق زوی پر1328ل.کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زېږېدلی دی، لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې د کندهار په کاکاسیداحمد ښوونځي کې ترسره کړي او پر1348لمریز کال له احمدشاه بابا ښوونځي څخه په بریالي توګه فارغ شوی دی.

د اقتصادي ستونزو له کبله له لوړو زده کړو څخه بې برخې پاتې شو او د خپل روزګار د سمولو لپاره یې کارته ملا وتړله، تر دې مهاله یې د خپل ورك برخلیك پر لارو سختۍ او کړاوونه ګاللي اولا یې ګالي ، که څه هم پر شاعرۍ یې ښه اوږده موده اوړي او د دري هغه تر څنګ یې پښتو ادبیاتو ته هم د قلم له لارې پاموړ او غوره سوغاتونه وړاندې کړي دي.

ده هم د ځینو خپلکو په شان خپل ډېر شعرونه او نوري لیکنې سوځولي او له منځه وړي دي، خو اوس یې دخپلو ځینو ملګرو په ټینګار د خپلو شعرونو او لیکنو خوندي کولو ته زړه ښه کړی دی.

د شعر پر شنه سمندر یې دیوه پټ درد او خواخوږۍ څپې په غورځنګو دي، چې له هېواد اوخلکو سره یې خپله توده مینه په زبات رسوي.

شعر یې د دردونو او هغو ناخوالو رښتیني انځورونه دي، چې دهېواد له وروستیو پېښو او نادریو څخه الهام اخلي، همدا راز فلسفې ته ورته ځینې ټکي یې هم دشعر په ښکلا کې برخه اخلي. "رنګ" نومی ازاد شعر یې دهمدې خبرې پخلی کوي چې په دې وروستیو کې یې کښلی دی.

استاد خلیق ښکلی غږ لري چې په ترنم کې یې استادي ګټلې ده، نوموړی دخپل هېواد پر ټولو ارزښتونو او ویاړونو فخر کوي. بد غندي او ښه په نره ستايي. کومه ورځ د ګاونډي هېواد کوم"تور" سړي د "افغان" په اړه څګګه سپکه خبره ورته کړې وه، خلیق له ګرېوان نه رانیولی او د هغه کمیس یې پوزې ته نږدې کړی و، بیا یې ورته ویلي وو: ستا له جامو څخه اوس هم د غلامۍ بوی ځي، ته راځې پر افغان ملنډې وهې؟

خلیق صیب چې په خوله څه وایي په عمل کې یې هم تر سره کوي، له دروغ، تکلف او ټګۍ څخه تش دی، له همدې کبله یې ډېر ملګري پر کړو وړو، هنر او اخلاقو مین دي او هڅه کوي چې هر وخت یې له مجلس څخه خوند واخلي. نوموړی په ادبیاتو کې ډېره مطالعه لري، خو څرنګه چې په دې وروستیو کې یې پر نثر لیکلو پیل کړی دا دعا ورته کوو چې قلم یې روان او ذهن یې تاند اوسه!

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواني

ستا د سرو سترګو لغزش دی هوسۍ سترګې

که شراب په سره پیاله کې احمر واوښت

پر رخسار باندې دې زانګي تورې څڼې

که د شپې په تور ظلمت کې سحر واوښت

دعشرت ښیښه شوه ماته دماغ سوزه

که دشوخ ساقي له لاسه ساغر واوښت

دا غیبي د زنې خال ته ورشیوه شوم

که د یار پر زنخدان مې نظر واوښت

وهم و خیال ګوره، فلك دی چې نخښږي

که مې روح هسې دمرګ پر خطر واوښت

زه خلیق پر هوس پوه د ځوانۍ نه شوم

چې قامت مې سهي راست پر کمر واوښت.

نهیلي

انصاف ګوره دقاموس په لمنلیك کې

موږکانو دی خوړلی هغه ټوك

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عدل ځومره چې یادېږي کتابو کې

هومره نه شته په نړۍ کې لکه نوك

شرعه دلته په محراب کې یاغي شوې

چې پر خوله دې هر سړی وهي په سوك

دې قضا ته چې لېوان پر ډېر پرېوزي

جلادان به خود پراته وي بغل څُوك

د قانون دفتر مو سوی سر تر پایه

زه خلیق ورمه ځنګله ته د زړه دوك.

کندهار

ماتې

د ماتو زړونو له روغتونه ځنې

یو زه مجنون ترېنه وتلی یمه

نورو د مینې معماوې حل کړې

خو زه مفتون ځنې وتلی یمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

☒☒☒☒

له دې سارا نه تښتېدلی نه یم

په سویو زړو کې سوی ځان لټوم

پر وچه ځمکه لامبوزن یمه زه

لالونه سره د بدخشان لټوم

☒☒☒☒

پر یوه ټکي چې تاوېږم هسې

خو ابتدا او انتها مې ورکه

هغه ذهني انځور ټاکلی دی ما

چې هر ګړی مې ترېنه کېږي کرکه

☒☒☒☒

ماته تلقین دمړومه راکوه

زه د خلقت یم ناارامه څپې

ستا د مرموزو ګوتو وینم اثر

ما به نابود کړي له دې ښاره څپې

☒☒☒☒

زه چې د صبر کړۍ ورمه پښو کې

د همنوا له خولې نه آه نه خېژي

دلته احساس دی په اوهامو کې پټ

خلیقه ځوړ د هر همراه نه خېژي.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګ

له انځور ګر نه شاعر وکړ تپوس:

ته انځورګر یې، ښه رنګ ستا په نظر

کوم هغه رنګ دی، په رنګونو کې

رنګین تر ټولو؟

انځور ګر وویله:

ګرانه! رنګونه ډېر دي

او په رنګونو کې(رنګ)

د بېرنګۍ دی رنګین.

/1379د روژې 27 نېټه، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سردار محمد شکیب

ملا سردار محمد شکیب د ښاغلي راز محمد زوی پر 1354 ل.کال د زابل ولایت د شاه جوی په سیمه کې زېږېدلی دی. دیني زده کړې یې د زابل ولایت او پاکستان په بېلابېلو مدرسو او جوماتونو کې تر سره کړې دي، تر دې مهاله یې ګڼ شعرونه لیکلي،شعر، "په ځانګړې توګه غزل"یې ډېر ظرافت او ځینې بیتونه یې په خپل سندریز تال کې زړه راکښونکی جوړښت لري.نوموړی هڅه کوي چې خپل احساسات او خیالونه په زغرده انځور کړي، خو بیا هم خپلو خبرو ته دومره ډېر استرونه نه وراغوندي چې فکري او هنري انډول یې خپل یووالی له لاسه ورکړي، شعري بیان یې له خپلې ټاکلې اډانې څخه بهر نه وځي، په شعر کې یې یوه مرموزه مستي په غورځنګو ده او ځینې ټکي به داسې هم په کې وي چې د پوهېدو لپاره یې باید له لږ څه سوچ او ژورتیاڅخه کار واخیستل شي، یا یې هم د ځینو شعرونو د انځورونو او لفظي جوړښتونو تسلسل یې په بشپړ ډول نه دی غزول شوی، چې په ازادو شعرونو کې یې ډېر تر سترګو کېږي.

خو تر هغه ځایه چې یې نوي شعرونه لولو، ښه بیان یې ددې څرګندوی دی چې ښه هنري ژبه لري، چې په راتلونکي کې به نوره هم ښکلې او زړه راښکونکې شي او دا کار ورسره په پرمختګ کې مرسته وکړي، د ځینو ازادو شعرونو وزن یې روان نه ښکاري، چې دا ستونزه یې په پخوانیو شعرونو کې ډېره تر سترګو کېږي او اوس یې دا ستونزه غوڅه کړې ده. ښاغلی شکیب دشعر تر څنګ نثرونه هم لیکي او ژباړه هم کوي. چې تر ډېره حده دیني او اسلامي موضوعګانې څېړي، کوم ځانګړی خپور شوی اثر نه لري. نوموړی د څه مودې لپاره د خلافت مجلې مسوول چلوونکی هم پاتې شوی او اوس هم په کندهار کې پر فرهنګي چارو بوخت دی.

زور

له بره راشي، د ګرېوان پر ښکلي چم پر پوزي

څو سترګې اوښکې مې له سترګو نه هر دم پرېوزي

د زړه پر تخت که مې زخمونه جوړوي رقیبان

د یقین توري مې پر زړه لکه مرهم پرېوزي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګلو څانګې به شي تاوې له سکروټو څنې

پر هره پاڼه به رحمت لکه شبنم پرېوزي

خومره ساده دي هغه خلك چې لا نور نه مني

ګنې د ستورو قافلې به پر عالم پرېوزي

د مظلوم اوښکې بې څه مه ګڼه، شکېبه ياره!

یووخت به دا هم پر کلنتېن لکه اتُم پرېوزي.

کندهار

پرونۍ وعدې

پرېږدئ چې وسوځم ،لوګی لوګی شم

پرېږدئ ستي ستي شم

زه د پتنګ په څېر لمبو ته دانګم

پرې چې لوزونه مو نیمګړي نه شي،

ها پرونۍ وعدې مو ماتې نه شي

زه چې ازل کې لا د مینې په ټالو زنګېدم

او هغه شپېبه

د لېونو زندان ته وهڅېدم،

نو څکه اوس هم ، دهغې مینې

تنکې خیالونه،

زما په رګونو کې غورځنګ کوي ،ټوپونه وهي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رانه غواړي چې لمبه لمبه شم،

زه يې هم سرو اورو ته ونڅېدم

و سرو سکروټو ته يې وغورځېدم

لا د همدې مينې په تور

ځان ته زندان او هتکړۍ لټوم،

چې زولانه شم او جنون غوره کړم

ددې زمان له نيرنګونو پردې پاتې شم؛

خو:

زه له قسمت سره پوخلا نه يمه

يا دا فلك راته اغزن خوبونه ويني

يا داسمان په ماڼيجن ذهن کې

د تش غرور خيالونه غورځي راته

يا يې په زړه کې پټ اورونه شنه دي؛

چې يې بخري زما تر خوا رااوري

راته په قهر قهر ګوري او رمزونه لري

خو زه،

له دغې مينې تېرېدلا ی نه شم

هغه وعدې هم ماتولای نه شم

زه د پتنګ په شان له شمعې بېلېدلای نه شم

پرېږدئ چې وسوځم،لوګی-لوګی شم.

\1379تله\16 ل. کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلی

دکلي چم کې یې ځوړ نه شته مساپر دی چېرته

رقیبان وایي پرې یې نه ږدئ هېڅ وبال نه لري

شپې د هجر یې اوږدې شوې خدایزده څه پرې وشول

د وصال تږي سره ځواب نه وي اوسوال نه لري

چې پرې رڼې شي د عمرونو خوبوړې سترګې

دغه منبر هغه اذان، هغه بلال نه لري

د زړه پر پاڼه یې لیکلی دی پیغام د مینې

د جانان نوم چې کله واخلي بیا زوال نه لري

خیر که نن نه وي سبا به یې د سوبې اورې

داسې یې مه ګڼه چې توره نه شته ډال نه لري

شکېبه! ستا غوندې به کله څوک پرې ورحمېږي

وایي یتیم دی، هېڅ تربور یې نه شته سیال نه لري.

ملنګه

د سعدالله سعید په قافیه

قاتل یې مه ګڼه چې زړه له دې ملنګه راوړې

د بنو غشي اوروي سوبې له جنګه راوړې

دعشق منصب یې دی خپل کړی پر دې لاره درومي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپېڅلې شمعې ته وزرونه له پتنګه راوړي

د یوې نرۍ رڼا په تمه سل مزلونه وهي
هغه زلمی له کوه طور نه شمعه څنګه راوړي

چې پرې را یادې شي د سرو وختونو سرې لښکرې
د رقیبانو ککرۍ به له سالنګه راوړي

د تېرې تورې هر ګوزار یې دی په ژوند منلی
نه چې ددوی غونډې خیالونه له پالنګه راوړي

د انقلاب د سیند څپو نه به ساحل ته رسي
دا لامبوزن د توپانو خوی له نهنګه راوړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سعدالله سعید

ښاغلی سعدالله سعید زابلی د الحاج ملاعبدالقیوم اخند زوی د 1358 ل کال په شاوخوا کې د زابل ولایت، شملزو ولسوالۍ د "کښته ژیخ" سیمې په "غبرګي" کلي کې زوکړی دی. خپلې لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې د جنوبي پښتونخوا د ضلع قلعه سیف الله مسلم باغ په مالګګۍ کمپ کې ترسره کړې دي، ددې ترڅنګ یې ځانګړې(دیني) زده کړې هم کړي او پر 1378ل کال د جلال اباد ښګار له ننګرهار عالي لېسې څخه فارغه شو او بیا دکانکور تر ازموینې وروسته د ننګرهار انستیتیوت منځني طب ته بریالی شو، چې اوس هم په دې پوهنځي کې خپلې لوړې زده کړې پرمخ بیایي. له پنځو کلونو راپه دېخوا شعرونه لیکي ددې ترڅنګ یې په نثر لیکلو کې هم ښه قلم چلولی دی.تر دې مهاله یې لاندېني اثار کښلي دي:

یوه شعر ټولګه.(ناچاپ)

دفولکلوریکو کیسو یوه ټولګه.(ناچاپ)

د لنډو کیسو یوه ټولګه.(ناچاپ)

د زابل ولایت د "ساوټ غره" په زرغونه لمن کې د تاندو شاعرانو دې مین لاروي(سعید) هم په خپل شاعرانه مزاج سره دفکر و خیال پانګه غوښنه او شتمنه ساتلې او د راتلونکي لپاره ډېره هیله ترې کېدی شي، دشعر څرنګوالي ته یې په پام سره دا ویلای شو چې سعید به د راتلونکي ښو شاعرانو په ډله کې هغه بېلګه وي چې د هنر ډېر مینان به یې د شعر په ورمو دخپل ذوق تنده ماته کړي.

که یې مطالعه او خپلې هنري تجربې نورې هم ډېرې کړې، نو دی به هم دهنر په ډګر کې خپل لوی ارمان ته ورسېږي.

شینکی چنار

تر شنه چنار لاندې په ترپ ناژُکې پښې ووهي

پر ګودر تاوې شي، راتاوې شي چمبې ووهي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تنکو ولیو چې ژی واخلي او کږه وږه شي

لکه هیلۍ د سیند په منځ کې ځپځپې ووهي

که مې په ورینه ټنډه ولمانځې سلام به وکړم

ما دې د شیخ په سپینو لاسو کې تسپې ووهي

تندی دې ولې وي مدام وما ته تروش نیولی؟

رقیب چې راشي ستا له څنګ سره ګونډې ووهي

ستا په کتو کې زړګی یخ شي اشنا دومره خوښ شم

لکه کوچۍ چې په سره دوبي کې شلومبې ووهي

سعیده! هر چا چې سوځلي، بې ازاره یو موږ

رب دې همداسې د هغوی پر کور لمبې ووهي.

تورخنجر

دا خو ګناه ده په تا څه شوی اثر جانانه

قبله دې چپه کړه ولاړ یې مخ پر لمر جانانه

صبر او زغم یې رانه وړي دې ارام نه راځي

دا ستا د مینې اثر زیات دی له منتر جانانه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېل ستا بچو زما بچو ته د بند ځلی جوړ کړ

پرون شمشاد ګیله کوله له خیبر جانانه

که ستا په خیال کې له ملنګه لاهم کم راځمه

ما ته خو ګران یې په ولاړ د زړه له سر جانانه

لاس ورکړه مړ به شي ظالمه څه کافر خو نه دی

سعید ته نښه بېلتانه کړ تور خنجر جانانه.

ګواښ

تندی دساقي تریو دی، چې وچاته کوي ګواښ

رقیب ته په غوسه دی که وما ته کوي ګواښ

دا چا به مقاومت وي د خمار وربانديې کړی

د مینې لېوني ګوره صهبا ته کوي ګواښ

ملګرو! لږ خبر خو زما هم واخلئ له یاره

دا ولې همېشه ما بېنوا ته کوي ګواښ؟

زړګیه! زه خوتل ورته په عجز کړمه سوال

رقیب خو زورور دی چې اشنا ته کوي ګواښ

بس مه پوښته سعیده! ددې خلکو زړونه کاڼي

ترس نه شته له ازاره بېګناه ته کوي ګواښ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنه چینه

سرونه اخلو په ورغوي ناوې چنګه راوړو

د خیال ګودر ته به بدرۍ، لاچي، لونګه راوړو

چې په کې وګوري د شپې سپوږمۍ تصویر دسینې

رڼه چینه د غرو له سره ړنګه بنګه راوړو

چې ښاپېرۍ مو درته سترې کړې خوله خوله شوې

بیا به دې هله موږ په تاب د رباب ترنګه راوړو

دا په جرګو مرکو نه شي په قیام به ورځو

دا سوبه خدای خبر ملګرو! بې له ننګه راوړو

دا د حسینو قاتلان موږه ښېلی نه شو

والله چې غچ یې هم له روس، هم له پیرنګه راوړو

د حریت ټیك پر تندي ږدو د پتمنې ناوې

سعیده! رنګ بې د سپوږمۍ له سپینه رنګه راوړو.

پیغام

دا مسولیت به وي د چا پر غاړه

چې مو ځواني شوه په دردو کې تېره

حق د ګیلې لري راتلونکی عصر

خو په موږ هم شوه په دردو کې تېره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید عبدالله سعیدي

سید عبدالله سعیدي پر 1312ل کال د کندهار درېیمې ناحیې د افغانپورو په کوڅه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په شالېمار(مشرقي) ښوونځي کې پیل کړې او له احمدشاه بابا لېسې څخه یې د دوولسم ټولګي بری لیك ترلاسه کړی دی. وروسته د لوړو زده کړو لپاره کابل ته لاړ او هلته یې د ادبیاتو پوهنځي په انګرېزي څانګه کې لوړې زده کړې وکړې، وروسته یې د کندهار په بېلابېلو ښوونځیو کې د انګرېزي، پښتو او دري ژبو د ادبیاتو پر تدریس پیل وکړ.

د ښوونځي له اووم ټولګي څخه یې له شعر و شاعرۍ سره مینه لرله، وخت پر وخت یې نثري لیکنې او شعرونه په خپرونو کې راخرګندېدل. په شعر کې یې د ټولنې او طبیعت ځینې داسې انځورګرۍ ترسترګو کېږي، چې زموږ د وګړو ذهني او رواني غوښتنې او هیلې خړوبوي او انځوروي، د لرغونو شاعرانو د ډېرې ژورې او هر اړخیزې مطالعې له کبله د هغوی له شعري ځواك څخه اغېزمن ښکاري، د شعر ترڅنګ یې د نورو خورو ورو مقالو شمېر هم ډېر دی، چې ځینې یې د هېواد په بېلا بېلو مهالنیو خپرونو کې خوندي دي.

نوموړي ښاغلي پر 1379ل کال د ورپېښې ناروغۍ له کبله له دې نړۍ څخه سترګې پټې کړې او پاتې ژوند یې موږ ته راوباښه.

دا هم دنوموړي ارواښاد یوه شعري بېلګه:

ګل

د عبدالقادرخان پر ځمکه

شګفته په باغ و راغ شول د بهار ګل

هم پر بام هم په کوڅه، هم پر دېوار ګل

نه یوازې ګل د ګلو بوټې ونیو

بادام ګل، شفتالوګل، ونیو انار ګل

هر اشیا د ځمکې ګل، پروردګار کړ)1(

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمادات ګل، نباتات ګل،ګُل ابشار ګل

کاڼي بوټي خاورو خس په ګلو پټ شول

دهمه واړو عيبونو شو ستار ګل

چې د سترګو نظر لګي واړه ګل دی

وړاندې ګل دی،وروسته ګل يمين يسارګل

هيڅ يو ځای خالي له ګلو پاتې نه شو

په بازار ګل، پر سارا ګل، پر کوهسار ګل

که اسمان په شپه په ستورو ښايسته دی

لا ترې ځمکه ښايسته کړه په بهار ګل

عندليب ناري وهي چې سيل کاندي

بهار درومي رژيدون کا په وار وار ګل

لا تر کوره کور ديد پروت په ګور کې ښه دی

چې به نه ګوري سرِکال ددې ګلزار ګل

دبهار په سيل جونه زلمي کښېږدي

په وربل ګل، پر پټکي ګل، پر دستار ګل

د دلبر صورت تمام لکه ګل روغ دی

پښې يې ګل، لاسونه ګل ځېره رخسار ګل

مې ګلګون، ساغر ګلګون، ښيښه ګلګونه

ساقي ګل، حريفان ګل، ګل نګار ګل

دبهار په سيل وخوځه له کوره

دراتلو دې هر کور ډېر کا انتظار ګل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ګلونه بویوي احتیاط بویه

چې پر شونډو دې ونه کاندي پرهار ګل

چې د ګلو هار پر غاړه نازنین کا

پر سینه باندې یې ځرخي لکه خار ګل

خاص و عام یې بهره من په ننداره شول

منتونه پر هر چا باندې کړه بار ګل

چې د یار له وصله ښاد وي ګل به ګوري

د مهجورو به هرګز نه وي په کار ګل

چې بې یاره دبهار په سیل درومم

په خاطر باندې مې لګي لکه نار ګل

په هزار رنګه ګلونه شګفته شول

ښکاره نه شولو په ځېر زما د یار ګل

چې دا هسې یې په ډکه خوله خندا کړه

مګر نه و له خزانه خبردار ګل

په هوس، په خوشحالۍ یې اموخته وي

ګل پروره، مه کړه ژر له ژره خوار ګل

بلبل هېڅ نه و خبر دعشق له تاوه

په فریاد کړ، په نارو کړ په چغار ګل

چې د سرای په ځمکه وا دپسرلي شي

شرمنده کا د کشمیر د بل دیار ګل

دا رنګ ګل چې په سرِکال د غواص وا شول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دچا یاد نه شي پخوا هسې بسیار گل

چې ښکلي دخپل اشنا ورځنې مومي

ځکه یاد عبدالقادر کړ په تکرار گل

په بیاض کې مې دشعر ډول ډول

شگفته دي تردانښه هزار هزار گل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالاحمد محمدیار

ښاغلی عبدالاحمد محمدیار د ارواښاد محمد حسین زوی پر 1356ل کال د شنه ارغنداو په چارباغ سیمه کې زېږېدلی دی، یو کلن و چې د ګوزڼ(فلج) کرغېړنې ناروغۍ یې له سترګو څخه رڼا او له تنکیو پښو څخه د خوځښت زور واخیست.

محمدیار د ژوندانه تر دې شېبې پورې یوازې پر خپلو دوو ژمنو ملګرو(لکړو)د خپل ژوند درانه پېټي لېږدولي او له هغوی سره یې د تلپاتي یووالي ژمنه کړې ده.

څه له پاسه اووه کلنه شاعري یې دې حد ته رسولې ده، چې په کندهار ادبي ټولنه کې یې د ادبي بنډار ټول ملګري تر بلې میاشتنۍ مشاعرې پورې د شعر اورېدو ته په تمه وي. ځینې خواره واره نثرونه او شعرونه یې په طلوع افغان ورځپاڼې، خلافت، هیلې، ګندهارا، کندهار او نورو مجلو کې خپاره شوي دي.

د محمدیار د ذهن یوه برخه حماسې او یو ډول جوش ته ځانګړې شوې چې ځېره ژبه یې بیا ددې اغېز نور هم ډېروي، تغزل یې ښایسته او له بغاوت څخه ډك دی، هېڅوخت یې د خپل شعر(واعظ او زاهد) ته ددوستۍ لاس نه دی ورکړی، بلکې دی ورته هره شېبه ګواښېږي او نادودې یې په زغرده غندي.هېڅوخت له ژونده نهیلی شوی نه دی، هغه د صبر لوی غر دی چې یوازې دیوې ورکې رڼا په تمه شپې سبا کوي او هر څه زغمي. کله چې قلم اوچتوي نو د الهام په مست سمندرکې ډوبېږي او خیال یې دومره اوچت الوت کوي چې"د اسمان لور"(سپوږمۍ) یې پر لمن باندې را رغړي

غزل

هر یاد دې په لاسو د غزلونو شي رااوړد

غزل له ځوانو ځوانو الهامونو شي رااوړد

راتشه مې لمن له تشو تشو ثوابوشي

دروند پېټی پر اوږو د ګناهونو شي رااوړد

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملگري مې شي لمر، د ورځې ټوله خرابات

د شپې هم د سپوږمۍ په تنابونو شي رااوږد

دعاوې د روغتیا به راته نه کوئ خواخوږو!

یو کیف جهان جهان مې له دردونو شي رااوږد

توبه به راته نه وایې ډېر ډېر د توبې زویه

قسم که لږ تاثیر دې له وعظونو شي رااوږد.

غرونه مانا

سترګې چې کږې په ادا واړوي

درد باندې د زړونو دنیا واړوي

بویه چې اسمان به یې راځي پښو ته

روس چې تر امو په ځغستا واړوي

وزانګې راوزانګې نشه نشه

وار چې دخمار پر سوما واړوي

څومره ورته ګرانه پښتونواله ده

مخ باندې پلو له حیا واړوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا څومره درنه شي پښتنه پېغله

ننګ ټپه ټپه پر غزا واړوي

ته وا کوم غازي د سوبې وياړ ګټي

شور چې د بنګړو پر شرنګا واړوي

دا د ګل د راز لو مفسره ده

اوس به درته غرونه مانا واړوي.

1378/3/1ل. کال، کندهار

پښتانه ستوري

سر په خندا دي، پر اسمان د ګرېوانه دي ستوري

بيا دې پاشلي پر لمن، دانه دانه دي ستوري

شوخې! تر پښو يې لاندې نه کړې، لږ په پام خوځېږه

تنکي زلمي دي، ښايسته دي، نازدانه دي ستوري

سپوږمۍ رڼا په غېږو غېږو ده راوړې کور ته

ځکه چې نن يې په کاله کې مېلمانه دي ستوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سره شفق خوني منګولو کې خواشيني نه دي

لاهم ځلېږي، مېړني دي، پښتانه دي ستوري

د شپې اوښان يې مهار کړي، لېږدېدلي کاروان

ځي د سبا تر کېږدۍ پورې، اوښبانه دي ستوري

سپين سپين غمي دې دي، ټومبلي د ښکلا پرښتې!

څه پر لېمو، څه پر باړخو، څه پر بانړه دي ستوري

محمديار د خيال پالنګ کې اوچت ځای ورکوم

وړ د درنښت او د عزت دي، ډېر درانه دي ستوري.

لاس

په غاړه کې چې مسته جوړه لاس راواچوي

و زړه ته مې دميني پوخ اساس راواچوي

رخصت چې ځنې غواړم زړه نا زړه اجازه راکړي

له سترګو نه د اوښکو روڼ الماس راواچوي

شهلا ملالو سترګو نه يې اوري الهامونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

میوند میوند ټپي مې پر احساس راواچوي

گاونډ کې مې مېشت شوی یو بدشکله تور شیطان دی

په کار کې مې د عشق شك و وسواس راواچوي

زه ناست ورته په ونه کې د خیال یم ښکلې کښېته

د وصل بلنلیك به هلته پاس راواچوي.

1378/3/10ل. کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالجبار ترنگ

ځوان شاعر او لیکوال عبدالجبار ترنگ د ښاغلي عبدالاحد ترابي زوی پر 1360ل.کال په کندهار ښارکې زېږېدلی دی. پلرنی ټاټوبی یې ارزگان ولایت دی او له ډېرې مودې راپه دېخوا په کندهار کې استوگن دي. لومړنۍ زده کړې یې په البېروني لېسه کې پیل کړي، چې اوس هم د همدې ښوونځي د دوولسم ټولگي زده کوونکی دی، دوه درې کاله کېږي چې د ترنگ شعرونه په ځینو هېوادنیو او بهرنیو خپرونو کې تر سترگو کېږي، ددې تر څنگ ځینې لنډ هنري نثرونه یې هم کښلي، چې په هنري لحاظ ډېر اوچت او پاموړ دي.

ترنگ ایله په دې وروستیو کې وغوړېد او خدای شته ډېر ملگري ورته هیله من شول، وړاندې یې هم هغه د چا خبره(توري پېیل) او په ځینو خپرونو کې به راښکاره کېده، خو وروسته چې یې غوره شعري بېلگې ولوستې او د اوچتو شاعرانو تجربې یې وکتلې، نو تر ډېره وخته تم شو او څه موده غلی کېناست، چې ټول ملگري یې ځان ته هېښ کړل. اوس ډېر لولي، اوري خو لږ لیکي. په لږو بیتونو او لنډو قافیو کې ډېر هنري شته ځایوي،خو که یوازې د قافیه وال لمن یې ټینگه ونیوله او په دې فورم کې پر مخ لاړ غوره به وي، نوموړی دخپل ویښ ذهن او شعور په ملتیا د هرې لیکنې هنري او ادبي جاج اخلي او ټول شته یې ارزوي. له خپل هېواد او هېوادوالو سره ډېره مینه لري، د ملگرو تر منځ به یې په ځینو ناستو کې دهېواد پر روانو پېښو او چارو خبرې اترې کولې، کله چې یوه موضوع ورته ارزښتمنه وبرېښي نو تر ډېره وخته یې څاري او سم و نا سم اړخونه یې ځان ته معلوموي، په اصطلاح د کنجکاوۍ حس یې پیاوړی دی. کېدی شي د خپل پلټونکي ذهن په ملتیا ډېرې بریاوې ترلاسه کړي او د زمان هغو غوښتنو او پوښتنو ته ځواب ووایي چې گڼ شمېر خلك په کې پاتې راغلي دي.

جادو

د باړخو د اوښکو ځل یې جادو گر دی

ته وا ستورې پر شفق باندې را بر دی

د څو حسنو لارویان به شاید ډېر وي

زما یو(اشنا) د مینې پیغمبر دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته لمر به شي هر سیوری راوژلای

خو د جنګ سیوری والله پرې زورور دی

دا دسپینو خلکو لاس دی چې دوی چوپ دي

نه بلا ده، نه پېری دی، نه اثر دی

دا غزل پښتون غزل دی جباریه!

تر هغو چې(دُراني)،(ستوری) او لمر دی.

رازونه

ټول رازونه نن د ستورو درته وایم

زه یې نه، ګوره! په نورو درته وایم

پردي قول یاره! ژوند غوندې ولاړ یم

چې منې په هغو تورو درته وایم

د شیښو مخونه تور دي، خېرې تورې

دا زموږ حالت چوپ، ورو ورو درته وایم

د ځوانۍ د کیف مریده اشنا ګوره

د ښکلا د نوم په تورو درته وایم

تر زړګي وي لاهم تېرې ځینې ښکلې

له خبرو په زړه پورو درته وایم.

1379ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېر شوی توری

دا یو زړه چې رانه دلته اشنا! هېر دی

د هغوی دکاڼو شمېر مې هم بیا هېر دی

د جانان د پلونو خاورې چې شنم

دې کوڅه کې مې یو (توری) بېګا هېر دی

بس له دغو سپینو خلکو دومره واورئ

چې یې ذکر لا د لمر او سبا هېر دی

د شیطان قدم پر زړه تقدیر رد کړی

چې دا ولې ترې زړګی داسیا هېر دی

سپینې اوښکې اوسلګۍ، زارۍ، خبرې

ته وا ناز غوندې منتر ترې رښتیا هېر دی.

1379ل کال، کندهار

ستوري

د حسن پرمدار وي دوه خشنګ ستوري

اوسېږي دواړه یاره! ښنګ پر ښنګ ستوري

عشقونه چې نغمې شي او شرنګېږي پرې

دا ځو شي له دې ستورو هماهنګ ستوري

د زړه د شپې سباوي په راتګ ته وا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوی مړي چې لږ پورته شي په درنګ ستوري

دا شپه چې شمعې غواړي او مفلسه ده

بايللي بې وي خدايه! بيا خپل دنګ ستوري

را اوري سر ته ناست"درويش" اسمان څخه

بېشمېره(په لمن کې) با اهنګ (ستوري)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالقدیم پتیال

ځوان شاعر عبدالقدیم پتیال د حاجي سردار محمد الکوزي زوی پر 1361ل.کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زېږېدلی دی، د ځینو ستونزو له کبله یې زده کړې نیمګړې پاتې شوې او د ژوند کړاوونو ته یې اوږه ورکړه، چې اوس هم د لوحه لیکنې دکان لري. د لیکګرۍ هنر ترڅنګ لیکوالي هم کوي، چې پر دواړو یې لاس بر دی او ښګګه پیاوړی او بریمن مټ لري، که څه هم ډېرتنکی دی، ښه استعداد او تاند ذهن یې دا په ډاګه کوي چې پتیال به په نږدې وخت کې د ښایسته کندهار پر هسك باندې د یو ځلاند ستوري په څېر وځلېږي او ډېرې سترګې به وبرېښوي.

څه له پاسه درې کاله وړاندې چې د ځینو په وینا لا یې د شعر پر ځمکه خاپوړې کولې، په یوه ادبي غونډه کې یې ځینوشعرونو یو شمېر مینه وال رامات کړل، وروسته چې له نورو ادبي ملګرو سره اشنا شو او نوې کتابونه یې ولوستل نو په لنډه موده کې یې شعر د مستۍ په هغه ځُم کې رنګ شو، چې "جهاني" یې جهاني کړی او ډېر زړونه یې تسخیر کړي دي.

تر څه مودې وروسته یې دځینو سر لارو شاعرانو له اغېزو څخه هم د وتلو هڅګګه پیل کړه او تر یوه حده یې خپله لار په نښه کړه، اوس که یې څوك شعر لولي پرته له دې چې نوم یې واخلي نو شعریې پېژندل کېږي.

شعر یې په یوه ځانګړې مستۍ او شور کې ډوب دی. لنډې کیسې هم لیکي، چې یوه ټولګه ترې جوړېږي، کره کتنه هم کوي چې ښه په نره په کې پر مخ روان دی، ځینې فني نیمګړتیاوې به لري خو دا به وخت ته ګورو چې دی ترې څه مومي، نوروته څه وربه برخه کوي او وخت ورسره څه کوي.

د سترګو مسجد

یو مست کافر احساس مې پر ثواب تاو او راتاو شي

له خروشه نا ارام شي، پر ګرداب تاو او راتاو شي

د مینې له چینې نه د وفا کټوري ډك کړي

د نور له مستو وړانګو بیا بېتاب تاو او راتاو شي

د اوښکو له محله مرغلینې پېغلې ورکې

د خیال نیلی یې اوس خو پر پنجاب تاو او راتاو شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانكار او يار ساقي مو د زاهد خلوت راګړوب کړ

واى ګونډي چې دا شېخ مو پر شراب تاو او راتاوشي

الهام ته د غزل مې حريفان بې ګټې ګواښ کړي

يو بيت به يې د دوى پر درست کتاب تا او راتاوشي.

/1379زمرى/26ل. کال _ کندهار

د غچ ژبه

د الهام شېخ، د مست غزل پر لوړ منبر غړېږي

خو د شپو شپول ورته تر مخ او تر اوتر غړېږي

د غه باټك د(زمري زوى)د(خره) له ترپه ژېړ شو

خو په خبرو کې هر چاته يو لښکر غړېږي

ستا د جام تور ځنګل کې ښکار شوه زما د شونډو هوسۍ

نو د غچ ژبه به ساقي اوس سر پر سر غړېږي

دا د(طور) لور ده، پردى ځوانه! بد ور ونه ګورې

که څه ددې ښامار ته، ستا ښامار منتر غړېږي

خير که د مرګ ګرېوان کې ښخې شوې دژوند سرې اوښکې

خو دلېمو پر رانه عرش به په محشر غړېږي.

/1379لمريز، دويمه ناحيه، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپېره ژبه

دمستۍ يو مست سپتار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

داحساس دسپېدو څار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

دتقوا دپښو له ترپه زما دزړه هر غوړ کوڼ شوی

د پايزېب خوږ شرنګهار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

دسپېرې ژبې پر ځمکه د شرابو اتڼ سوړ شو

نو خود زوړ يار مست خمار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

زما د ښکلي د کور وره کې ځړول چې مې خيالونه

هغه ځای او هغه دار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

د لېمو د اسمان لمر کې د بڼو شپې شوې سرکشې

اوس د يار يو روڼ ديدار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

دا غزل مې شپځه شوی چې ميدان ورته خالي دى

ها(ښاغلی ګناهکار) مې رانه ورك دى، وي به چېرې.

/1379وږی/2 ، کندهار

د احساس سرخانه

راځه ماتې دې توبې کړه، د شراب په جم شريکه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیالونو ایمان راوړه، پر سرکښ صنم شریکه

د احساس په سرخانه کې د غیرت چرسان تیار کړه

پر چیلم بیا شونډې کېږده، کش کړه درونډ خوږ دم شریکه

د مستۍ احد کې خرپ خروپ د مچکو تورې اورې

موږ په دې غزا بېلېږو، له یو تور تورتم شریکه

شېخه موږ خو ښکلي تل په غېږ کې ټینګې دي نیولي

راشه ته هم پر یو چټې ځان کړه سریښ هر دم شریکه

د لېمو جام مو نن ګرو دی، په کعبه کې مو مستي ده

نړوو په نظرونو د رقیب حرم شریکه

د"غزل"په (ښکارپورۍ) کې سندریزې ببباکۍ دي

راتویېږي مست خیالونه تر(پایلوچ) قلم شریکه.

/1379غویی/12 ل.کال_کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالقیوم مینه وال

ښاغلی عبدالقیوم مینه وال د حاجي عبدالرحیم زوی پر 1348 ل-کال د کندهار میوند ولسوالۍ د پاشمول په وزیرانو سیمه کې زېږېدلی دی. خورې ورې دیني زده کړې یې کړې، نوموړي هم د کډوالۍ او جلاوطنۍ ترخې ورځې تېرې کړې او پر دې ستونزو سربېره یې له شعر و شاعرۍ سره خپله مینه پاللې ده. کله چې د کندهار ادبي ټولنې مشري ورتر غاړې شوه نو ددې ټولنې د غونډو جوړولو او سمبالولو چارې یې په مینه پر مخ بېولې، د همدې هڅو په لړ کې یې له ډېرو سیمو څخه ځوان شاعران او لیکوال سره راغونډ کړل او سره معرفي کړل.

مینه وال صیب د پخو شاعرانو له تجربو څخه هم ګټه اخیسې او خپله هم هڅه کوي چې په شعر کې یې اخلاقي معیاورنه ، ټولنیز او اسلامي ارزښتونه خوندي وساتل شي. شعرونه یې تر یوې ټولګې ډېر دي کوم خپور شوی مستقل اثر نه لري. د ډېرې اوسپلې خاوند دی، که په فرهنګي او ادبي ډګر کې یې خپله هڅه او مینه په عملي توګه ګړندۍ کړې نو پایله به یې ډېره ګټوره وخېژي، هیله ده د مینه وال صیب مینه یوازې په شعر کې رامحدوده نه شي او په نثر کې هم خپله قلم وچلوي، ځکه ځینې نثري ټوټې یې ښې وې. ورځنیو ستونزو په کراره نه دی پرې ایښی، کله په کابل کې وي، کله په خپل کلي کې او کله هم په کندهار اطلاعاتواو کلتور ریاست کې، د خورو ورو شاعراوانو په راټولونه او یو له بل سره په معرفي کولو کې ډېره خواري ګالي. خو په دې کار کې د یو منظم پلان د نشت له کبله کوم پاموړ پرمختګ نه ترسترګو کېږي، له دې کبله د ډېرو سیمه ییزو ځوانو شاعرانو استعدادونه هماغسې پاتې دي او تر دې مهاله یې فرهنګي اړیکي کمزوري دي.

نو هیله ده چې د مینه وال صیب په مینه و هاند د کندهار مېشتو ځوانو شاعرانو اړیکي ټینګ شي او دا ځوان استعدادونه وغوړېږي.

دا هم د مینه وال صیب د زړه اواز چې د شعر په ژبه انځور شوی دی:

د ښکلا پېغله

د ښکلا پېغله مو له کلي نه بدرنګه وځي

په وینو سره لکه سور ګل غوندې همرنګه وځي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په موسکه خوله يې د سکوت دېوانو سوك وهلی

لکه پردېس له خپور پالنګه مو ملنګه وځي

د ناز پري يې دسره کلي سرو لېوانو يووړه

د وير په چم کې د ناسيال ټپوس له جنګه وځي

د څو دېوانو تور مخونه يې په خوب ليدلي

د خوب له حوله چې تورسر له "دهمزنګه" وځي

ويبلو پښو ته يې وزري د غزلو ږدمه

چا وې له کلي نه مو لاړه، له فرهنګه وځي.

خبر د پوهې او تدبير ده

زه يې له ياده لکه مړی د پرون ووتم

چې له کاروانه د ژونديو په ژوندون ووتم

دوی په موسکا موسکا يو بل ته سترګکونه وهل

زه په نيمګړي عشق د ميو له وېشتون ووتم

دا چې ما ويشتی د نن فکر د پرون په کاڼو

ځکه تش لاس نن له ډك ښار د تمدون ووتم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړم چې د عقل پر منبر تل لېونۍ خبرې

ګوره انجام کې هم له پوهې، هم جنون ووتم

چا دزهرې، چا دمريخ پر کنارو ودانګل

زه دخپل ځان په غم اخته يم، له سمون ووتم

نور به لا څو سرونه نذر دې جونګړې ته ورکم

چې نه ماڼۍ شوه، نه جونګړه ترې يو شپون ووتم

خبر دپوهې او تدبير ده، څه بې ننګ خو نه يم

دا چې له دې رنګين جهانه خړ پښتون ووتم.

خپلواک

موږ خو د چا د قامت سيوري نه يو

چې ترقامته يې مهمل پاتې شو

نه هم له چانه د سوال هيله کوو

چې ترې پر لاره لکه پل پاتې شو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ وجود هم ځان له سیورى لري

موږ په قامت به خپل افضل پاتې شو

زموږ قدم هم ځان له پل زېږوي

موږ به په یون سره مشعل پاتې شو

موږ خو د چا دښکلا وړي نه یو

نه به د چا د ښکلاغل پاتې شو

موږ د ښکلا له کلي دلته راغلو

موږ به تیارو ته تل اجل پاتې شو.

کندهار

د زړه هنداره

والله چې بیا مې نن له سترګو نه پرې توی شوې اوښکې

چې د پیمخو مې لاسو کې مات بنګړي ولیدل

خدای␦شته د کوم شهید په وینو یې وو سره لاسونه

پر ګودر پاتې مې په وینو سره منګي ولیدل

د زړه هنداره چې په کاڼو د نفرت ماتوي

په دغه ښار کې مې همداسې لېوني ولیدل

و بې شعوره، خو زموږ د باشعورو په ویر

لانده په اوښکو مې د ګل سره اننګي ولیدل

یوه وزرمات بلبل سحر هم راته داسې ویل

څو وزرماتي مې همداسې بېګاني ولیدل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهید-شهید ښکاري ملګرو! مینه وال د الفت

څو ښېنوا مې ترېنه پاتې اسویلي ولیدل.

عبدالله هنرمل

ښاغلی عبدالله هنرمل پر 1356 لمریز کال د محمد کریم په کاله کې وزېږېد، خپلې لومړنۍ زده کړې یې همدلته په کندهار کې بشپړې کړې، وروسته یې په ځینو جوماتونو او دیني مدرسو کې هم زده کړې وکړې، خو په هېواد کې دناسمو حالاتو او دخپلې کورنۍ د اقتصادي ستونزو له کبله ونه توانېد چې خپلې زده کړې بشپړې کړي.

څه له پاسه لس کاله کېږي چې شاعري کوي چې ولسي رنګ یې په شعر کې جوت دی، همدا راز دده په شاعرۍ کې د ولس د زړه هغه اواز هم رااخیستل شوی چې تر ډېره وخته ددې ځورېدلي او کړېدلي ملت په ګوګل او خوله کې بند پاتې و. دوه دري کاله وړاندې به یې کله کله په طلوع افغان ورځپاڼه کې شعرونه خپرېدل، خو کله چې یې په کورنۍ کې د هنرچاپېریال نور هم تنګ کړای شو، نو ښاغلی هنرمل یې (په شعوري ډول) دې ته اړویست چې له کتاب او قلم څخه فاصله واخلي، لیکوالي پرېږدي او یوازې د روزګار درنو بارونوته ملا وتړي. له بده مرغه تر اوسه پورې یې نه بله لیکنه وکړه او نه هم شعر ولیکه. سربېره پر دې ډېر مینه وال او هنر ته لېوال ذوقونه یې په خپلو ګوتو کښل شویو انځورونو او لیکګرۍ ته رامات کړي وو. له نېکه مرغه اوس هم دا هنر پرمخ بیایي، که په دې برخه کې یې درپاضت او مینې لمن پرېښوده نو دا هنرونه به یې هم له لاسه ووځي.

د نوموړي د نویو شعري بېلګو د نه لوستو له کبله یې پر پخوانیو هغو هم چې د شاعر لومړنۍ تجربې دي څه ویل غوره نه بولو.

وریت خمار

لامبي لا اسمان په وینو، ماتې ارادې نه دي

وتي د وختونو له سینو نه هم کینې نه دي

هوښ کوه! یوبل مین پرون هم په کې ډوب شولو

مه درومه زړګیه! دا کوڅې هغه کوڅې نه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته مینه نه شته، ورته غټ په سترګو مه ګوره

دا انګړ پردی دی، دغه سترګې د لیلې نه دي

ستوغه پردېسي ده، څوك دې حال راڅخه نه پوښتي

کلوپ د زړو هوجرې دي، د چا خلاصې دروازې نه دي

ته که ځنې لاړې، ښکلې هم ورځنې تللې دي

کلي کې لا مړې دخپلمنځي جګړو لمبې نه دي

وریت خمار دې ځار شم، زما سترګې يې شاهدې دي

تا شوګیرې کړي، څوك دې نه وايي چې شپې نه دي

نورڅه که مې نه شته خو يو ته راځنې مه درومه

ما پر زړه راوړي دلته بل چا ته اسرې نه دي.

سور غمی

زموږ نه یو قوي ښامار بری وړی

تخت نه یې د زړونو سور غمی وړی

اوس به موږ د زړه په بڼ کې څه کړو؟

چا رانه ګلونه چا سپرلی وړی

تېره مو روژه شوه لا اختر نه دی

لاس نه د هلال یې سپین وښی وړی

شته خو پر خپل ځای دی خڼګې ولولو

زموږ د خدای له نومیې غړوندی وړی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه شته چې په لوړ غړ لیلا ووایي

وخت رانه دکلی لېونی وړی.

خمار دې یم

سترګو کې مې ونغاړه، خمار دې یم

زړه ته درنږدې به شم، پرهار دې یم

ښکلی یې په ناز باندې لوی شوی یې

ورك به شې، پر بله مه ځه لار دې یم

ته لکه تېپه هسې شیرینه یې

راشه چې دې ولولمه، زار دې یم

شوني نه دي بیا چې دې سپرلي ګورم

سر کې مې ګل وتومبه، دستار دې یم

خدایج درته پېیلی د غزل په تار

غاړه کې مې وزنګوه، هار دې یم

تاو مې کړه له غاړې نه لاسونه خپل

هسې څه پـــــــــــروا ده، ګرانـــــې یـــــــــــار دې یم.

عبدالواسع هڅیال

عبدالواسع هڅیال د رحمت الله "چې خلك یې داغاجان په نامه هم پېژني" زوی پر 1356لمریز کال د کندهارښار په پنځمه ناحیه کې زېږېدلی دی، په البېروني لېسه کې یې خپلې لومړنۍ زده کړې تر اتم ټولګي پورې ورسولې، ورسره دیني زده کړه یې هم څه نا څه کړې ده، کله به چې له کابل یا پېښوره یوه نیمه نوې خپرونه کندهار ته رارسېدله او ټولو ملګرو به هڅه کوله چې لومړی یې وګوري، نو مازیګر به ورسره د هڅیال ضرور ناندرۍ وه او په

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي هڅه کې به و چې د يوې شپې لپاره يې ورځخه تر لاسه کړي. نومړی اوس د کندهار مجلې د ليکنې هيت غړی دی او ددې مجلې هنري برخه چلوي.

هڅيال هم د ډېرو نورو شاعرانو په څېر د شعارونو له اغزنې دښتې څخه رااوښتی او د هنري شعر شنه بڼ ته يې ځان ورلنډ کړی دی، که يې لومړني شعرونه له اوسنيو هغو سره پرتله کړو ډېر بدلون په کې ترسترګو کېږي، د پخوانيو شعرونو ډېره برخه يې هغه شعاري ډوله خبرې دي چې ځينو ورته د حماسې استر ورکړی او ددې ډول خبرو ناظم ته يې شاعر ويلی دی، د همدې مطالعې او ادبي ناستو ولاړو برکت و چې شاعرانه مزاج يې لا هنري او غزليز شو، که يې د همدې هنري او غزليزې شاعرۍ لار پرې نه ښوده نو تر څه زيار وروسته به ډېر ترې ذوقونه د خپل شعر پر چينې خړوب کړي.

ملنګې سترګې

زړه مې داستا غمونه ټول ونيسي

لکه سپوږمۍ چې ځان ته شپول ونيسي

واړه د بم لوګي کړي پاڼې پاڼې

څوک به مو پاڼې د غاټول ونيسي

څنګه لوګی شوه ړنګه بنګه ځواني

څوک اوس رباب او ښکلی ډول ونيسي

پېغله ملاله مو پرديو يووړه

څوک به د غاړې رنګين پسول ونيسي

نه شته په ټوله ميکده کې يو جام

تا ته به څوک خالي کنډول ونيسي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې چېرته کېنم له پیمخو سره

سترګې ملنګې شي کچکول ونیسي.

سیوری

ګران ملګري محمدیارته!

سیوری مې تا ته پر لو لار ولاړ دی

لکه یتیم ماشوم بې پلار ولاړ دی

هغه د ښکلي کابل ښکلی مې اوس

د بل مزدورهسې ناچار ولاړ دی

تش د یوې ګولې مړی لپاره

له کوره ورك دی خواروزار ولاړ دی

بس تېول وګړي مو له ژونده سترې

سرِ وچکالي ده کاروبار ولاړ دی

تل د رنګینې ګناه هڅې کوي

دا خو"ښاغلی ګناهکار"ولاړ دی

هغه دی ښکلو ته اوس لاس اچوي

پاس پر ګودر"محمدیار" ولاړ دی

د اناالحق اناالحق چغې وهي

روح مې منصور پر سر د دار ولاړ دی

د میخانې باداره هېر یې نه کړې

هڅیال له وخته انتظار ولاړ دی.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1379/6/14ل

کندهار

تور مرگونه

د ژوند په کرونده کې مو کرلي تور مرگونه

هرخوا مو و درشل ته دي راغلي تور مرگونه

ښبتن مو په برخليك کې د تور مرگ لاسليك راكړی

نو ځکه راته گران او هم ښاغلي تور مرگونه

د ژوند پر اننگو مې د ماتم سېلۍ مېلمه شوې

اشنا! زه مېلمه پال يم، ما پاللي تور مرگونه

يو ځلې كه مو بيا د ژوندون فصل رازرغون شي

نو خدايږو له دې ځايه ترهېدلي تورمرگونه

منزل ته رسېدای نه شو قدم قدم مو مرگ دی

هڅياله! موږ له وخته دي گاللي تور مرگونه.

1379/2/29ل كال، كندهار

سرونه

چېرې پيدا شول، چېرې لوی شول دا بدرنگ سرونه

د حق نظام دی، پيدا كېږي رنگ په رنگ سرونه

چې خپل كلتور او فرهنگ پرېږدي كړې پردوته مخه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غورځي د بل ډول او اتڼ ته بې فرهنګ سرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالولي زاهد

ښاغلی عبدالولي زاهد د حاجي عبدالمجیدخان زوی پر1357ل کال د زابل ولایت د کلات ښار په "لککو" کلي کې زوکړی دی، دیني زده کړې یې کړي او له درېیو کلونو را په دېخوا شعرونه لیکي، نوموړی اوس هم په زابل کې استوګن دی، د هنري ښایست تر څنګ یې په شعر کې د حماسې یو څرك هم جوت دی، خو دا حماسه هغه شعاري ډوله خبرې نه دي چې کله کله د ځینو سیاسي اونظامي مقصدونو لپاره کارول کېږي، بلکې دا افاقي حماسه د هغه خپله ذاتي او فطري ځانګړنه ده، چې د ډېرو خپلواکۍ مینو افغانانو په ختّه کې اخښل شوې ده. نوموړي هنریت او شعریت ته په درنه سترګه کتلي او هڅه یې کړې چې پوره خیال یې وساتي.

څرنګه چې په دې وروستیو څو کلونو کې په زابل ولایت کې د شعر

چرګۍ توده شوې او په بېساري ډول په کې ژبور او سترګور شاعران او قلموال په کې راټوکېدلي دي، نو په دوی کې ځیني داسې څېرې هم شته چې د اوسمهالي شعري بهیر یوه رنګینه برخه جوړوي، زاهد به هم دخپلو او ادبي بنډارونو له یارانو څخه رنګ واخلي او د شعر وړانګې به یې نور هم په ذهن او خیال کې غزونې وکړي. که خپله جهان بیني(نړۍ لید) یې له خپلو ادبي او هنري تجربو سره یو کړ، نو فکر به یې ژور او خیال به یې نور هم اوچت شي.

سپینه توره

د معرکې ډګر نن بیا د وینو رنګ واخیسته

چې مې فاتح اشنا نن بیا لاس کې خدنګ واخیسته

د ځناورو په لښکر کې لارې جوړې کړلې

نن چې په ننګ د افغانانو تورې شرنګ واخیسته

په سپینه توره یې کړل غوڅ څو فرعوني سرونه

له ډېره زوره یې نن بیا کهکشان زنګ واخیسته

چې ولولو یې بیا ویده احساسات وپارول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته په مینه د ادم مات رباب ترنګ واخیسته

بیا یې خوره کړه د ملالې ټپه هر مورچل کې
زاهده! ګوره هر تاریخ چې مو نن ننګ واخیسته.

ښکلی اظهار

توره شپه چې د نړۍ پر اسمان راشي
مقابل کې بیا سپېڅلی سهار غواړي

دا قانون دی په مضمون د عاشقۍ کې
زړه په څنګ کې نازولی نګار غواړي

چې له یار سره کلام د مینې پټ وي
خلك وايي چې دا ښکلی اظهار غواړي

چې دریاب کله په سترو څپو سرشي
اخر بېرته لکه مړی کرار غواړي

چې دعوه د اناالحق څوك په اعلان کړي
بیا یو تش د جرم پړی د دار غواړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوك چې درومي و منزل د خپل هدف ته

زاهد وايي دا رښتينی سالار غواړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالبصیر عبرت

ارواښاد عبدالبصیر عبرت پر 1352ل کال د زابل ولایت، ناوې والسوالۍ په بلبلي کلي کې زېږېدلی دی. له اره د وردګو ولایت د سیداباد ولسوالۍ اوسېدونکی دی، چې پلار او نیکونه یې ډېر کلونه پخوا زابل ولایت ته راکډه شوي او همله‌ته یې استوګنه غوره کړې ده.

په څوارلس کلنۍ کې یې د پاکستان په یوه دیني مدرسه کې خپلې لومړنۍ زده کړې پیل کړې او بیا یې د همدې هېواد د بېلابېلو سیمو په دیني مدرسو کې درسونه وویل.

تر څه مودې وروسته بېرته خپل هېواد ته راستون شو؛ یو کال یې تېر کړی نه و چې بېرته پاکستان ته لاړ او یو ځل بیا یې پر دیني زده کړو پیل وکړ، د یوه کال په بهیر کې یې قران کریم په بشپړ ډول حفظ کړ.

نوموړي په خپل ژوند کې ګڼې شمېر فرهنګي او ادبي کارونه ترسره کړي، د هرات او کندهار ولایتونو په اطلاعاتو او کلتور ریاستونو کې یې ډېره موده د یوه ژمن او هوډمن لیکوال او ادیپال په توګه دنده ترسره کړې ده.

نوموړي پر دې بوختتیاوو سربېره شاعري هم کوله چې د شعرونو ټولګه یې د ده تر شهادت وروسته د کندهار اطلاعاتو او کلتور ریاست له خوا پر 1378ل کال خپره شوه، په دې ټولګه کې د عبرت هغه شعرونه راغلي چې له 1370_1371ل کال راوروسته شعرونه راغلي دي. کېدی شي دا ټولګه بشپړه نه وي او ډېر نور شعرونه یې له چاپه پاتې وي، ددې ټولګې ډېر شعرونه حماسي او رزمي بڼه لري، ورسره ځینې داسې بېلګې هم لولو چې د هنریت له مخې ډېر لوړ او ارزښتمن دي.

د عبرت شاعري دده د عمر په پرتله ډېره اوچته ښکاري که چېرې ژوند ورسره وفا کړې وای نو عبرت به خپلې ټولنې ته داسې هنري بېلګې وړاندې کړې وای چې په ښو او معیاري بېلګو کې وشمېرل شي، له بده مرغه نوموړی پر 1376ل کال په بادغیس ولایت کې په شهادت ورسېد. او هنري ژوند یې هم نیمګړی شو.

ښکلا

ستا دښایست په بدرګه کې و یو لمر درسره

یوه سپوږمۍ وه بل د ستورو غټ لښکر درسره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا له راتلو سره د جهل تیارې شولې رڼا

چې د تیارو پر سینه ښخ شو ها خنجر درسره

رادې ورېې مورې ته د حیا له میو ډکې پیالې

چې د حیا او حلم کان و هغه غر درسره

دا واړه ښکلې صفتونه دي په تا کې نغښتې

جام د جمشېد، بوی د ختن، غږ د حیدر درسره

د حیرت گوتې ورته غاښ باندې عقلونه نیسي

چې حکما ورته حیران دي ها هنر درسره

ستا په دربار کې څو وگړو ښې تحفې وړاندې کړې

زما عبرت دي په تحفه کې وي دا سره درسره).1(

1373ل کال، زیارت

اوږد کاروان

زما له وچو شونډو هسې خندا تښتي

لکه غېږ نه د وربځ چې برېښنا تښتي

سربه ستا په پښو کې ټیټ نه کړم فلکه

د خودۍ له حماسو مې دنیا تښتي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای ناصحه! زما مينه پښتنه ده

پښتانه کله له جنګه په شا تښتي

چې زمری د محبت ور په کې پروت وي

له هغه زړه نه هوسۍ د تقوی تښتي

زما ژوبل احساس هسې دی ډارشوی

چې دعصر له دعا او دوا تښتي

دا د عمر اوږد کاروان دومره په منډه

ولې زغلي چېرته درومي، له چا تښتي؟

زه چې لږ ورته په ځير شم هسې ښکاري

چې هرچانه مرور دی تنها تښتي

د عبرت پر قسمت کوم تندر لوېدلی

چې له څنګ نه يې رقيب او اشنا تښتي.

لرغونی کاروان

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندي کندي کندهار مو راته قند شو

ژوبل ژوبل په زابل کې ژوبلول دي

د غيرت غزاوې وشوې په غزني کې

په وردګو کې وريت شوی وريتول دي

د غليم ټبر لوګی شو په لوګر کې

د پکتيا زلميان نن بيا په لوړ تکل دي

هر مکار تکه تکه شو پکتيکا کې

ننګيالي ورکوچېدلي په کابل دي

په هلمند کې هيله من زړونه نڅېږي

په روزګان کې ارزوګانې واړه حل دي

په فراه کې دفرحت وږمې چلېږي

د اغزيو دوران ټبر شو دري ګل دي

په نيمروز کې نيمه ورځ د دښمن ژوند و

په شنډنډ کې يې شنډ شوي شنډ مورچل دي

د خوښۍ هارونه راغللو هرات ته

چوپ په غور کې د بېغورو غورېدل دي

دا لرغونی کاروان درومي ټول جهان ته

که تاجك دي، که ازبك دي، که مغل دي

په غونډانو کې غنده غوندې خونسا شوې

بلبلي کې نغمې پيل د بلبل دي

په شمشاد کې دغه سپين بيرغ رپاند کړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی ښښتنه! د عبرت دغه غوښتل دي.

وځي

چې یې له ژوند نه جنازه دارمانونو وځي

له هغه زړه نه کاروانونه د اهونو وځي

چې د رودونو قافلې ور په کې شپې تېروي

خاموشې څرېکې له زخمي زخمي زخمونو وځي

چې په نغمه یې غرغرې ته لا نڅاوې کېږي

هغه کړنګا خو د سرو میو له جامونو وځي

سحره! تا به زموږ اسمان لره په زور راولي

د لوړ تکل زلمیان نن بیا له زندانونو وځي

ګوره قاتله! انتقام نه چې ببغمه نه شي

د کسات غشي لا اوس هم له دې قبرونو وځي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالحمید ارغنداوی

ښاغلی عبدالحیمدارغنداوی دلال محمدزوی پر 1321ل کال دکندهار ارغنداو ولسوالۍ په لوی تابین کلي کې زیږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په شاه اشرف ښوونځي کې پیل کړې او تر فراغت وروسته دکابل په ابن سینا منځني ښوونځي کې داخل او تر درېیو کلونو وروسته دکابل دارالمعلمین په لسم ټولګي کې شامل شو اوپر 1341ل کال یې د فراغت سند او بری لیك له ترلاسه کولو وروسته په کندهار دارالمعلمین او تجربوي ښوونځي کې د ښوونکي په توګه رسمي دندې پیل کړې، څه موده دارغنداو د غازي محمداکبرخان ښوونځي سرښوونکي او د محمدایوب خان منځني ښوونځي د ښوونکي د مرستیال په توګه هم پاتې شوی دی. پر 1358ل کال یې د ګڼو هېوادمینو افغانانو په څېر د مجبوریت له مخې پاکستان ته د هجرت لار خپله کړه، دکمونستي ځواك تر ماتې وروسته بېرته هېواد ته راستون شو او په کندهار کې یې استوګنه غوره کړه.

پر اوس مهال د طلوع افغان ورځپاڼې دادب او هنر مدیر په توګه دنده ترسره کوي.

نوموړی له ډېر پخوا نه له شعر سره مینه لرله، خو د هغه په وینا کله چې روسانو پر هېواد یرغل وکړ، نو شعر یې نور هم ځواکمن او په زور کې شو او له شعر او هنر سره یې مینه نوره هم اورنۍ شوه. شعر یې دحالاتو تابع دی، هر مهال یې دټولني انځورونه دهغې اوسېدونکو ته وړاندې کړې او هڅه شوې چې هنریت هم په کې اوچت وساتل شي

فنا

دا جهان به لا ودان وي موږ به نه یو

کور او کلی به بل شان وي موږ به نه یو

زمانه یوه شېبه تم کېدی نه شي

موږ نه پاتې څه ارمان وي موږ به نه یو

ښه خدمت له هر افغان سره ښه ښکاري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا په ژوند کې امتحان وي موږ به نه يو

که مو ځان وپېژاند هله به نېکمرغ شو

که نه سم کار به مو وران وي موږ به نه يو

ټوله درومي له جهانه په دې پوه شئ

هر عمل مو د ځان وي موږ به نه يو.

وران يې نه کړئ

دا وطن د زرو کان دی وران يې نه کړئ

د بلبل پاتې ارمان دی وران يې نه کړئ

د خوږمنو زړو احوال ته نظر وکړه

د افغان شوکت او شان دی وران يې نه کړئ

هر خونه چې نړېږي زړه درزېږي

دا تر ځان راباندې ګران دی وران يې نه کړئ

هر يو کاڼی يې سور لال د بدخشان دی

دا زما دين او ايمان دی وران يې نه کړئ

دلته ښخ دي زموږ د پلار نيکه هډونه

دا مکان دور دوران دی وران يې نه کړئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسکېرلی پسرلی

هسکېرلی پسرلی دی

بې ثمره نوبهار دی

نه سنبل شته نه بلبل شته

باغ او راغ هم خوار و زار دی

نه وربځ پر اسمان ښکاري

د هرچا تر سترګو خار دی

ځمکه خړه پړه اېسي

د ویرونو لوی انبار دی

سور ګلاب راټوکېدلی

خو د مرګ په انتظار دی

پر بلبلو جوړ ماتم دی

ققنس هم په چغهار دی.

د وحدت توره

زما د سرو شونډو موسکا خوښه ده

د لېونیو بیا ژړا خوښه ده

څوك په تورتم کې رڼایي لټوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چا د مینې مشغولا خوښه ده

د چا پر سرو شونډو موسکا نه ښکاري

دلته غمونه د بل چا خوښه ده

زه د نفاق له قیده و تښتېدم

نور مې تر دې توره بلا خوښه ده

راشئ راټول شو پر دې خپل نغري

د وحدت توره مې تر ملا خوښه ده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمجيد بابی

ښاغلی عبدالمجیدبابی د غلام حیدر خان بابي زوی پر1337ل.کال د کندهار ښار د باميزو په کوڅه کې د خپل نيکه ارواښاد عبدالله بابي په کور کې زوکړی دی، خپلې زده کړې يې په مشرقي او احمدشاه بابا ښوونځيو کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولې دي.

د دوو کلونو لپاره يې د ښوونکو روزنې لوړې موسسې د ټوليزو زده کړو په څانګه کې هم لوړې زده کړې وکړې.

د غويي تر خونړي کودتا وروسته يې د ژوند ټولې هيلې او کارونه نابشپړ پاتې شول، له زياتو کلونو راپه دېخوا شعرونه او نثرونه ليکي.

په شعر کې يې ملي مسايل اوټولنيزې غوښتنې رابرسېره کړي دي، په خپل ځيره ژبه او شاعرانه دريځ سره يې د زوررو پر وړاندې دقلم سنګر ټينګ ساتلی، پر ملي او هېوادنيو مسايلو يې ډېر څه ليکلي او اوس هم لګيا دی. بابی صيب د شهرت او نوم ترې نه دی او د يو شمېر نوم خوشوونکو په څېر هم نه دی چې د هرې ورځې په تېرېدو سره يې فکري او عقيده يي لوري بدلون ومومي، غوڅ دريځ لري او خپله هره خبره په زغرده کوي. ګڼ شمېر نا چاپ اثار ورته پراته دي په دې برخه کې يې ځينې پروژې هم تر کار لاندې دي. خدایدې هغه ورځ راولي چې نوموړی دغه اثار خپلې درنې او پتمنې ټولنې ته وړاندې کړي. نوموړی د جغرافيې او تاريخ څانګې لوستي، چې په دې برخه کې دډېرې مطالعې او تجربې خاوند دی. سر بېره پر دې د هېواد پر سياسي او ټولنيزو مسايلو يې هم ډېرې ليکنې کړي چې پاموړ او ارزښتمن دي. د بابي صيب ټولو ورونو او دکورنۍ نورو مشرانو ځانونه فرهنګي او ادبي خدمتونو ته وقف کړي او فرهنګياله او فرهنګپاله کورنۍ ده. د خپلې ملي ژبې د ودې او پرمختګ لپاره يې هڅې د قدر وړ دي.

شك

دا له شوق نه لمر ځرګند دی، که دشپې دروغجن سهار دی

دغه سپين باړخو شين شوی، که چاپېره ترې ښامار دی

دا ژوندون په کټ کټ خاندي، که مرګی رادرومي خوا ته

دامړه تن ته ساه ودېږي، که پر زړه دکاڼو وار دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داله تبې نه زګېروی دی او که ځوږ دانالحق دی

د غه لاندې لمر ته ځوړند او که لوی منصور په دار دی

دا دتورې شپې تور لاس دی، که پر شنه اسمان برېښنا ده

دغه سوی اور لړونی، که ځلانده ذوالفقار دی

دا مجنون ته ښه راغلاست دی، که ليلا ناړې پرې پاشي

دا دمينې مغزی هسك دی، که برې وړی اغيار دی

د اتدبير ناتوانه ښکارې او که عقل مرور دی

دا ازل د واك ځښتن دی، که له بل سره اختيار دی

دا مېړانه نذرانه وه، که خيرات دی دمېړانې

دغه سر دی غړغړه کې، که مست شوی يې دستار دی

د ابابې په خوب ويده دی، که له ويښو سره مل دی

دا خپل لوری ترپنه ورك دی، که دی ورکو کې ايسار دی.

نظر

ستا پښتون مخ د اغيارو نظر واخيست

دماښام غله له سهار ځخه لمر واخيست

د خوښۍ پر درشل وير ښه راغلاست وايي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړه برات ستا له روژې نه اختر واخیست

ماویل ستا پر ځیگر به سجده وکړم

خو ابلیس رانه دمینې منبر واخیست

چا ویل چې د مین تلوسه مړه ده

د ویلاړ قاصد مې بیا ستا خبر واخیست

دمزار خوا کې رڼا له ورایه ښکاري

شمعې پېټې داورونو په سر واخیست

دجنون پاچا ته ستورو پیغام راوړ

چې بدنام ژوند دې د مړینې استر واخیست

د بابي غزل دلمر په شونډو وګرځي

لمر له ده او ده لمر نه اثر واخیست.

/1376وږی/27

کندهار

هوډ

د دوزخ تر څنګ مېشت شوي ثوابونه

و نفلونو ته نڅا کړي ګناهونه

ماښام غواړي ورته سپین لمر سجده وکړي

دشپې کټ باندې ویده کړي اسمانونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رڼو ستورو کاروان په ولجه یوسي

پر لمنه دسپوږمۍ کېږدي داغونه

کهکشان ورته په سرو سترګو کاته کړي

دارغند په اوبومینځي وزرونه

ډاډ د سره شفق سینه کې منصور ستایي

زنګوي ددار په غېږ کې سنګسارونه

د برېښناغشو پر سد شپه لېونۍ کړه

دتکبیر کاڼي یې ځاري منزلونه

دښکلا پښتنه اوښکه به نرګس شي

که بابي کړه ورته پرخه سوغاتونه.

/1376تله/4

کندهار

تارونه

راشه غاړه وګوره، ګرالبي تش تارونه شول

غږ د اناالحق راته پړي او دارونه شول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستړې د مجنون سترګې، مينه د ليلا ګوري

ځي دقافلو سپوږمۍ، مخکې يې مزلونه شول

وينم يې سر توري شوې، ډېرې پښتنې پېغلې

وژړېد پتمن بانو، اوښکه پېغورونه شول

اوس به سوځوي دوزخ، هغه اورنی شيطان

تشې محرابي چغې، واړه ګناهونه شول

ستوري په جرګه تللي، لمر ورته پيغام ورکړ

شپې لکه چې خروش کوي، سره يې ماښامونه شول

راغی دژُهرې زېری، وايي سپېدې وچاودې

خوشې شو بندي سبا، مات يې زنځيرونه شول

سور شفق تېښ سر راغی، ښکل يې کړ تېپي ځيګر

غواړې چې سجده وکړي، مره يې تکبيرونه کړل

مينه د بابي ښاري، دغه پښتني مورچل

دا دکهکشان ترې، يو مخ مورچلونه شول.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار1376/9/20

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالولي حلميار

ملا عبدالولي حلميار د حاجي محمد موسی زوی پر 1354ل کال د کندهار ښار د پنجوایي ولسوالۍ په پاشمول سیمه کې زوکړی دی. زده کړې یې په خصوصي ډول په بېلابېلو دیني مدرسو او جوماتونو کې له بېلابېلو ملایانو او دیني پوهانو څخه کړې دي، له شپږو کلونو را په دېخوا شعرونه لیکي، چې وخت پر وخت دکندهار ولایت په خپرونو کې خپاره شوي دي.

نومړی اوس د ارغند جریدې مسول چلوونکی دی. داجریده د کندهار ادبي ټولنې له خوا هره میاشت یوځل په (16) مخونو کې په ښه ځرنګوالي او ښومره والي خپرېږي، چې هنري او ادبي برخې یې ارزښتمنې دي. دحلمیار شعر یوازې په الفاظو سینګار شوی نه دی، بلکې د شعر د اوډون اوپیوستون ترځنګ یې هنري جوړښت ته هم سترګې ور اوړي. دی هڅه کوي په خپل شعر کې له طبیعت څخه داسې توکي راواخلي او ټولنې ته یې وړاندې کړي چې ډېر ذوقونه ورته تږي دي او هر څوك ورڅخه خوند اخلي، ډېر ځل فکر ته هم د هنر پر ځای ترجیح نه ورکوي، د ځینو شعرپوهانو په اند دا د شعر ذاتي ارزښتونو ته په درنه سترګه کتل دي او څوك چې د شعرونو هنریت ارزوي، لومړی د شعر همدغو ارزښتونو ته د لومړیتوب حق ورکوي. د حلمیارصیب شاعري ډېره زړه راکښونکې او مسته ده، دی د کندهار د اوسنیو ځوانو شاعرانو په کتار کې ځان ته ځانګړی مقام لري.

اوده ګر

کچکول د زړه کې زړونه وړي د مینې وار غواړي

دغه ملنګ د زخمي زړه کلي ته لار غواړي

هر یو قدم په بسم الله ږدي چې ستوري ښندي

د شپو په غېږه کې یو سپین د رڼا ښار غواړي

په بل څه نه ځي د سپین مخ له خزانې نه رقیب

پوه شوم مارنګه اوده ګر داسې ښامار غواړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلې به نه شي زما نارې په زولنو ملګرو!

په منصوري نارو کې ونغښتلی دار غواړي

په رنګ د ستورو کې ماښام معلومېده دا کیسه

چرې د نور اخلي تیارو باندې ګوزار غواړي.

چغاره

کله چې څرېکه له پرهاره واخلي

لېونی زړه د مینې لاره واخلي

لکه تسپه د عشق پستو ګوتو کې

ذکر د یار ته ځای له تاره واخلي

ساقي یو داسې جام به لاسته نه کړم

چې مې له غېږې د خماره واخلي

هلته شکمنې شېبې تېښته وکړي

څوک چې د یار حال له ربباره واخلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه ماشوم خپګان ساتلای نه شي

زړه چې دیدن غواړي چغاره واخلي

د نور چړې ستورو له تېغه وکښې

شپه به زخمونه تر سهاره واخلي

نګاره! ستا سپېګڅلې مینه کې به

رقیب ازار له حلمیاره واخلي.

ګناه

زه له خوښیو خندا راوړمه ژړا وخېژي

چې هر ثواب مې ستا په سترګو کې ګنا و خېژي

شمعې! دا پاتې پتنګان هم قربانۍ ته راغلل

غواړي چې هسکه تر اسمانه دې رڼا وخېژي

ددې وطن د خلکو سترګو دا اثر راوړی

کاڼو د غرونو ته دې وګوري طلا وخېژي

نور به د عشق په مدرسه کې سرګردانه نه وي

تنکی طالب زړه که په مینه کې ملا وخېژي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما رقیبان لیدل په خوب یو د بل غوښې خوړې
غوارم همدامې د لیدلي خوب مانا وخېژي

ګورو ښایست دی، ځان له خپل موقفه نه اړوي
زما عاجزي او ستا په برخه استغنا وخېژي

یو مسلمان یې په یقین د راتلو لار وڅاري
د بل له خولې نه چې وعده په ان شا الله وخېژي

روح بدرګه کړ حلمیاره لږ یې لوړ رخصت کړ
لکه منصور چې یې د دار په سر کې سا وخېژي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرت الله حلیم

ښاغلی قدرت الله حلیم د حاجي امان الله زوی پر 1360 ل.کال د هلمندولایت په لښکر ګاه ولسوالۍ پورې اړوند(کارېزکلي) کې زېږېدلی دی، لايو کلن و چې د ځينو ستونزو له کبله پاکستان ته کډوال شول او په (ځنګل پير عليزي کمپ) کې استوګن شول؛ خپلې لومړنۍ زده کړې يې په بېلابېلو ښوونځيو کې تر سره کړې او منځنۍ هغه يې هم د کوټې په ښوونځيو کې پايته رسولې دي. پر 1376 ل .کال يې کندهار پوهنتون ته د کانکور ازموينه ورکړه او اوس د همدې پوهنتون، کرنې پوهنځي د درېيم کال محصل دی، د استاد الفت، رحمن بابا او غني خان له شعرونو سره مينه لري او خپله د 1378لمريز کال له وږي(سنبلې) مياشتې څخه راپه دېخوا شعرونه ليکي، چې يوه ټولګه يې برابره کړې ده.

د شعر پر لمن يې داسې ارزښتناك توکي هم موندلای شو، چې پرې ډاډه شو، سادګي، مينه او عاطفه يې د شعر سينګاروونکي توکي دي، که يې ډېره مطالعه او رياضت وکړ نو اميد شته چې شعر يې نور هم ښه شي. د نورو فرهنګي هڅو تر څنګ اوس د کندهار شريعت غږ راډيو نطاق هم دی، سربېره پر دې د پوهنتون له فرهنګي څانګې سره هم همکاري لري او ددې څانګې مياشتنيو غونډو ته ځينې ډرامې او ننداريکونه هم ليکي، چې په هره غونډه کې مينه والو ته وړاندې کېږي. حليم صيب لاځوان دی او د فرهنګي کاروزيار لپاره يې ډېره انرژي پر ځای پاتې ده، که له دې هڅو سره يې مينه همداسې اورنۍ وه نو اميد شته چې ډېر غوره خدمتونه به وکړي.

يادونه

په زړه کې مې راګرځي څو يادونه د جانان

په سترګو سترګو وينم تصويرونه د جانان

رويبار هم په سرو سترګو داسې وايي کله کله

غماز خيرل په لاره کې خطونه د جانان

يو لاس به روايت د ټول جهان کړي راچپه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځي به ښه بېخاره بیا خیالونه د جانان

یو رود په خروش روان و، په کې څرك واهه سندرو

ښکاره وو ډکېدل تر ېنه لاسونه د جانان.

تنکۍ مینه

پاتې مې نیمګړې شوه تنکۍ مینه

ویې رژوله زما سپلۍ مینه

نه یې دي خندلي لاد ګل په خوله

زړه کې یې ده پاتې د غوټۍ مینه

اور به شي، لمبه به شي، لوګۍ لوګۍ

زړه کې مې تودېږي لېونۍ مینه

ناست به تنها خوښ وي له رمې سره

نه لري شپانه بې له شپېلۍ مینه

خوښ مې په رښتیا روزګار د مینې دی

نـــه لـــــــــــري هېڅوك همېشنۍ مینه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرښته

تانده اوښکه چې ګرېوان باندې سپره وه

هغه زما د زړه په وينو باندې سره وه

بېلتانه دې شو انګار زما لپاره

ځکه جوړه راته لويه انديښنه وه

څوك به نه و خو بس زه به ګرځېدمه

زما ملګرې يوه د مينې پرښته وه

هم سهار او هم ماښام وم لالهانده

چې پر ما کله راغلې دا څپه وه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلالی زهیر

دوست محمدګلالی زهیر د عیسی محمد زوی پر 1355ل کال دکندهار ښار په پنجوايي ولسوالۍ کې زوکړی دی. په پاکستان کې تر اووم ټولګي پورې زده کړې کړي، سربېره پردې يې په کندهار کې هم له ځينو جوماتونو او ديني مدرسو څخه ديني زده کړې کړې دي، له څو کلونو راهيسې په کندهار کې مېشت دی او اوس پر ورځنيو چارو بوخت دی، ځينو ترنم ويونکو ته يې هم ډېر شعرونه ليکلي، له همدې کبله يې د ډېرو شعرونو رنګ حماسي او سياسي دی، ادبي او فرهنګي ډګر ته په دې وروستيو وختونو کې راګډ شوی او اوسنۍ پنځونې يې لومړنۍ تجربې ګڼلای شو.

د هېواد ډېرې دردوونکې پېښې يې ليدلي او په خپله هم ډېر ځورېدلی او کړېدلی ښکاري. نو ځکه يې په شعرونو کې داسې انځورونه پنځولي چې له همدې پېښو څخه خړوبېږي او سرچينه اخلي.

که يې نور کتابونه هم ولوستل او د نورو پخو شاعرانو له لارښوونو او تجربو نه يې ګټه اوچته کړه نو کېدی شي شعر يې نور هم ښکلی او زړه راکښونکی شي.

میوند

بيا يې ميوند کې انګرېزي لښکرې وځپلې

پېغلې ملالې له غليم څخه ميدان ګټلی

دسباوون قاصد ويل توري تروږمۍ شوې قتلې

چې سپين سبا له تورو شپو څخه افغان ګټلی

لا يو په بل پسې نړېږي د زاغانو ځالې

وخت د سپرلي شو بلبلانو ګلستان ګټلی

ځکه هوس کړم را اعطا شول د وصال څو شېبې

زه بريالی شم له اغزو نه مې جانان ګټلی

سبا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښامار د هجر مې عالمه نن سبا قتلوي

لکه مجنون چې قتلوي هغسې ما قتلوي

غمونه لاړل توپاني شول سمندر ترې جوړ شو

اوښکې دسترګو ځي ګرېوان ته چې خندا قتلوي

خزان په منډه منډه لاړو د ګلشن پر لوري

ګل یې تالا کړ اوس هغه ښکلې بورا قتلوي

تروږمۍ خو بیا سترګې ښکاره کړې ته یې خیر کړې الله

خنجر په لاس کې ښایسته سپینه رڼا قتلوي.

هوس

د بلبل د وصل شپې دي د خزان کډې بارېږي

هره څانګه دسرو ګلو په موسکا شوه هوسېږي

بوراګان یې و دیدن ته له هر ځایه دي راغلي

ګلغوټۍ ګرېوان څیرلی پټه خوله ورته خندېږي

ګل ګلاب سره بارخوګان کړل له سنبل سره سیالي کړي

چمبېلي زړه رانه وړی یو ګړی مې نه هېرېږي

جعفریانو ځان سینګار کړ عطر وپاشل ریحانو

انار ګل چې رنګینه دی د عشاقو ډېر خوښېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپرلي وږمې خپرې شوې په وطن او په سارا کې

بلبلان له ډېره شوقه په هوس هوس چغېږي.

/1377وری/27ل کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد اکبر

ښاغلی محمد اکبر د حاجي محمدشریف زوی پر 1358 لمریز کال د هلمند ولایت د نادعلي ولسوالۍ په" لوی باغ کلي" کې زېږېدلی دی. خپلې لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې په لښکرګاه ښارکې ترسره کړي او اوس د کندهار طب پوهنځي دویم کال محصل دی، ښایسته ډېره موده یې پر شاعرۍ اوړي، خو د ډېرې مطالعې او کتاب موندلو لپاره یې ډېر وخت نه دی موندلی. دځینو ګوتو په شمارو شاعرانو شعرونه یې لوستي چې دده د مطالعې ساحه په همدې څو شعري ټولګو کې محدوده پاتې شوې ده، ددې دوو درېیو کلونو شاعرۍ یې څه له پاسه یوې ټولګې ته رسېدلې ده.

دی هڅه کوي چې د خپل شعر په ساده کلام کې د اند او خیال وړانګې وغزوي، له لرغونو شاعرانو څخه اغېزمن دی، خو دده ځانګړې ځاني نوښت ددې اغېز ځینې شنډې پټوي،خو که له تکراري ترکیبونو او سولېدلو موضوعګانو څخه ځان خلاص او نور هم د نوښت پر لوري ګام واخلي غوره به وي. چې د نویو شاعرانو له کلام سره اشنا کېدل او دهغو ژوره مطالعه ورته ګټوره تمامېدی شي. ددې تر څنګ که رغوونکو او سمونکو کره کتنو ته هم په درنه سترګه وګوري، ډېره به ګټوره وخېژي، ځکه دا کار به ډېرې لارې ورته اوارې کړي همداراز په ادبي غونډو کې ګډون او د نورو شاعرانود تجربو ارزونه هم ورته ارزښتمنه ده.

غرور

زاهده! له مسجد نه مې سجدې راکوچېدلې

جنت مې پر کور راغی، میکدې راکوچېدلې

له هجر او غمازه به د قهر څه ګیله کړم

اسمانه! له غوسې دې کنارې راکوچېدلې

چنګېز په وینو سور دی او زېبښې د خلکو وینې

که سترګو مې د یار له غمه سرې راکوچېدلې؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما زړه و امانت دیار په پښو کې غورځولی

پرې خېژي، د غرور يې ولولې راکوچېدلي

دوی غاښ راته چيچي، ته وا چې پلار يې ما وژلی

خبر له ګناه نه یم، زولنې راکوچېدلي

په خپله ګمراهۍ کې به د مرګ کندې ته درومي

اکبر نه اوس د عقل پیمانې راکوچېدلي.

1379/3/2لمريز-کندهار

د اور ټال

ستا بېلتون مې ګناهونو ته مجبور کړي

لکه څوک چې د چا مال او هستي چور کړي

چې ښکلا ترېنه پيدا شوه هم ستا نور و

پر دنیاباندې ځلښت پېڅلی نورکړي

پرې پوهېږم دا زما د وير اختر دی

چې رقيب خندان خوشحال دی او سرور کړي

د مقصود کعبه مې ته، قبله مې ته يې

ستا په هجر کې څوک څنګه ځان صبور کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به بيا د دوزخي اور پر ټال زانګم

که مې ستا له جنتي مخ ځنې دور کړي.

کندهار

زورور

يو چا توره په لاس د ميو جام له موږ نه واخيست

په سرو وينو ګټلی يې انعام له موږ نه واخيست

په سترګو دې ړانده کړو او قيامت راباندې جوړ شو

اسمانه! دا دې څنګه انتقام له موږ نه واخيست؟

په سود و زيان خبر نه يو، ګړنګ دی ور روان يو

خودييه! زور دې ولې سوچ و پام له موږ نه واخيست

ستا خيال راته سکروټو نه دګل غوټۍ کړه جوړه

خندا دې زموږ د بد عمل انجام له موږ نه واخيست

جفا به دې تر مرګه هېره نه کړمه نامرده!

ځواني دې راته غم کړه، تا ارام له موږ نه واخيست

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د روح قاتله! پر لېمو مې قدم کېږده

له تاسره مې روح ځي، که دې پام له موږ نه واخيست

سېلاب د ترمو اوښکو د اکبر پر مخ راغلی

چې نن دې خوږ نظر د سترګو پام له موږ نه واخيست.

کندهار

چل

وخته څنګه دې له غم سره اشنا کړم

له خندا او خوشحالۍ نه دې جلا کړم

په ازل يې راليکلې همدا برخه

چې پر ورځ د اختر خامخا ژړا کړم

که څو ځلې مې خپل سر و مال بايللې

داقمار او جواري خو په بيا- بيا کړم

ما خپل عقل دی خوړلی ښاد به نه شم

چې له ياره سره چل کړم او جفا کړم

د اکبر د غملړلي ژوند په پای کې

خپل ټوټې ټوټې ملت خو به دوا کړم.

نذرانه

سر ببر او ګرېوان څيری، ټول ژوندون مې سوی سکور دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل دا مات زړه به در ورمه په کچکول کې ستا کوڅې ته

خدايزده دا د ازل لار ده، که زما خپل بد عمل دی

پټې سترګې ور روان يم، ګړنګونو، سرې لمبې ته

نه اختر، نه مې سپرلی شته، نه باران او نه ځواني شته

پر موږ جوړه عاشورا ده، ټوله درومو هديرې ته

ددې خپل زړه په قبله کې، ستا د مينې په کوڅه کې

انتظار اکبر ولاړ دی، سر په لاس و نذرانې ته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد سرور حُسنیار

ښاغلی محمد سرور حُسنیار د دین محمد زوی پر1349ل.کال د کندهار په شپږمه ناحیه کې زېږېدلی دی، ده هم خورې ورې زده کړې کړې، خو له پوهې او هنرسره یې مینه دومره ډېره وه چې په لنډه موده کې یې ډېر مزلونه ووهل، دهمدې اورنۍ مینې برکت و چې تر ډېر ځنډ وروسته یې په دې وروستیو دوو کلونو کې د شعر رنګیني او ښکلا زیات او ځینې شعرونه یې د نوښت په اب ورنګول شي، حسنیار خو خپله هم دښو اخلاقو او صمیمیت غر دی، سره له دې چې د ځینو چارو بوختتیا یې ډېره ده خو بیا هم له کتاب و مطالعې سره ډېر شوق لري، هغه چې کله پر پېښور یا کوټې ښارونو ورپېښ شي نو تر هر څه یې کتابونو ته ډېره سودا وي، چې څنګه د خپلې خوښې کتابونه پیدا او کندهار ته یې یوسي.

حسنیار ایله ددې نږدې دوو کلونو په بهیر کې پښتو نوی او زوړ شعر په ژوره توګه ولوست، چې تر همدې ژورې مطالعې وروسته یې په خپلو پنځونو کې هم لوی انقلاب راوست، په شعر کې یې هنري ښکلا او صمیمیت سره غاړه غړۍ شوي، دا خپله ددې څرګندوی دي چې نوموړی د ویلو لپار یو څه لري، خو غواړي خپلو دغو خبرو ته هنري بڼه ورکړي.

خو لاډېر مزلونه ورته پر لار پراته دي او که د ده مېړانه او مینه ورسره یارانه کوله نو دی به په دې ډګر کې بریالی او سرلوړی پاتې شي.

څلي

خیال مې طواف کوي همېش ستا د یادو پر څلي

احرام د اوښکو یې تړلی، د سلګو پر څلي

د بېلتانه د شپو تسبې به لا ترڅو اړوم

ترڅو به ذکر کړم د اوښکو د دانو پر څلي؟

ستا د وعدو کښت مې کرلی و د زړه پر ځمکه

ونه سپړېده، یوه وعده دپرهرو پر څلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې زهير لکه يتيم دخندېدلو نه دی

لکه غوټۍ خوله کړمه خلاصه د اغزو پر څلي

سپند که يې نه شوم چې تر سر مې يو ځل وګرځوي

کاشکې وای دود، مخته ورتللای د لمبو پر څلي.

کندهار

وږمه

بيا به ځمکه له ځيګره دچينو اوبه راپاشي

پر مايوسو وچو ځانګو، د اميد ګلان به واشي

سږ د کلي غونډۍ ګوره، لکه ګرمه ژېړه پېغله

بيا به شين کميس په غاړه، لکه ناوې په خندا شي

باد به ناست پر تخت د ورېځګګو، د برېښنا غمچينه لاس کې

راشيندي به سپين سپين څاڅکي، لکه ستوري په نڅاشي

د ملا په شان به غر کړي، پر اوږو څادر د واورو

لکه اوښکې د مين به ترې "ارغند" و "ترنك" راشي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د هيلو پر غوټۍ به، د خوښۍ ورمه چلېږي

دغه ستا مستې خندا ته، چې ملیار خوښ په ګډا شي.

1379/4/3ل کال، کندهار

زنځير

ښکلی سهار مو په تیارو کې شو بند

لمر مو د شپو په زولنو کې شو بند

سپوږمۍ اوس څکه قدم اخلي کرار

زنځير د ستورو يې په پښو کې شو بند

ما له پرديو نه ډار کله کاوه

اوس مې ګرېوان خپلو لاسو کې شو بند

هيلې يې يووړلې د اوښکو توپان

لامبوزن خيال مې په څپو کې شو بند

د ژوند اغزنو لارو ستړی کړمه

مرګی د وخت په پنجرو کې شو بند

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غماز نیولي د ګودر لارې دي

کتار د نجونو په کوڅو کې شو بند.

کندهار

د رڼا غرونه

ستوري يو شوله و شپې ته، نړوي تياره برجونه

لمر دوړانګو تبر راوړ، پرې کوي د شپې لاسونه

وخت ملیار و بڼ ته راغی، دوحشت تخمونه کاږي

دعرفان ځولۍ ورخخه، پرې کري د رڼا غرونه

هيلې پېغلې ځي ګودر ته، د حاجت منګي پرسروړي

مازيګر پير يې راغلی، ترېنه غواړي حاجتونه

خيال شپونکی درومي و غرو ته دخندا شپېلۍ په لاس کې

د خوښيو رمه ناځي، د زړه ورې وهي ټوپونه

د ارزو ژبه ايله شوه، د ارمان په ستر جهان کې

د اميد قاصد راغلی، نور به نه وي بنديزونه

زما د فکر زخمي غره کې بياګلان دي ټوکېدلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزلو پېغلو جوړکړل پر لمن یې اتڼونه.

1378/7/15ل. کال،کندهار

میرزا محمد شکېب

ښاغلی میرزا محمد شکېب د الحاج راز محمد زوی پر 1359ل کال د زابل ولایت د شاه جوی ولسوالۍ په خواجه نومي کلي کې زوکړی دی. د کوټې، کراچۍ، زابل او جلال اباد په بېلابېلو دیني او جهادي مدرسو کې یې زده کړې کړې او پر اوس مهال هم په کندهار جهادي مدرسه کې خپلې زده کړې پرمخ بیایي.

د میرزا محمد شکېب په شاعرۍ کې رواني او له طبیعت سره دشاعرانه مینې پالل پامور دي، له هغه مهاله چې په کندهار کې مېشت شوی نو د "ارغند" مستو ځپو یې ذهن ته ډېره سمسورتیا وربښلې او شعر یې هم د ځرنګوالي له پلوه بېل رنګ خپل کړی دی. له شکېب سره مې یو ځل لیدلي، تنکی او د ښې طبعې خاوند ځوان دی، د کندهار په اوسنیو خپرونو کې یې هم ځینې شعرونه ترسرګو کېږي، چې ورځ پر ورځ یې د هنري پرمختګ ځرګندونه کوي. د لرغوني اوسمهالې شاعرۍ مطالعه یې هم ښه ده او کله چې یې شعر لولو نو دده شاعري هم د اوسمهالې هغې په رنګ رنګول شوې شاعري ده.

د ارغـــــند لـــــه غــــاړې

مسته سندره شي ورمه شي ځپه

چې له ارغند ځنې ستنه شي ځپه

د ننګ تېپې مو په زلمیو وېشي

او شي ملاله پښتنه شي ځپه

زما احساس یې کړ د غرونو ملنګ

مستې نخاوې کړي غرځه شي ځپه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدايزده کوچۍ ده که له غرونو راغله

نرمه شپېلۍ وهي شپنه شي څپه

ورسره ملې وي سندريزې ورمې

ترنگ شي سېتار شي او نغمه شي څپه

ځان سره راوړي خاطرې د پرون

د شکيب سترگې او لېمه شي څپه.

1379ل کال. کندهار جهادي مدرسه

هجومه!

کله چې راشې د يادو هجومه

د تېرو تېرو خاطرو هجومه

ما چې به يار ته مخامخ ويلې

د هغو مستو ترانو هجومه

راشه د زړه په کور کې ځای درکوم

دتېرو غشو او بڼو هجومه

راځه زما د غېږ رباب شه را څه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خود مې قبول یې په لېمو هجومه

ته وفادار شوې له جانانه ځنې

زموږ د وصل دشپېو هجومه

څومره دې ملې وې خاطرې خاطرې

د هغو هغو او هغو هجومه

1379ل کال، زابل

هله ژر شه

د سعدالله سعید زابلي په اقتفا

نور مې ختمې دلته شپې دي هله ژر شه

رانه تللې قافلې دي هله ژر شه

دا څو کرښې مې په یاد درسره واخله

زما د مینې خاطرې دي هله ژر شه

د وصال دور مو تېر شو نور به نه وي

په نصیب مو شوګیرې دي هله ژر شه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا به خال د تصور په غېږ کې واخلم

د هجران یاغي ښپې دي هله ژر شه

نور یې وصل پر موږ کله پېرزو کېږي

د رقیب بیا سترګې سرې دي هله ژر شه

لږ په مینه راته وخانده له ورایه

د دیدن وروستۍ شېبې دي هله ژر شه

په ژړا منزل د هجر نه لنډېږي

دا د مینې سلسلې دي هله ژر شه

د شکېب خو درته نور څه پاتې نه دي

خړ وطن، خالي کوڅې دي هله ژر شه.

1378ل کال.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري شيون

ښاغلی نوري شيون دحاجي عبدالکريمخان زوی پر 1355ل کال دکندهار په شپږمه ناحيه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ او منځنۍ زده کړې يې د کندهار په زرغونه انا تجربوي ښوونځي کې ترسره کړې او وروستني دوه ټولګي يې په ابوريحان البېروني ښوونځي کې ولوستل، چې د ښوونځي د دوولسم ټولګي برى ليك يې پر 1375ل کال ترلاسه کړ، دکورنيو اقتصادي ستونزو او يو نيم نورو خنډونو له کبله ونه توانېد چې خپلې لوړې زده کړې پيل کړي. اوس يو تکړه ګنډونکی(خياط) دی او له دې لارې خپلې کورنۍ ته حلاله روزي برابروي.

له شعر سره يې د ښوونځي له مهاله مينه درلوده. د دوستانو او کورنۍ هڅونو يې هم د تشويق او هڅونې په برخه کې ډېر اغېز لرلی دی، که څه هم په ادبي غونډو او ناستو کې لږه برخه اخلي خو بيا يې هم شعر ليکل او لوستل نه دي پرې ايښي. شاعري يې ډېره تنکۍ او ځوانه ده، که د شيون مينه او لېوالتيا همداسې پاتې وو نو کېدی شي خپل ارمان ته ورسېږي، ترډېره حده دنورو ځوانو شاعرانو له شعرونو سره مينه لري او د طلوع افغان ورځپاڼې، خلافت او کندهار مجلو ادبي او هنري برخې په ځير سره لولي، له همدې کبله يې له همدغو شاعرانو څخه ډېر څه زده کړي او لا يې هم خپله مطالعه روانه ساتلې ده.

دار

بربښنا يمه د ورېځو په تلوار در ځخه ځم

منصور غوندې ځارېږم سر په دار درڅخه ځم

ليلا چې خپه نه شي د مجنون په لېونتوب

سرې اوښکې تويومه پر دې لار درڅخه ځم

د هيلو مات وزر مې په ځکېدو ځکېدو کې ورمه

زړګی دې رامات کړی، په فرار درڅخه ځم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي جامونه راوړه د عمرو نو يمه تږی

بې برخې مې پرې نه ږدې چې خمار درخخه ځم

د مينې لېونی يم ترې خپل ځان لوګی کومه

پتنګ يم د اورونو په انګار درخخه ځم

نوري چې خطا نه وځې په وعده د خپل نګار

دا ځای درته پرېږدم په بل ديار درخخه ځم.

1379/1/4ل کال. کندهار

خپلواکي

زموږ روح زموږ عزت دی

ترېنه ځار شم حريت دی

د نېکونو او پلرونو

راته پاتې دا ثروت دی

د افغان د قوم شهيده

دغه ستا ستر شهامت دی

کارنامې دې ستايل کېږي

ستا مېړانه حکايت دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکناتړن دې په غوځ کړ

د سرلوړي ژوند رفعت دی

د ایوب توره ځلېږي

دپرنګ پر سر افت دی

حماسې دي د ملالې

د هېواد نوم پرې اوچت دی

دغه خاوره د زمرو ده

دا ټاټوبی د عظمت دی

یرغلګر به هلاکېږي

دا هم مینه محبت دی.

تنده او بربادي

مینه هم تنده وه له ځانه وته

د سرابونو پر ناپایه لمن

هر جلوهلي ته يې لاس پړکاوه

خو هلته هېڅوك هم څه داسې نه و

چې وي ژوندی تر تندې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول په يوه ساه وو له منځه تللي

کلي کورونه په لمبو سوي وو.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخترمحمد د لسوخته

ښاغلی اختر محمد دلسوخته پر 1325ل کال دکندهار ښار په ارغنداو سیمه کې زېږېدلی دی، لومړی شعر یې پر 1350ل کال ویلی، تر اوسه یې شعر ویل او اورېدل نه دي پرېي اېښي او په دې برخه کې یې د ریاضت "چې یوازې له نورو څخه اورېدل دي" لمن تېنګه ساتلې ده. ځکه دې ښاغلي هېڅ ډول زده کړې نه دي کړي، نه لوست کولای شي نه هم لیکل. خپل شعرونه په ټیپ ریکارډر ټیپوي، بیا یې په بل لوستي"باسواده" سرې لیکي. د نوموړي ګڼ شعرونه له منځه تللي او هغه څه چې یې په یاد دي ځینې ترې ګډوډ شوي او ځینې هېر شوي دي. له دې کبله پر دې نه دی بریالی شوی چې خپل شعرونه خوندي کړي.

دلسوخته صیب دژوند ډېرې سړې تودې لیدلي او ډېر کړاوونه یې ګاللي دي، په ځوانۍ کې یې د هېواد بېلابېلو ولایتونو ته سفرونه کړي او په ډېرو ولایتونو کې بلد دی، نوموړی د کندهار له ولسي شاعرانو څخه دی، له دې کبله، ډېر شعرونه یې ولسي رنګ او خرنګتیا لري، چې حماسي رنګ یې تر نورو زورور دی.

ښاغلی دلسوخته په زړه پاك او ساده سړی دی، د کندهار له ځوانو شاعرانو سره مینه لري او هڅه کوي چې د کندهار ادبي ټولنې په هره مشاعره کې ګډون وکړي، د ملګرو د خوشحالۍ لپاره د شعر په ژبه ټوکې ټکالې هم کوي چې ځینې ټوکې او طنزیه خبرې یې په سرو روسانو پسې هم نظم کړي، هغه تر انقلاب وروسته یو شعر لیکلی چې یو بیت یې داسې دی:

هواوې خړې پړې ، د تاریخ تورې دورې دي

ښادي چنداني نه شته، پر هر ځای دغم نارې دي

همدې شاعري د ژوند ډېر کارونه ورځخه پاتې کړي، د دلسوخته صیب ریاضت او شعري مطالعه دا ده چې له راډیو یا د ملګرو له خولو څخه شعر واوري او خپل تنده پرې ماته کړي؛ دا یې هم شعري بېلګې، هیله ده له دې سره د دلسوخته صیب زړه روغ و زرغون او ذهن یې نورو شعرونه ته وهڅېږي

زغم

چې پر سر یې د غمونو باران وشي

هغه زړه چې د پښتون وي تنګ به نه شي

خپل بادار ته به په هسك مغزي ولاړ وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر دښمن ته به خنجر د لړمانه شي

افغانانو سبا کړي ترخې ورځې

تېر تاریخ ته که په غور نظر وشي

هر جابر یې دی په یو وار پرې ایستلی

سل کلونه که تېرېږي هېر یې نه شي

د خپل دین او د وطن ازادي غواړي

هر افغان به شین زمری دخپل ځنګله شي.

دریاب

ماشروع کړ د ادب و شعر کتاب

دغمونو لوی دریاب، شولم غرقاب

دا دحق او باطل وېش زما قلنګ شو

زه عاجز یمه او دا دی غټ حساب

ته بری دحق ویلو راکړې خدایه

د قیامت پر ورځ چې نه شم نا ځواب

د ظالم پر ضد به وایمه بیتونه

هر مظلوم ته ورکومه د زړه تاب

دلسوخته غریب چې وایم دا بیتونه

زه کچکول دروړم ستا در ته په هر باب.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جفا

هغه ورځ به راشي چې ستا غوټه به یو بل شني
ډېر ستا قربان به دې خالونه دکاکل شني
هغه ستا محبوبه چې و تا ته ډېره ګرانه
تا به پرې خوابدي کړله ټوله قربانه
ته په عاجز پروت یې بیا هغه کاروان به بل شني
ډېر ستا قربان به دې خالونه د کاکل شني
مه پرې خطا وځه چې بهار نه تېرېږي
هر ګل چې بهار شي اخر بېرته خزانېږي
وګوره سپېرې ځمکې ته بهار و خزان تل شني
ډېر ستا قربان به دې خالونه دکاکل شني.

کندهار، ارغنداو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

صدیق الله مین

صديق الله مين د ښاغلي محمد نور زوی پر1357ل کال د کندهار ښار په شپږمه ناحيه (چونۍ) کې زوکړی دی، تر ځلورم ټولګي پورې یې زده کړه کړې او له 1375لمريز کاله را په دېخوا شعرونه ليکي، تر اوسه یې تر 150 زيات قافيه وال، ازاد او نيمه ازاد شعرونه ليکلي، خپلې لومړنۍ شعري ټولګې ته یې "د ښکلا غبرګون"نوم ورکړی چې لا چاپ شوې نه ده.

په شعر کې یې د لرغونو شاعرانو اغېز جوت دی، خو دا اغېز ډېر هم نه دی چې دشاعر ځاني نوښت په ځان کې ورك کړي، بلکې شاعر د نوښت او د نوي بيان ځرګندولو لپاره هڅه کوي داسې توري او ترکيبونه وټاکي چې د موزونوالي تر څنګ نوي وي، غزليز او عشقي رنګ یې تر يوه حده پر اند زورور دی، چې پر شعري څواك یې دلالت کوي، ځکه نوموړی دا توکي د هنر په اب رنګوي او نورو ته یې وړاندې کوي. (مين) مين شاعر دی چې خپله مينه یې په خپلو شعرونو کې انځور کړې ده، که دشعر نورې هنري ښېګڼې یې په غور سره ولوستې او خپلې تجربې یې هم ورسره شريکې کړې، نو کېدی شي د ښکلا ډېر غبرګونونه یې له کلام څخه رااوچت شي او د ډېرو خلکو زړونه یې په شعرونو وتخنېږي.

مين اوس په کوټې ښار کې استوګن دی، له خپلې کورنۍ سره د اقتصادي لاسنيوي په موخه خياطي کوي، خو شاعري یې پرې ايښې نه ده. د کندهار او کوټې ښار په ځينو خپرونو کې یې شعرونه راځي. شاعري یې په خوند روانه ده او خدای�دې وکړي چې تر پايه همداسې تانده وي.

راز

په خوله ويلای نه شم، په بنيو حال درته وايم

شرمېږمه اشنا! په اشارو حال درته وايم

زاهده! واوره - واوره ما شراب څښلي نه دي

قسم-قسم-قسم شم، په توبو حال درته وايم

زما او د هوس تر منځه ډېرې فاصلې شته

خو غم ته چې نږدې يم، په سلګو حال درته وايم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

موړ دواړه خو مطربه ځکه نه سره پوهېږو

ته واېې په نغمو، زه په شعرو حال درته وایم

دا پټ د زړګي راز چې مې له تا سره شريك دی

نو خود به په سجدو کې په پښتو حال درته وایم

د مینې افسانې مې درته ډېرې وویلې

خو نن به په غزلو، په ټپو حال درته وایم

ويلی درته هېڅ نه شم مين ښکلی بېدرېغه

په ډېرو وسوسو، په اندېښنو حال درته وایم.

کندهار

یون

د مستو ټپو غېږ کې تر دورانه پورې لاړم

و خیال راسره مل، تر خپل جانانه پورې لاړم

ارمان و، لېونتوب و، د ځوانۍ په تصور کې

بېباکه بې پروا چې تر زندانه پورې لاړم

د اوښکو د څك غوندې زما ژوند هم مظلومیت و

هوس نه مې زړه بل و، تر خپګانه پورې لاړم

نه اور، نه اوبو مړ کړم، خپل ضمیر مړ کړم په خپله

چې بېل شوم زه له ځانه او تر ځانه پورې لاړم

د چا د خوښۍ واك به و، ضرور زما پرهیلو

امید سره مې ټيټ سر چې تر شانه پورې لاړم

فکرو کې لوبېدمه د شاعر ذهن پرغولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ښکلی شان غزل شوم، تر زبانه پورې لاړم

خواهش انځور- انځور و "مينه" د ديدن مې

د يار رخسار طبيب ته تر در مانه پورې لاړم.

رنګ

د فلك غېږکې د ستورو يو تربله سره جنګ دی

د شفق په وينو باندې د سپوږمۍ سپين رخسار رنګ دی

د ښو حبشي پوځ دې کړ تيار يو مظلوم زړه ته

دا انصاف ستا د الفت دی او که دا پښتو او ننګ دی؟

چې فرياد وکړه حمله نن بيا دذهن پر وطن مې

اسوېلي کاندې هجرت اوس ترې رباط د شونډو تنګ دی

د نفرت لور کرکې خپل ځان په نکاح چې کړ د بغض

زېږوي به عنادونه، داټبر ټول د پيرنګ دی

د زړګي پر کندهار مې د وصال ابادي پيل شوه

جوړوي بيا ها تعمير يار، د خورې مينې چې ړنګ دی

د مين د هيلو ناوې خدای␀خبر کله سينګار شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د خیال په بستره کې لا اوس پروت پر سره پالنګ دی.

ګلاب

د ژوند په دې سترې سفر کې ځان ته لاره ګورم
حساس وګړی یم په کاڼو کې هنداره ګورم

زما تر خپل ځان، زما بخت راته ښېښته ښکاري
ځکه تر ځان چې همېشه دی ناکراره ګورم

څړیکي دردونه عبث مه کوه بېوسه یمه
نه شته دارو، ملهم، مایوس در ته پرهاره ګورم

خیر دی ساقي که نه وي جام په لپو راکړه شراب
زه خماري نه تر نوبت او نه تر واره ګورم

تیاره تقدیر د هجر شپې ته رسولی یمه
چې د همت په سترګو اوس درته سهاره! ګورم

بې قدره وخت دومره نا پوه کړمه مین ځوانیمرګ
چې د ګلاب ګل په ګلونو کې بې خاره ګورم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاپسته کندهار ډېر- ډېر یادومه

په پښتو کې سلیمان ماکو سابزي د تذکره لیکنې ډېره له نن څخه څه له پاسه اووه سوه کاله وړاندې د کندهار په ارغسان سیمه کې کښښوده او د پښتو " تذکرۍ الاولیاء" کتاب یې وکیښ، چې څو پاڼې یې ترلاسه شوې دي. تر ده وروسته څه کم درې سوه کاله وړاندې محمد هوتك د پټې خزانې په لیکلو سره تذکره لیکنې ته وده ورکړه.

په شلمه پېړۍ کې ارواښاد علامه عبدالحی حبیبي د تذکرۍ الاولیاء او پټې خزانې پر موندلو سربېره د لومړي ټوك "پښتانه شعرا" په لیکلو سره د معاصرې تذکره لیکنې بنسټ کېښود.

نیمه پېړۍ وړاندې ښاغلي مراد شینواري د (خیبر ادب) د تذکرې په لیکلو سره د پښتو د سیمه ییزو تذکرو لړۍ را ونښلوله او بیا نو دومره تذکرې ولیکل شوې چې له لسګونو څخه د سلګونو خانې ته ورسېدې او دا زرینه لړۍ لا روانه ده.

د ګران صالح محمد صالح دا تذکره هم یوه سیمه ییزه تذکره ده، چې د لوی کندهار د ځوان ادبي نسل فکرونه او مخونه په موږ ګوري او د پنځوسو تنو په شاوخوا کې ځوان او ځوانفکره شاعران راپېژني.

لوی کندهار یوه ځانګړې ادبي حوزه ده، چې له پخوا نه تر اوسه پورې خپلې ځانګړنې لري او دا ځانګړنې ساتي او د ادبي ځانګړنو ترڅنګ یې ژبنۍ ځانګړنې هم د پام وړ دي.

دا تذکره موږ ته راښیي چې د هېواد په دې اغزنو او تاوجنو حالاتو کې هم ادبي ګلونه راټوکېږي او د فکر وږمې خوروي، خو ددوی ادبي ګلونه ددې اغزنو او تاوجنو حالاتو داغونه او زخمونه هم په خپلو پاڼو کې لري او راتلونکو نسلونو ته یې ورلېږدوي.

ګران صالح زیار ایستلی د خپل سلف "سلیمان ماکو" غوندې چې د پښتونخوا په لټو ګرځېدلی و، د لوی کندهار په لټو وګرځي، سیمه په سیمه او کلی په کلی له ځوانو او تاندو شاعرانو سره وګوري، ددوی ژوندلیك او ویناوې راغونډ کړې او دا دې اوس یې چې د پښو د سفر تناکې چاودلې دي، نو دا ادبي مرغلرې لړ کوي، پېیي یې او ستاسو مخې ته یې ږدي.

زه دده دا ښکلی او ګټور اثر د پښتو تذکره لیکنې په غېږ کې یوه ښه زیاتونه ګڼم او ذوق و زیار یې ستایم.

په مینه

حبیب الله رفیع

1380ل کال ــ پسرلی

پېښور ــ پښتونخوا

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library